

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga číslo 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon šte. 2455;
Celje, Srossmayerjeva ulica šte. 1,
telefon šte. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Sestanek severnih državnih poglavarjev

Sestanek v Stockholmu je prišel precej nenadno. Problemi, ki so povzročili sklicanje konference najvišjih predstavnikov nordijskih držav, pa se niso pojavili tako nepričakovano, marveč so se množili in večali ves čas, odkar se je vnela vojna. Da se je sestanek organiziral v tej pozornosti vzbujajoči obliki, je še bolj povzdignilo njegovo pomembnost. Da se sestanejo vsi trije kralji skandinavskih držav in zraven še predsednik finske republike, vsakakor ni majhna zadeva. Da so prišli državni suvereni v spremstvu svojih zunanjih ministrov, priča na nedvomen način, da bo težišče sestanka v mednarodnopolitični sferi.

K skandinavskim državam se je obrnila pozornost že pred meseci, ko je Nemčija v odgovor na Rooseveltovo mirovno pobudo povpraševala po okrožnici, katere države se čutijo od nje ogrožene, nato pa ponudila nekaterim od njih nenapadalne pakte. Od skandinavskih držav ga je sprejela samo Danska, ki je neposredna celinska sosedica Nemčije ter ima tudi v drugih pogledih z njo tesne stike. Finska, Norveška in Švedska pa so nenapadalni pakt odklonile z utemeljitvijo, da so in hočejo ostati dosledno in popolnoma nevtralne, pa da bi se sklep nenapadalnega pakta s tako pojmovano nevtralnostjo ne strinjal. S tem stališčem so hotele severne države ostati čim dalje od aktualnih mednarodnih polemik.

Ze takrat se je domnevalo, da bi mogla severna nevtralnost priti v jako kočljiv položaj v primeru, da bi se vnela vojna, in sicer ne toliko iz političnih, kakor iz gospodarskih razlogov. Tako se je zares zgodilo. Nastala je že v prvih šestih tednih vrsta konfliktov, ki izvirajo domala vsi iz nesoglasij, povzročenih po prizadevanju severnjakov, ostati v normalnih trgovskih stikih z obema vojskujočima se taboroma. Torpediranje švedskih, norveških, danskih in finskih ladij se je ponavljalo čedalje pogostje. Vsak dan je bilo težje opravljati trgovino na obe strani in neprestano se je večala množina blaga, ki se je proglašalo za vojno tihotapstvo. Severne države razpolagajo z nekaterimi proizvodi, ki so v vojni dobi zelo potrebni, bodisi za vojsko samo kakor za prehrano prebivalstva in za vzdrževanje gospodarskega aparata. Celuloza in les, živila s polja in mlečni izdelki, pa rude, med njimi poleg bakra, zlasti železo iz daljnje švedske Gellivare, ležeče povsem blizu finske meje, pa še obilo drugega. Skandinavci nudijo vse to napredni Nemčiji, toda hkrati želijo ostati prav tako dobri prodajalci za Anglijo in za druge trge onstran morja. Pokazalo pa se je, da je mnogo težje vzdržati nevtralnost, kadar jo je treba izvajati v zunanji trgovini, kadar pa, če gre samo za politično načelo. Izcimila se je vrsta konfliktov, ki so zahtevali, da je treba zunanjo trgovino in sploh gospodarsko zadržanje postaviti na take temelje, da bodo v skladu z načeli politične neodvisnosti, pa obenem z gospodarskimi interesi držav. Skandinavski državniki so iskali izhoda v raznih smereh. Mislili so tudi na sklicanje konference osljskih držav. Toda kmalu so opustili to misel, pač ker se ni obetal uspeh.

Prav ko so bili ti problemi na dnevnem redu, se je nenadoma položaj še bolj kompliciral in to iz smeri, ki dotlej sploh ni prihajala v poštev. Nastale so težave med Finsko in Rusijo. Pogajanja, ki so se začela med finsko delegacijo in moskovskimi odločujočimi faktorji, še niso zaključena in o njihovi dejanski vsebini so objavljena še vedno le uganjbanja, samo domneve. Toda pričakovanja ne morejo biti optimistična po vtisu, ki ga je napravil rezultat novega razmerja med Rusijo in baltičskimi republikami. Ruski pritisk na Finsko je v vsej Skandinaviji zelo močno odjeknil, saj so stiki med Finci in Skandinavci zelo tesni, posebno preko Švedske, ki se čuti tudi neposredno prizadeto po svoji manjšini, sedaj zastopani celo z dvema ministroma v finski vladi. A tudi preko tega se čutijo posredno prizadete že na Švedskem in Norveškem in želijo pomagati Finski iz lastnega interesa. Mobilizacija na Finskem je pokazala, kako resna je postala stvar.

Konferenca v Stockholmu je tedaj izraz zaskrbljenosti, ki je zavladala v severnih državah. Ona je nekaka objava nevarnosti, ki preti nevtralnosti skandinavskega področja, pa hkrati deklaracija solidarnosti, ki vlada od Jutlandije do Belega morja. Zatorej je samo po sebi umljivo, da bodo veljali razgovori v Stockholmu vsem onim problemom, ki so postali za severnjake tako silno aktualni: ohranitev nevtralnosti, za katero se morajo boriti zoper nevarnosti, ki pretijo z zahodnih strani in v raznih oblikah; uporaba načel, s

Rusko-turški razgovori na mrtvi točki

Saradzoglu je odpotoval iz Moskve — Zastoj pogajanj za sklenitev nove rusko-turške pogodbe — Turške obveznosti do drugih držav glavna ovira — Pogajanja se bodo nadaljevala in prijatelilstvo ni prav nič omarjano

Moskva, 18. oktobra. a. (Reuter) Turški zunanji minister Saradzoglu je pred povratkom v Ankaro odšel še enkrat v Kremelj. Na železniški postaji, ki je bila okrašena z ruskimi in turškimi zastavami, so se od njega poslovili mnogi visoki sovjetski funkcionarji s Potemkinom na čelu, francoski odpravnik in diplomatski zastopniki Bolgarije, Grčije, Rumunije, Afganistana in Irana. Vojaška četa mu je izkazala čast. Ob odhodu vlaka je godba zasvirala najprej turško, nato pa sovjetsko državno himno.

S Saradzoglom so se odpeljali tudi sovjetski poslanik v Ankari Terentijev, šef oddelka za bližnji vzhod v Moskvi Novikov in svetnik turškega veleposlaništva v Moskvi Karabuda.

Moskovski komuniké o razvoju pogajanj

Moskva, 18. okt. s. Ob odhodu turškega zunanjega ministra Saradzogla iz Moskve je bil izdan v Moskvi naslednji uradni komuniké: »Bivanje turškega zunanjega ministra Saradzogla v Moskvi je pripomoglo k obojestranskim izmenjavam mnenj o odnošajih med Rusijo in Turčijo. Razgovori so se razvijali v prijateljskem ozračju in so znova potrdili neizpremenjane prijateljske odnose med Rusijo in Turčijo ter željo obeh strani za ohranitev miru. Obe strani sta sklenili, da ostaneta v kontaktu glede vseh vprašanj, ki zanimajo Rusijo in Turčijo.«

Predsednik turške vlade o vzrokih zastoja

Ankara, 18. oktobra. AA. Anatolska agencija poroča: Predsednik vlade Refik Saidam je podal včeraj popoldne pred parlamentarnim klubom republikanske stranke naslednjo izjavo o Saradzoglovih moskovskih razgovorih s sovjetskimi državniki:

V času, ko je Saradzoglu odpotoval v Moskvo, sta obe vladi že izmenjavili misli o bistvenih točkah pogodbe, ki naj bi skleneta. Toda moskovska pogajanja na tej podlagi niso rodila sporazuma. Razlog je v tem, da je sovjetska vlada predložila našemu zunanjemu ministru popolnoma nove predloge, ki jih ni bilo moči spraviti v sklad z osnovami, ki smo jih postavili z vednostjo Rusije za razmerje med Turčijo, Veliko Britanijo in Francijo s stališča poroštev za našo varnost. Ugotovilo se je, da se sovjetske zahteve ne skladajo s politiko Turčije, ki smatra za bistveno, da podpisuje samo take pogodbe, ki so v skladu z njenimi mednarodnimi obveznostmi splošnega značaja. To pot v Moskvi ni bilo mogoče končati turško-sovjetskih razgovorov, toda naše razmerje do Rusije temelji slej ko prej na prijateljstvu.

Parlamentarni klub ljudske republikanske stranke je soglasno odobril izjavo predsednika vlade.

Pogodbi z Anglijo in Francijo bosta kmalu podpisani

London, 18. okt. s. Kakor izjavljajo v turških merodajnih krogih v Ankari, bosta turško-angleška in turško-francoska pogodba podpisani še pred koncem tedna v Ankari.

Carigrad, 18. oktobra. AA. (Stefan) Turško javno mnenje je prepričano, da se bodo pogajanja med Ankaro in Moskvo nadaljevala takoj po podpisu britansko-turškega in francosko-turškega sporazuma.

Namesto Saradzogla turški kmetijski minister

Moskva, 18. oktobra. AA. (Reuter) Moskovski dopisnik »Daily Telegrapha« poroča iz sovjetskih krogov, da se bodo turško-sovjetska pogajanja nadaljevala s turškim kmetijskim ministrom Mehribom Erkenom, ki je danes prispel v Moskvo. Uradno velja njegov obisk kot obisk velike moskovski kmetijski razstavi, vendar pa je v njegovem spremstvu visok funkcionar turškega zunanje ministristva v Ankari, kar dokazuje, da prijateljski odnosi med Moskvo in Ankaro niso omarjani in da želita obe državi nadaljevati dosedanja pomočjo katerih naj se postavijo v bran za ogroženo ohranitev gospodarske samostojnosti in gospodarskega uspevanja. Da je namen konference tudi v smislu ojačenja finskega stališča, je naravno, da se iz razumljivih vzrokov manj kaže na zunan.

Skandinavске države so majhne sile, saj znaša skupno število prebivalstva v vsej četvorici komaj nekaj malega več nego v Jugoslaviji sami. Na kak efektiven učinek njihove, recimo, močne politike se tedaj ne more misliti. Zato je povsem razumljivo, da leži poudarek sedanjih konference na moralni strani. Na svet hočejo severnjaki napraviti vtis z moralno težo svojih načel, pa z njimi vzbuditi simpatije in s tem moralno solidarnost v sodobnem svetu. Ker so to v pravem pomenu besede demokratske države z izredno visoko prosvetljenostjo in priznavo kulturnostjo, gleda zlasti demokratična javnost širom sveta nanje z resničnimi simpatijami.

njo politiko vzajemnih dobrih odnosov. Sovjetsko-turška pogajanja nikakor niso prekinjena. Turčija samo ni mogla sprejeti nekaterih predlogov Rusije. Dopisnik »Daily Telegrapha« pravi na koncu, da bo stališče Rusije v vseh teh vprašanjih sploh odvisno od razvoja vojne na zahodu.

Seja turške vlade

Ankara, 18. oktobra. AA. (Stefan) Včeraj popoldne je bila vladna seja pod predsedstvom predsednika republike. Seji sta prisostvovala tudi šef generalnega štaba in predsednik narodne skupščine.

Poslanik Papen pozvan v Berlin

Ankara, 18. okt. s. Nemški poslanik von Papen je snoči odpotoval v Berlin.

Carigrad, 18. okt. br. Napoti iz Ankare v Berlin je prispel danes v Carigrad nemški poslanik v. Papen. Novinarjem je izjavil, da potuje v Berlin na poziv nemške vlade, kateri mora poročati o položaju v zvezi s turško-ruskimi pogajanj.

London, 18. okt. s. Po poročilu agencije »Exchange Telegraph« iz Amsterdamu vlada v Berlinu veliko razočaranje radi zastoj turško-ruskim pogajanj. Smatrajo, da se je s tem ponesrečila Papenova

misija v Turčiji. Papen dospe še nocoj v Berlin ter bo takoj po svojem prihodu sprejet v avdienco pri kancelarju Hitlerju.

Zastoj pogajanj v Angliji

London, 18. oktobra. AA. (Reuter) Diplomatski krogi v Angliji se zavedajo, da so pristojni krogi v Londonu zelo zadovoljni z izjavama Saradzogla in ministrskega predsednika Saidama v Ankari, ter podarjajo, da niso nikdar dvomili, da bi Turčija ne izvršila sprejetih obveznosti, ali pa, da bi preklicala dano besedo. Turčija bo prav tako točno uveljavila svoje obveznosti do Rusije kakor tudi do Velike Britanije in Francije. Iz istih razlogov je Turčija odklonila predlog Rusije, da se zapro Dardanele, čeprav so ji ponujali velike koncesije kot protiuslugo, ker se je Turčija obvezala s pogodbo v Montreuxu, da bo spoštovala svobodno plovido v Dardanelah. Diplomatski urednik agencije Reuter pristavlja, da bo stališče Turčije v veliki meri pripomoglo k ureditvi in ojačitvi položaja na Balkanu.

Ameriški glas o prvem ruskem porazu

New York, 18. oktobra. AA. (Reuter) »New York Herald Tribune« piše o priliki

odhoda Saradzogla iz Moskve: Jasno je že v tem trenutku, da so Rusi pretrpeli prvi težki diplomatski poraz. Neuspeh turško-sovjetskih pogajanj lahko pomeni preokret v sedanji vojni sreči.

Rim proti Moskvi

Curih, 18. okt. z. Pod naslovom »Rim proti Moskvi« objavlja »Neue Zürcher Zeitung« daljše poročilo svojega rimskega poročevalca, v katerem pravi med drugim:

Novi nemški kurz ni v ničemer spreminjal načelnega stališča Italije napram Rusiji. Rim je slej ko prej nelzprosen nasprotnik komunizma in odklanja z njim sleherni sodelovanje. Toda Rim se ne omejuje samo na ideološko borbo in tiskovno propagando proti komunizmu, nego je podvel tudi konkretne korake, da zajezi komunistično usmerjena ter v okrepitvi italijanskega sodelovanja z balkanskimi državami. Italija si prizadeva, da bi balkanske države čimprej likvidirale svoje medsebojne spore ter se strnile v močan blok, ki bi nudil najzanesljivejšo varstvo proti komunističnemu prodiranju na jugovzhod Evrope.

Prvi dan konference v Stockholmu

Švedski, norveški in danski kralj ter finski prezident so včeraj na svoji prvi seji proučevali splošni položaj

Stockholm, 18. oktobra. AA. (DNE) Predsednik finske republike Kallio in zunanji minister Erikko sta danes zjutraj prispela z letalom v Stockholm. Finske goste so sprejeli prestolonaslednik Gustav Adolf, člani švedske vlade in zastopniki Stockholma. Ob 9.50 sta prispela v Stockholm tudi norveški kralj Haakon in danski kralj Kristijan. Kraljevske goste pozdravili na postaji kralj Gustav, prestolonaslednik Gustav Adolf in člani švedske vlade. V spremstvu danskega kralja in nanj ministri Munch, v spremstvu velikega kralja pa zunanji minister Kofoed.

Vse mesto je okrašeno z zastavami širih severnih držav.

Tik pred sestankom državnih poglavarjev severnih držav je dal švedski zunanji minister Sandler poročevalcem listov naslednjo izjavo: Štirje državni poglavarji, ki se bodo danes sestali skupaj s svojimi zunanjimi ministri, zastopajo severne države, ki so trdno odločene vzajemno braniti svojo nevtralnost in svojo popolno politično neodvisnost. Prepričani sem, da bo ta konferenca utrdila stališče, ki smo ga zavzeli že v začetku vojne, in ki temelji na čvrsti tradiciji, pri čemer si zmerom prizadevamo, da živimo v dobrem razmerju z drugimi državami.

Prva seja posvečena splošni situaciji

Stockholm, 18. okt. br. Današnja prva seja konference državnih poglavarjev in zunanjih ministrov skandinavskih držav je bila posvečena proučevanju splošnega političnega položaja severnih držav s posebnim ozirom na Finsko. Konferenca je vzela na znanje poročilo finskega zunanjega ministra o ruskih zahtevah, ki jih je proučila. Finska vlada bo na te zahteve odgovorila šele potem, ko bo stockholmska konferenca zavzela svoje stališče.

Po zanesljivih vestih je bil določen za konferenco naslednji dnevni red: 1. Razprava o nevtralnosti skandinavskih držav, posebno glede na sedanji položaj finske republike, 2. Proučitev gospodarskih učinkov nevtralnosti glede na vojno v Evropi, 3. Obravnava vprašanj, ki se tičejo oboje mednarodne situacije.

Pozdravna brzojavka vseh ameriških držav

Washington, 18. okt. s. Ob priliki otvoritve konference vladarjev nordijskih držav v Stockholmu so predsednik Roosevelt in vlada 21 drugih ameriških vlad poslali švedskemu kralju Gustavu brzojavke, v katerih ugotavljajo, da vlada Zedinjenih držav in druge ameriške vlade obljubljajo svojo podporo načelom nevtralnosti in zakonitega reda, ki so se ga nordijske države, zastopane na konferenci v Stockholmu, stalno držale v zgodovini.

To skupno izjavo smatrajo v političnih krogih v Washingtonu kot prvi uspeh panamske konference, na kateri so vse ameriške države izrazile skupno svojo nevtralnost.

Sven Hedin pri Hitlerju

Berlin, 18. okt. z. V tukajšnjih krogih zatrjujejo, da je prispel znani raziskovalec Sven Hedin v neoficielni misiji v Berlin. Takoj po svojem razgovoru s kancelarjem Hitlerjem in ostalimi nemškimi državniki se je vrnil v Stockholm. V berlinskih krogih pa ne verujejo, da bi bil Sven Hedin do bil od Hitlerja kaka zagotovila, da si je orisal nemškemu kancelarju bojazen nordij-

skih držav, da ne bi odklonil posredovanja skandinavskih držav, vendar pa tudi v tem pogledu ni dal nobene obvezne izjave.

Stockholm, 18. okt. z. Švedski listi ostro kritizirajo postopanje Sven Hedina, češ da se je brez potrebe ponudil nemški vladi za svetovanje, s čimer da je napravil kaj slabe uslug svojemu domovini.

Turško-nemški posveti

Carigrad, 18. okt. z. Kakor zatrjujejo v Carigradu dobro informirani krogi, se turško-nemskem paktu določene koncesije še niso pričele, pričakujejo pa, da se bo to zgodilo že v par dneh. Sedanji razgovori, ki se vodijo po diplomatski poti in po posebnem kurirju kancelarja Hitlerja, so zgolj pripravljalnega značaja. V nasprotju z vestmi, da bi Molotov imel v kratkem obiskati Berlin, izjavljajo na merodajnem mestu, da je to malo verjetno, ker je sovjetski zunanji komisar sedaj preveč zaposlen z urejanjem odnošajev do Finske in Turčije ter z izvedbo paktov z baltičskimi državami.

Madžarska in Rusija

Zanimiv preokret v zunanji politiki Madžarske, odkar je postala sosedica Rusije

Budimpešta, 18. oktobra. b. V tukajšnjih političnih krogih posvečajo madžarsko-ruskim odnošajem, odkar sta obe državi sosedni, vedno večjo pozornost, opaža pa se na splošno zelo previdno izražanje odgovornih krogov v tem pogledu. Novo imenovani madžarski poslanik Cristoffy je prispel v Moskvo v petek. Njegova naloga bo predvsem, da bo z veliko pozornostjo zasledoval razvoj nove ruske zunanje politične dinamike, ter vzpostavil normalne odnose med »bema državama«. V poučenosti madžarskih krogih ne računajo, da bo Rusija v kratkem imenovala svojega diplomatskega zastopnika v Budimpešti, ker se Moskvi v tem pogledu prav nič ne mudi.

Rusko sosedstvo je v ostalem napravilo na Madžare zelo velik vtis, ki se na zunanji odraža med drugim v vedno večji nezaupljivosti napram vsem socialno-revolucionarnim tendencam v domači politiki. Opaziti je tudi, da se sedaj madžarskemu parlamentu zelo mudi z agrarno reformo, ki je dolgo časa ležala v predalih predsedstva parlamenta. Zanimivo je bilo, da je vladni organ »Pester Lloyd« pred nekaj dnevi zelo pohvalil izjavljanja voditelja stranke malih poljedelcev Tiborja Eckhardta, ki se je z vsa govorniško vneto zavzel za čimprejšnjo izvedbo agrarne reforme.

Sicer pa Madžari o Rusiji ne govorijo radi, znabiti iz taktičnih razlogov. Karpatska meja je z ruske strani hermetično zaprta. V Budimpešti ne računajo z možnostjo, da bi se v kratkem vzpostavil promet z vzhodno Galicijo. Zanimivo je končno, da označujejo sedaj v madžarskih uradnih krogih ukrajinsko manjšino na Madžarskem za »velikorusko manjšino«, da bi tako kar najbolj poudarili pomen, ki ga ima ta manjšina kot »most med Madžari in Slovani«, kakor je te dni zapisal neki vladni organ.

Zanimiv preokret je opaziti tudi v pogledu novega presojanja madžarsko-rumunskih odnošajev, ki se po jugoslovenskem posredovanju čedalje ugodneje razvijajo. Madžarski listi so ustavili sleher-

Rusko-finska pogajanja

London, 18. okt. s. Ožji finski ministrski svet je sklenil, da odloži sestavo odgovora na ruske predloge do konca konference nordijskih vladarjev v Stockholmu.

Stockholm, 18. okt. z. Kakor se doznava, je finska vlada sestavila protipredloge na ruske zahteve in je te svoje predloge predložila stockholmski konferenci skandinavskih državnih poglavarjev. Podrobnosti niso znane, doznava pa se, da Finska slej ko prej odklanja vojaško zvezo z Rusijo, ker smatra, da bi to pomenilo tudi konec njene politične samostojnosti in neodvisnosti. Dosedaj so pogajanja z Rusijo potekala popolnoma normalno in Rusija ni izjavljala kakega posebnega pritiska na Finsko. Naloga stockholmske konference bo sedaj, da ugotovi, kako daleč sme Finska računati na podporo ostalih severnih držav, če diplomatske metode ne bodo dovele do sporazuma z Rusijo.

Jugoslavija pridobiva v Budimpešti od dne do dne bolj na svojem ugledu, ker vidi v Indiji in o bodoči ureditvi indijske vladavine. Objavljena je vsebina razgovorov, ki jih je imel indijski podkralj lord Linlithgow z 52 indijskimi vodilnimi osebami. Podkralj se pridružuje mnenju lorda Irwinga, ki se je že leta 1929. izrazil za dominionski statut Indije. Angleška vlada v Beli knjigi zagotavlja, da bo ob koncu sedanjih vojne pripravljena, da se pogaja z indijskimi principi in strankami za izpremembo sedanjega ustavnega položaja v Indiji. O angleških vojnih načrtih, ki jih je želela izvedeti indijska kongresna stranka, pravi Bela knjiga, da angleška vlada še ni podrobno opredelila svojih namenov v Indiji.

Prvi japonski poslanik v Bolgariji

Sofija, 18. oktobra. AA. (Havas). Bolgarska vlada je dala svoj pristaneček za imenovanje Hasite za japonskega poslanika v Sofiji. Hasita je bil doslej svetnik japonskega veleposlaništva v Varšavi. To je prvi japonski poslanik, ki bo akreditiran v Bolgariji.

Indija postane angleški dominion

London, 18. okt. s. Angleška vlada je snoči objavila Belo knjigo o sedanjem položaju v Indiji in o bodoči ureditvi indijske vladavine. Objavljena je vsebina razgovorov, ki jih je imel indijski podkralj lord Linlithgow z 52 indijskimi vodilnimi osebami. Podkralj se pridružuje mnenju lorda Irwinga, ki se je že leta 1929. izrazil za dominionski statut Indije. Angleška vlada v Beli knjigi zagotavlja, da bo ob koncu sedanjih vojne pripravljena, da se pogaja z indijskimi principi in strankami za izpremembo sedanjega ustavnega položaja v Indiji. O angleških vojnih načrtih, ki jih je želela izvedeti indijska kongresna stranka, pravi Bela knjiga, da angleška vlada še ni podrobno opredelila svojih namenov v Indiji.

Prvi japonski poslanik v Bolgariji

Sofija, 18. oktobra. AA. (Havas). Bolgarska vlada je dala svoj pristaneček za imenovanje Hasite za japonskega poslanika v Sofiji. Hasita je bil doslej svetnik japonskega veleposlaništva v Varšavi. To je prvi japonski poslanik, ki bo akreditiran v Bolgariji.

Nemški sunki na zapadu obtičali na meji

Francoske čete so se med Mozelo in Saaro umaknile z nemškega ozemlja — Devet nemških divizij v boju

Pariz, 18. okt. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je davi izdalo naslednje 89 vojno poročilo:

Delovanje izvidniških oddelkov na obeh straneh. Ponoči je bilo več zased in napadov. Opatiti je bilo interziven železniški promet v neposrednem zaledju sovražniške fronte.

Nemško poročilo

Berlin, 18. okt. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

Med Mozelo in Palatinatskim gozdom so se francoske čete 17. oktobra še nadalje umaknile z nemškega ozemlja, ki so ga nemške čete takoj zasedle. Nemci so ujeli večje število Francozov.

Nemške letalske sile so večer nadaljevale svoje operacije proti vojnim lukam na vzhodni obali Velike Britanije. V Scapa Flowu je bila poleg drugih vojnih ladij zadeta z bombami večja in srednje kalibra tudi neka starejša angleška vojna ladja.

V letalskih bojih so nemška letala sestrelila neko angleško lovsko letalo, angleško protiletalsko topništvo pa neko nemško letalo. V dne 16. in 17. oktobra so letalske izgube sovražnika znašale 10 aparatov. Od teh je bilo nad nemškim ozemljem sestreljenih pet, med njimi eno angleško, v letalskih bojih eno angleško in eno francosko, v spopadih nad angleškim ozemljem pa tri angleška letala.

Nemci pripravljajo nov večji napad?

Pariz, 18. okt. s. Včerajšnji dan na zapadni fronti je potekel popolnoma mirno. Koncentracije nemškega vojskstva in zbiranje materiala za fronto pa kažejo, da Nemci pripravljajo nov večji napad. Francozi cenijo, da so Nemci pri svojem drugem napadu v ponedeljek popoldne izgubili okoli 5000 mož.

Angleški listi o izgubah nemške ofenzive

London, 18. okt. br. Angleški listi danes kritično razpravljajo o poslednjih nemških sunkih na zapadni fronti in ugotavljajo, da se je široko zasnovana nemška ofenziva že od vsega početka ponesrečila. Nemci so po četih angleških listov pri obeh napadih vzdolž Mozela in vzhodno od Saare izgubili 5.000 do 6.000 mož. Uspeh, ki so ga pri tem dosegli, se s to ceno ne da niti primerjati. Francozi so imeli že v načrtu umik svojih opazovalnih oddelkov z nekaterih točk v prostoru med nemškimi in francoskimi prednjimi linijami. Ti oddelki so se pod nemškim pritiskom v borbi umaknili, a to je bil tudi ves uspeh obeh nemških napadov.

Tudi svoje podvige v zraku o priliki napadov na angleške vojne luke vzdolž angleške vzhodne obale, so nemške letalske sile po sodbi angleškega časopisa, drago plačale. Sestreljenih je bilo v teh dneh v okviru teh nemških akcij kar 11 nemških letal najboljše tipa, v katerih so bili tudi najboljši nemški piloti.

Na bojišču zopet mir

Pariz, 18. oktobra. AA. (Reuter) Po zadnjih francoskih službenih poročilih se je ustavila ofenziva nemških čet na zapadnem bojišču, ki je imela namen Francoze potisniti z nemškega ozemlja. Izvzemši krajevnih ogorčenih borb med obojestranskimi patrulami vlada na bojišču spet mir. Kakor je že bilo javljeno, se je nemška napada udeležilo 9 divizij. Nemcem se ni posrečilo priti v neposredni borbeni stik s francosko glavno vojsko na tem odseku, kar je bil začetni cilj tega napada.

Mobilizacija avstralske rezervne mornarice

London, 18. okt. s. Avstralija je sklenila mobilizirati vso svojo rezervno mornarico. Vojna mornarica je prevzela in oborožila tudi 30 trgovskih ladij. Posadka vojne mornarice je od 5.000 povišana na 10.000.

Nemci obstreljevali holandska letala

Amsterdam, 18. oktobra. AA. (Stefani) Včeraj okoli poldne so skušali britanski bombniki napasti nemško mesto Emden, oddaljeno samo 6 km od pokrajine Groning na severnem Holandskem. Nemški protiletalski topovi so britanska letala prisilili k umiku. Pol ure pozneje je vzletela eskadrila holandskih letal, da izvrši izvide v groninški pokrajini. Nemška protiletalska obramba v Emdenu je mislila, da gre za britanska letala, in jih je začela obstreljevati, tako da so granate padale na holandska tla. Holandska vlada je naročila svojemu poslaniku v Berlinu, da protestira pri nemški vladi zaradi napada na holandska letala na nevtralnih tleh.

Zopet nemška letala nad Scapa Flowom

London, 18. okt. s. Letalsko ministrstvo javlja: Danes so se vzhodno od Scapa Flowa zopet pojavila sovražna letala, ki pa so bila očitno samo izvidniška. Letala niso metala bomb.

London, 18. okt. s. Na orkneyskem otočju sta bila danes dva protiletalska alarma. Nemška izvidniška letala so se s severa in jugovzhoda skušala približati Scapa Flowu. Eno letalo je v višini nad 8000 m preletelo Scapa Flow. Protiletalski topovi so ga obstreljevali.

Skrivnostni nemški torpedo?

Washington, 18. okt. s. V ameriških mornariških krogih domnevajo, da si je nemški vpad v Scapa Flowa mogoče razložiti samo na ta način, da razpolagajo Nemci s posebne vrste torpedi, tako zvanimi magnetnimi torpedi. Tak torpedo se more z velike daljave usmeriti na določeno

no točko in to v veliki globini, tako da tega ni mogoče opaziti. S posebno napravo se nato sproži magnet, ki avtomatično potegne torpedo tja, kjer je najbližja množina železa in jekla, to je k najbližji vojni ladji, ki obstoja po večini iz jekla in železa. Tako si je mogoče pojasniti tudi torpediranje matične ladje za letala »Courageous« in vojne ladje »Royal Oak«.

Pomanjkljive varnostne naprave v Scapa Flowu

London, 18. okt. s. Današnji jutranji listi zelo ostro kritizirajo pomanjkljive varnostne naprave v glavnem angleškem pomorskem oporišču v Scapa Flowu ter naglašajo, da je nerazumljivo, kako se je mogla podmornica, če je že mogla prodreti v luko, zopet neovirano umakniti. To dokazuje, da so varnostne naprave pomanjkljive. Listi pa naglašajo, da za to ne more biti odgovoren sedanjí prvi lord admiraltete Churchill, ker so bile varnostne naprave zgrajene že pred več leti. Angleška javnost ima popolno zaupanje v

Chamberlainovo tedensko poročilo o položaju

Predsednik angleške vlade je še enkrat zanikal nemške vesti glede poškodovanja ali potopitve nekaterih angleških vojnih ladij

London, 18. okt. s. V spodnji zbornici je podal danes ministrski predsednik Chamberlain svoje redno tedensko poročilo o položaju. V uvodu je izjavil, da ni bilo nobenih znakov iz Berlina o stališču nemške vlade do spornih vprašanj, ki jih je skušal označiti v svojem odgovoru na Hitlerjev mirovni načrt. Vseled tega ni mogoče ničesar dodati k izjavi, ki jo je tedaj podal. Nemški propagandni organi so se posluževali vse mogoče iznajdljivosti, da bi prikazali tuje komentarje v napadni luči, da bi izgleдали manj neugodni napram nemškemu stališču. Dvomljivo je, če je to imelo kaj uspeha izven Nemčije. Težko je prikriti dejstvo, da velika večina nevtralnih komentarjev kaže polno priznanje za stališče zavezniških vlad.

Na zapadni fronti je angleška ekspedicijska vojska sedaj končno veljavno zavzela določeni sektor francoske fronte in vse divizije so razmeščene na odrejenih mestih. Soglasje med angleškim in francoskim vrhovnim poveljstvom je popolno. Prvi dokaz za to je dejstvo, da je naša ekspedicijska armada pod francoskim vrhovnim poveljstvom in da je enotnost poveljstva dosežena v tako zgodnem stadiju vojne. Drugi dokaz za to je dejstvo, da tudi francoske čete služijo pod angleškim poveljstvom v Franciji.

Na morju je bila aktivnost nezmanjšana tako v napadu, kakor tudi v obrambi. Mornarica je ta teden doživela težke izgube, tako na oficirjih, kakor moštvo. Sovražne podmornice pa so od začetka vojne drago plačale svoje delovanje. Da ta način napadov ne ovira naše trgovine, je mogoče presoditi iz dejstva, da so angleške ladje, ki prihajajo ali odhajajo iz naših pristanišč, v preteklem tednu izgubile samo pol ali 1% celokupnega števila, ki je na morju.

Pričeli so se napadi sovražnega letalstva na baze naše vojne mornarice. Razočaranje, ki ga je pri sovražniku povzročilo dejstvo, da ni bila povzročena nobena resna škoda na naših ladjah, je mogoče presoditi po navedbah fantastične narave, ki jih je smatral za potrebno iznajti. Ni res — ponavljam to še enkrat, čeprav postaja

Vojna na morju

Kaj pripoveduje kapitan nemške podmornice, ki je v vojni luki Scapa Flowa potopila angleško vojno ladjo »Royal Oak«

Berlin, 18. okt. b. Danes dopoldne je prisel v Berlin posadka nemške podmornice, ki je izvršila znani napad na angleško brodovje v Scapa Flowu. Opoldne je kancelar Hitler sprejel poveljnika podmornice kapitana vojnega broda Priema in ostalo posadko podmornice.

Kapitan Priem je popisal časnikarjem potek dogodkov v Scapa Flowu na podlagi točnega opazovanja, je rekel, je nemška podmornica ugotovila, kako bo najlažje priti v Scapa Flow. Posrečilo se mi je pasirati mrežo angleških min. Ko smo prispeli v pristanišče, sem opazil pred seboj obris dveh vojnih ladij. Krenili smo naravnost proti njima. Ko smo bili v primerni razdalji, sem dal nalog, točno naravnost cevi za lansiranje torpedov. Prvi torpedo je zadel vojno ladjo z dvema dimnikoma, ki je bila dalje od naše podmornice. Drugi torpedo je zadel ladjo, ki nam je bila bližje. Ker je bližnja ladja delno zakrivala veliko bolj oddaljeno ladjo, smo mogli s prvim torpedom meriti samo v tisti del ladje, ki smo ga videli. Zato smo zadeli »amo kljun te ladje. Bila je to oklopna »Repulse«, katere sprednji del se je globoko potopil pod vodo. Učinek drugega torpeda je bil strahovit. Visoki valovi so pljusnili ob boku ladje. Z vseh strani smo videli stebre plamenov v mavričnih barvah. Koj nato je več ladijskih sten zletelo v zrak. Deli dimnikov, jaborov in mostiča so leteli na vse strani. Medtem se je podmornica obrnila in smo zopet odpluli iz luke, ker nas čakajo še druge naloge. Po isti poti, kakor smo prišli, smo luko zapustili. Ko smo pluli iz luke, smo videli, kako britanski reflektorji preiskujejo morskno gladino in pošiljajo na vse strani radijske brzojavke.

Berlin, 18. oktobra. AA. (DNB). Uspešni napad nemških bombnikov na britansko mornarico v Scapa Flowu je glavni predmet komentarjev današnjih nemških jutrnjnikov. V zvezi s tem omenjajo listi tudi torpedi-

Churchilla, o katerem ve, da je mož na svojem mestu in da bo v najkrajšem času odpravil vse nedostatke, ki so se doslej pokazali.

Nastopna avdiencia poslanika Bastianinija

London, 18. oktobra. AA. (Reuter). Novi italijanski veleposlanik Bastianini je danes kralju Juriju VI. izročil svoje poverilnice v Buckinghamski palači. Kralj Jurij je bil v vojni uniformi maršala britanske vojske, medtem ko je Bastianini nosil diplomatsko uniformo. Italijanskega veleposlanika je kralju predstavil zunanji minister lord Halifax.

Ameriška anketa o zasedbi Poljske

New York, 18. oktobra. AA. (Reuter). Znani zavod za preizkušnje javnega mnenja je izvedel anketo, ali ameriško javno mnenje odobrava postopanje Hitlerja glede Poljske. S postopanjem Nemčije se ni strinjalo 86% ljudi, 14% pa ga je odobrilo.

1130 smrtnih žrtev v septembru v Angliji

London, 18. okt. s. V septembru je bilo v Angliji 1130 smrtnih žrtev prometnih nesreč. To število je dvakrat višje nego v istem času lanskega leta. Vzrok povišanja števila nesreč so zatemetivne kot zaščita proti letalskim napadom.

potopljene ladje. Število žrtev še ni znano. London, 18. okt. s. Angleška admiralteta javlja, da znaša končnojavno število rešenecv z vojne ladje »Royal Oak« 424. Število žrtev je 810, med njimi en admiral in 10 častnikov. London, 18. okt. s. V severnem Atlantiku

Nemčija in vojni cilji Anglije in Francije

Berlin, 18. oktobra. AA. (DNB). Nemška diplomata in politična korespondenca se bavi danes z vojnimi cilji Francije in Anglije in pravi med drugim:

Cilji Francije in Anglije sestojajo očitno v tem, da se vrne Nemčija v stanje, v katerem je bila po Versaillesu. Vse, s čimer danes Nemčija ponovno obsepa, zlasti zahteve po poroštvih in reparacijah, le prejasno odkriva prave vojne cilje tistih, ki so izrabili sedaj poljsko prilžnost in pognali vojno mašinerijo. Kljub nemški pripravljenosti za sklenitev miru žele nadaljevati vojno, ker žive v zablodi, da bodo mogli doseči svoje cilje — obnovo Češkoslovaške in Poljske — s silo. Obnoviti hočejo staro državno tvorbo, o kateri niti Slovaki, niti Čehi sami nečejo ničesar več slišati. Poljska se je po kratkem razdobju uvidne realne politike pokazala kot primeren objekt za hujkanje na vojno politiko. Anglija je izdala Poljski famozni bianco ček. Ni treba no-

se je včeraj potopil norveški parnik »Lorens Hansen« (1900 ton). Posadka 21 mož je rešena. Ni še ugotovljeno, ali je potopitev povzročila podmornica ali mina. London, 18. okt. s. V Atlantskem oceanu je bila potopljena angleška ladja York-shire (10.000 ton).

benih posebnih in dolgovernih razlag o tem, da Nemčija glede gori navedenih ciljev nikakor ne namerava ustreči zapadnim državam. 80 milijonov Nemcev je sicer pripravljenih, da spoštujejo tuje narodnostne skupine, toda nemški narod ne bo pod nobenimi okoliščinami dovolil, da bi se utrdile in izhodišča za napade, ki jih je ustvaril Versailles proti Nemčiji, še enkrat in v podobni obliki dale na razpolago drugim državam. Narod v evropskem prostoru ne dovoljujejo več, da bi jih kdo medsebojno izgrajeval. Vse razdobje obkoljevanja zadnjih let, ki se mu je večina narodov posrečilo ubežati, je jasen primer zahtev nekaterih držav, da bi popolnoma neprizade dežele spravile v svoje mreže in jih v vojni poglnele v prve vrste. Če hoče Evropa imeti mir, mora nastopiti proti intrigam, ki jih že stoletja vodijo zapadne države v korist lastne nadvlade.

Roosevelt-Kalinin

WASHINGTON, 18. okt. s. Včeraj je bila objavljena vsebina brzojav, ki sta jih izmenjala predsednik Zedinjenih držav Roosevelt in predsednik SSSR Kalinin.

Predsednik Roosevelt je brzojavil 11. oktobra: Čeravno Zedinjene države niso udeležene v sedanjih diskusijah v Evropi, želim poudariti dolgo in globoko prijateljstvo med Zedinjenimi državami in Finsko. Upam, da to lahko storim z ozirom na ponovna skupna mirovna prizadevanja z Vami, ki so svojčas privedla tudi do nove utrditve prijateljskih odnosov med Zedinjenimi državami in Rusijo. Na podlagi tega izražam iskreno željo, da ne bi Rusija stavila Finski v sedanjih pogajanjih zahtev, ki ne bi bile v skladu s temi prijateljskimi odnosi in ki bi ogrožale neodvisnost Finske. V upanju, da boste Vi in ruska vlada razumeli to mojo prijateljsko gesto, Vas prosim, da

sprejmete izraze mojega posebnega spoštovanja. — Roosevelt.

Dne 16. oktobra je odgovoril predsednik Kalinin: Neodvisnost finske republike je bila s strani Rusije popolnoma priznana z deklaracijo 6. decembra 1917 in suverenost Finske je bila z naše strani garantirana s mirovno pogodbo od 14. oktobra 1920. Ta dva akta sta vedno služila kot osnovna principa medsebojnih odnosov med Rusijo in Finsko. Pogajanja med Rusijo in Finsko, ki so sedaj v teku, so v skladu s temi principi, kljub gotovim napačnim verzijam, ki izhajajo iz krogov, ki očitno ne žele miru v Evropi. Edini namen pogajanj s Finsko je, da se konsolidirajo medsebojni odnosi med Rusijo in Finsko ter utrdi prijateljsko sodelovanje, ki naj zagotovi varnost Rusije in Finske. — Kalinin.

Zborovanje bivših hrvatskih političnih obsojencev

Zagreb, 18. okt. o. Nocojšnji zagrebški listi poročajo, da je bil snovi v domu Gospodarske sloge sestanek organizacije hrvatskih političnih obsojencev. Sestanku je prisostvoval tudi zastopnik vodstva HSS, glavni tajnik dr. Krnjević. Zbralo se je okrog 150 bivših političnih obsojencev iz vseh hrvatskih krajev. Navzočih je bilo tudi več narodnih poslancev HSS.

Sestanek je otvoril predsednik organizacije bivši narodni poslanec Stjepan Tomković, ki je pozdravil najprej dr. Krnjevića ter poudarjal nato udanost političnih obsojencev dr. Mačka in HSS. Naglašal je nadalje težavni položaj v katerega so prišli politični obsojenci, ko so bili izpu-

šteni iz zaporov. Po živahni razpravi je bila sprejeta resolucija, ki zahteva za vse politične obsojence moralno in materialno zadoščenje.

Glavni tajnik HSS dr. Krnjević je v svojem govoru poudarjal, da bo vodstvo HSS, ki uvideva upravičenost zahtev političnih obsojencev, podvzelo vse za zboljšanje njihovega položaja. To bo storilo v sodelovanju z organizacijo političnih obsojencev. Delavcem in uradnikom je treba najti nova službena mesta, kmetstva gospodarstva obnoviti ter izvršiti kolonizacijo ljudi iz siromašnih krajev v bogatejše.

S člani Hrvatske zaštite ojačana policijska straža v Zagrebu

Zagreb, 18. okt. o. Glede na odlok hrvatskega bana, da sodelujejo člani »Hrvatske meštanske zaštite« na področju zagrebskega mesta s policijo, je šef zagrebske policije dr. Vragović izjavil novinarjem:

»Da se preprečijo razni incidenti, ki so bili zabeleženi v zadnjem času, in da se poveča varnost v Zagrebu, so se ponudili meščani preko Hrvatske meštanske zaštite banu na razpolago, z namenom, da sodelujejo s policijo pri pobijanju kriminalnih dejanj. Za sedaj je določeno, da bodo člani Hrvatske meštanske zaštite izvrševali službo na periferiji in sicer v nočnem

času. Patrulirali bodo skupaj po dva policijska stražnika in dva člana meštanske zaštite. Tako bo s tem varnost na periferiji mesta znatno povečana.«

Skupne patrulje članov meštanske zaštite in policije so nastopile prvič nocoj. S pomočjo meštanske zaštite bo policija od nocoj dalje začela izvrševati racije v raznih delih mesta. Najprej bodo očistili središče mesta sumljivih oseb ter odpravili iz Zagreba predvsem one, ki so bili že prej izgnani. Obenem bodo kaznovani s izgonom množičevilni sumljivi ljudje, ki nimajo v Zagrebu nikake zaposlitve.

Uredba o prodajni centrali za kvas

Beograd, 18. okt. AA. Na podlagi uredbe za izpremembe obstoječih predpisov in o izdajanju novih z dne 16. septembra 1939. leta in na predlog ministra financ je ministrski svet predpisal uredbo o izpremembah in dopolnitvah zakona o državnih trošarinah:

Točki 10. čl. 72. zakona o državnih trošarinah se doda nova opomba, ki se glasi:

4. opomba: 1. Najkasneje v roku 30 dni po uveljavitvi te uredbe so vsi pooblašteni proizvajalci kvasa dolžni v Beogradu ustanoviti prodajno centralo, preko katere se bo izključno vršila prodaja kvasa v državi in za izvoz v tujino. V ta namen bodo imenovani proizvajalci sklicani na skupščino zaradi konstituiranja in sestave statuta ter poslovnega reda centrale, pri čemer odloča večina vseh navzočih proizvajalcev po kontingentih, ki so določeni v točki 5. te opombe. Ti statuti in poslovni red stopajo v veljavo in dobe obvezno moč, kadar jih odobri finančni minister. V kolikor pooblašteni proizvajalci kvasa ne bi sami ustanovili prodajne centrale, bo to izvršil finančni minister.

Vsi pooblašteni proizvajalci kvasa, ki ne bi pristopili k centrali ali ne bi izpolnjevali pogodbenih obveznosti iz te uredbe, izgube pravice na kontingent.

Skupni osnovni kontingent kvasa za potrošnjo v državi se za eno produkcijsko dobo določa za 2 milijona 600.000 kg kvasa. Od tega skupnega osnovnega kontingenta se dodeli državi tovarni kvasa v Beogradu kontingent 200.000 kg, 2.400.000 kg pa se razdeli med obstoječe pooblašcene proizvajalce kvasa (med njimi: Pivovarna Unija 234.000 kg, Rudolf Zalkar, Ljubljana, 172.000 kg, Vojnović & Co, Ljubljana, kg 100.000, Alojzji Kanc, Mengeš, 100.000 kg, Josip Kirbiš, Celje, 30.000 kg, Buh & Co, Ljubljana, 1500 kg).

Če bo manjša potrošnja kvasa v državi zahtevala, bo sama centrala izvršila sorazmerno zmanjšanje posameznih kontingentov. Če bi pa potrošnja kvasa narasla,

potem bo višek razdelilo finančno ministrstvo med pooblašcene proizvajalce kvasa.

Razdelitev osnovnega kontingenta ostane v veljavi 5 let. Po poteku tega roka bo finančno ministrstvo izvršilo novo razdelitev po zaslišanju centrale. Niti eden proizvajalec kvasa ne more svoje pravice za proizvodnjo odutjiti niti dati v zakup, v nasprotnem primeru izgubi svoj kontingent in koncesijo. Proizvajalec kvasa, ki ne namerava v tej prodajalni dobi izkoristiti svojega kontingenta v celoti, mora to prijaviti finančnemu ministrstvu do 31. decembra vsakega leta. Na razpolago stavi kontingente bo razdelilo ministrstvo sorazmerno med ostale proizvajalce kvasa. Prenos kvote v celoti ali delno po sporazumu med posameznimi člani centrale odobrava davčni oddelek finančnega ministrstva.

Za iznos kvasa iz tovarne brez poprejšnjega naloga prodajne centrale za kvas, ali pa prodaja kvasa mimo določene cene se kaznuje glede na količino z globo od 100 do 5.000 din.

Po zaslišanju prodajne centrale za kvas določa finančno ministrstvo ceno kvasu v vsji državi. Pooblašča se vojni minister, da s pogodbo zaveže posamezne proizvajalce kvasa, da zgrade potrebne dopolnilne ali nove naprave z proizvodnje glicerina, toda iz te pogodbe ne morejo nastati za državo nobene obveznosti razen obveznosti, ki izvirajo zaradi neizpolnjevanja pogodbe. Uvoz potrebnih strojev in aparatov za take naprave, kolikor se ne izdelujejo v državi, se oprošča carine, poslovnega davka, trošarine in ostalih državnih in samoupravnih dajatev.

Vremenska napoved

Zemunska: Oblačnost se bo povečala v zapadnih krajih. Vedro in lepo vreme v ostalih delih. Jutranja megla povsod v dolinah in kotlinah.

Zaščita otrok v primeru vojne

Važno posvetovanje pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije

Beograd, 18. oktobra. Včeraj popoldne je bila v Beogradu v svečani dvorani starega dvora seja Komiteta državnih predstavnikov in Unije za zaščito dece v biroju Nj. Vel. kraljice Marije. Sejo je vodila osebno Nj. Vel. kraljica Marija, prisostvovali pa so ji Nj. kraljevsko Visočanstvo knežinja Olga, divizijski general Borivoj Ristić kot zastopnik ministra vojske in mornarice, dr. Stevan Ivanić, kot zastopnik ministrstva za soc. politiko in narodno zdravje g. načelnik Adam Maksimović, kot zastopnik finančnega mini-

strstva, g. dr. Franjo Goršič, kot zastopnik ministrstva za notranje zadeve, g. načelnik prof. Niko Stipčević, kot zastopnik prosvetnega ministrstva in drugi. Poleg članov glavnega odbora Jugoslovanske unije za zaščito dece so prisostvovali seji načelniki banskih uprav ter predsedniki vseh mestnih občin, 126 po številu.

Po burnem pozdravu Nj. Vel. kraljici in Nj. kr. Vis. knežinji Olgi je Nj. Vel. kraljica z izrazi veselja in zadovoljstva otvorila sejo z apelom, da sodelujejo tako pri referatih kakor diskusiji vsi prisotni, da bi se na ta način moglo vziati v pretes dosedaj dobljene izkušnje, kakor tudi težave in zapreke, da bi mogli čim prej postaviti in izvesti organizacijo zaščite otrok za primer vojne na stvarni podlagi.

Po poročilih, ki so jih podali zastopniki ministrstev, so sodelovali v razpravi skoraj vsi prisotni predsedniki občin in kraljevskih banskih uprav. Glavno poročilo je podal g. Slobodan Vidaković kot tajnik Komiteta biroja Nj. Vel. kraljice in glavnega strokovnega odbora Jugoslovanske unije za zaščito dece. V naslednjem podajamo izvešček iz njegovega obširnega, strokovnjakso tehtnega referata, da seznanimo našo javnost z osnovami in organizacijo zaščite otrok za primer vojne.

Na pobudo Nj. Vel. kraljice je Jugoslovanska unija za zaščito otrok izdelala in predložila g. ministru vojske in mornarice celoten načrt za organizacijo zaščite otrok v primeru vojne. Inspekcija državne obrambe je načrt osvojila in izdala poseben pravilnik o zaščiti pred napadi iz zraka, ki podrobno določa postopek za zaščito otrok v vojni. Ta pravilnik ministrstva vojske predpisuje obvezno in neposredno sodelovanje osrednje uprave Unije za zaščito otrok s pristojnimi ministrstvi vojske, socialne politike, notranjih zadev, prosvete, prometa in obvezno sodelovanje banovinskih in kraljevskih odborov Unije ter državnih, banovinskih in kraljevskih odborov za zaščito pred napadi iz zraka ter naposled mestnih občin. Na osnovi teh zakonskih predpisov se je po komiteju pobudi Nj. Vel. kraljice ustanovil *Komitej državnih zastopnikov in Unije za zaščito otrok v biroju Nj. Vel. kraljice*, ki ga vodi osebno in mu predseduje Nj. Vel. kraljica.

Popis otrok in ustanovitev krajevnih odborov Unije

Kot osnova za organizacijo zaščite otrok v primeru vojne je potreben popis vseh otrok, ki jih rodilnici ali varuhi ne bi mogli izseliti ali preskrbeti v primeru vojne. Vse te otroke je treba izseliti iz večjih naselij, predvsem onih, ki so v prvi vrsti ogrožena, ter jih naseliti v otroška zavetišča, družinske kolonije in podobno. To nacio-

nalno in socialno zelo važno delo pade po pretežni večini, vsaj v pogledu dela na terenu, v breme občin. Številne odredbe pravilnika o zaščiti pred napadi iz zraka, odnosno o postopku za zaščito otrok za primer vojne, kakor tudi ideologija sodobne komunalne socialne politike narekuje mestnim občinam in njihovemu socialnemu skrbstvu, da s svoje strani pravočasno store vse, kar največ morejo napraviti za rešitev otrok v primeru vojne. Sodelovanje mestnih, krajevnih socialnih, dobrodelnih, strokovnih in drugih društev, ki so člani Unije za zaščito dece, kakor tudi predstavnikov državnih oblastev je nujno potrebno. Zato se morajo takoj ustanoviti krajevni odbori Unije za zaščito otrok. Ustanovitev krajevnih odborov je točno določena v imenovanem pravilniku. Krajevni odbori Unije postanejo zakonjeni oddelki državnih krajevnih pododborov za izseljevanje ter so pristojni zbirati nezashčiteni otroci ter jih odvajati v zbirne postaje, kakor tudi v stalna otroška zavetišča. Tako se organizacija aparata za izpeljavo evakuacije otrok poverja krajevnim odborom Unije za zaščito otrok, katerim morajo občinska in državna oblastva kakor tudi vsa društva zasebne pobude izkazati vso potrebno pomoč. Ti odbori predlagajo mesta za otroška naselišča in vse ostalo, kar je v zvezi z organizacijo teh. Zato je neobhodno potrebno, da mestna poglavarstva, kakor tudi vse ostale pristojne državne oblasti pomagajo osnovati krajevne odbore Unije.

Uredijo se stalna, varna otroška zavetišča

Ti krajevni odbori morajo izvršiti podoben popis otrok v svojem kraju in voditi točen pregled onih otrok, ki bodo padli v breme javnega skrbstva. Propagirati morajo zaščito otrok v družinah, pri čemer morajo svetovati roditeljem, naj pravočasno preskrbe prostor, kamor bodo v potrebi lahko otroke oddali. Po izvršenem popisu je treba otroke razporediti v posebne kartotke po starosti, zdravstvenem stanju, spolu itd. Na podlagi teh podatkov je treba določiti zbiralna mesta, na katerih se bodo otroci zbirali. Napraviti je treba načrt za najnujnejšo ročno prtljago, ki je potrebna otroku za izselitev in v primeru, če starši tega ne morejo napraviti, da se vse to da otroku iz javnih sredstev. Napraviti je treba pravočasno rezervacijo in razporeditev prometnih sredstev itd. Vsakemu otroku je treba dati znak, odnosno, vsak otrok mora nositi svoj osebni popis, da je mogoče v primeru izgube ugotoviti njegovo istovetnost. Zato so predvideni posebni medaljoni. Zbirne stanice morajo služiti samo za zbiranje otrok pri umikanju iz mest zaradi nevarnosti napadov iz zraka. Iz teh zbirnih stanic naj se vrši razporeditev otrok v stalna otroška zavetišča, ki morajo biti postavljena ali izbrana v takih krajih, da vsebujejo maksimum varnosti. Vzporedno s tem je treba napraviti načrte za zgradbo paviljonov, načrte za adaptacijo že obstoječih stavb, za preskrbo z vodo, za higiensko asanacijo, za dovoz gradbenega materiala itd. Vsako otroško zavetišče mora imeti bolniške prostore, odnosno prostore za izolacijo, svoj ambulatorij in hišno lekarno. Gradba otroških zavetišč, ki jih zida Komitej v biroju Nj. Vel. kraljice, se vrši preko Higienskega zavoda, zdravstvenih zavodov, zdravstvenih občin upravnih občin ali banovinskih in kraljevskih odborov Unije za zaščito dece. Kjer ni dovolj finančnih sredstev, je potrebno, da se uporabijo za naseljevanje otrok že obstoječe javne zgradbe, bodisi da so to šole, domovi ali katere koli druge večje zgradbe.

Naselitev na kmetih

Važno poglavje tvori tudi vprašanje naseljevanja otrok v kmečke družine in sicer v take, ki morejo nuditi kar največ gotovih in zanesljivih pogojev za zdravje. Zato je treba napraviti popis vseh onih kmečkih družin, ki bi bile pripravljene sprejeti otroke v oskrbo, bodisi zastoj, ali za odškodnino. Tako naj bi se že v mirnem času pripravilo vse potrebno za namestitev otrok v družini. Toda pri organizaciji otroških naselbin se moramo vedno zavedati, da more samo načrtno urejena in zdravniško stalno kontrolirana družinska otroška kolonija dati osnovna jamstva za življenje, zdravje in vzgojo koloniziranih otrok.

Posebno važno poglavje je vprašanje izdelave inventarja in sploh sredstev za vzdrževanje otrok, kakor tudi obleke in prehrane. Pravočasno je treba preskrbeti skladišča za prehrano, osebje, ki ga bo treba

izbrati največje število pač med preprosti mi ženami, ki jih je treba za specialna dela strokovno izobraziti. Predvsem se upošteva celotno osebje strokovnih ustanov za zaščito otrok, otroški zdravniki, šolski zdravniki, zaščitne sestre, otroške negovalke, otroške bolničarke, babice, vse učiteljice in učitelji, ki imajo praktične izkušnje pri delu z otroki v zavodih.

Denarna sredstva

V pogledu finančnih sredstev so kritja predvidena z Uredbo o zaščiti pred napadi iz zraka. Toda v kolikor ta uredba ne daje zadovoljivega odgovora v pogledu finančnih sredstev, je g. Vidaković apeliral na vse prisotne župane, da je sodobna mestna občina kot skupek vseh živih socialnih in gospodarskih sil v narodni zajednici pozvana na prvem mestu, da izpolni svoje socialne dolžnosti in da je njena najsveteljša in najosnovnejša komunalna in socialna dolžnost: zaščita vseh otrok in v miru, in v vojni. G. referent je postavil za zgled mestno občino beograjsko, ki je od najetega 52-milijonskega posojila določila za zaščito otrok 10.000.000 din in to za zaščito vseh beograjskih otrok, čeprav niso njeni občani. Samo one države in narodne zajednice, katerih otroci se v miru vsestransko in harmonično razvijajo v vseh pravih otroške rasti in katerih otroci so v času vojne pravočasno

Domačijo je zažgal in se vrgel v ogenj žena in hčerka sta se komaj rešili

Ptuj, 18. oktobra. Ignac Dominko, posestnik v Podgorici pri Veliki Nedelji, je bil dolga leta v Ameriki, kamor je bil odšel za službo. Pred kakimi 8 leti se je vrnil domov in si kupil posestvo. Poročil se je z neko Stuhelcevo, ki je imela nezakonsko hčerko Jožko. Zaradi te hčerke so bili v zadnjem času prepripi v hiši na dnevnem redu. Ko je Dominko zvedel, da je hčerka v drugem stanju, se je njegovo nerazpoloženje še poslabšalo.

V nedeljo 15. t. m. je Dominko ves dan poplaval. Ko se je vrnil domov, je razbijal po hiši ter se prepiral z ženo in hčerko, kar je trajalo pozno v noč. Iz strahu pred njim sta se nato žena in hčerka odstranili iz stanovanja ter odšli spat na svili v seno. Proti jutru je gospodar vesele besen odšel v sobo, kjer je stala postelja žene in hčerke. Zanimal je pod posteljo ogenj, da

bi zgoreli obe ženski. Ko je ugotovil, da žena in hči ne spita v sobi, je odšel na skedenj, zažgal slamo ter povzročil požar v gospodarskem poslopju. Da bi ženski, ki sta po njegovi domnevi spali na svilih, ne bi mogli pobegniti iz ognja, je odstranil lestvo, po kateri se je dalo priti do sena. Kljub vsemu sta se žena in hči pravočasno rešili iz gorečega poslopja. Hlisa stoji za hribom, ki ovira razgled, zato so sedje ognja niso kmalu opazili in zato gasilci niso prihiteli na pomoč. Ko so kasneje prihiteli na kraj požara, niso nikjer mogli najti gospodarja. Mislili so pač da je kam pobegnil, ko je uvidel svoje brezumno dejanje. Šele kasneje, ko so začeli razkopavati pogorišče, so našli zgneleno truplo, v katerem so spoznali Ignaca Dominka. Po vasi govore, da je bržkone sam skočil v plamene, ko je bil ogenj največji.

Vožnja v smrt pod avtobusom Tragedija mlado poročene Antonije Petričeve

Ljubljana, 18. oktobra. Snoči kmalu po 18. uri so bili mestni reševalci nujno poklicani v Jarše, kjer se je pripetila huda prometna nesreča. Ob 18. se je po končanem delu vsula iz tamnošnje pletilne tovarne množica delavcev in delavk. Večina je odšla na bližnje domove peš, mnogo pa se jih je po cesti odpeljalo s kolesi. Od Domžal je takrat hitel Rodetov avtobus, ki vozi na progi Kamnik-Ljubljana. Avtobus je imel odprt žaromet, ki je nasproti vozečim kolesarjem jemal vid. Proti avtobusu je vozila tudi 25letna delavka pletilne tovarne, Antonija Petričeva iz Depale vasi pri Domžalah, ki je zaradi prejarke svetlobe izgubila orientacijo. Ko je šofer opazil, da vozi Petričeva naravnost proti avtobusu, se ji je hotel izogniti na ta način, da je voz v ostrem kotu zavil na desno in čez rob ceste na njivo. V istem trenutku pa je tudi Petričeva zavila na njivo, da jo je avtobus podrl in povozil.

Izpod težkega voza so Petričeva potegnili s počeno lobjano in zlomljenim tilnikom, imela pa je tudi druge poškodbe po životu. Na kraj nesreče se je zbrala razburjena množica delavcev in drugih ljudi. Eden izmed njih je hitro skočil nazaj v tovarno, od koder so telefonično obvestili o nesreči reševalno postajo. Reševalci so takoj prihiteli na kraj nesreče in Petričeva pripeljali v bolnišnico, kjer so težko ranjeno takoj položili na operacijsko mizo. Kljub skrbni negi zdravnikov pa je kmalu po prevozu podlegla poškodbam. Domžalski orožniki so uvedli strogo preiskavo. Petričeva se je šele spomnila poročila in je bila v blagoslovljenem stanju.

Dva ponesrečenca

Kamnik, 18. oktobra. V ponedeljek zvečer okrog 19. je pripeljal po cesti od Vrhpolja v Kamnik 6-

tonski tovorni avto znamke Blitz Opel svetlo zelene barve. Bil je natovoren z bukovnimi drvili. Na trgu pred šolo sta prečkala cesto brivski pomočnik Ivan Mihelin in Stanko Skaberne. Nesrečno naključje je hotelo, da sta se znašla pod avtomobilom. Ivanu Mihelinu je avto zdobil nogo, mu zlomil ključnico in ga na glavi močno poškodoval. Stanislava Skaberneta pa je odbil, da ima le manjše poškodbe na rokah. Ponesrečenca je nudi prvo pomoč zdravnik dr. Pucelj, nakaar so Mihelina odpeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer mu upajo rešiti življenje.

Še ena žrtev avtobusa

Ptuj, 18. oktobra. Snoči okrog pol 20. se je pripetila v vasi Gorišnici pri Sv. Marjeti niže Ptuja nesreča, ki je zahtevala življenje 25-letnega mizarja Bratuše iz Gorišnice. V omenjenem času je pripeljal skozi vas tovorni avtomobil Pečnikov spedičije iz Ptuja. Ko je privozil izza ovinka v vasi, je šel v istem času proti svojemu domu Bratuša, ki je čez dan mlatil pri sosedu ajdo. Avtomobil je s hladilnikom zadel Bratušo ter ga vrgel pod kolesa. Težki voz mu je zdobil glavo in je Bratuš obelzel na cesti mrtev. Nesreča se je pripetila tik pred njegovim domom.

Pokojnik je bil eden izmed najbolj delavnih članov kulturno-prosvetnega društva »Zarje« pri Sv. Marjeti. Sodeloval je v velikim navdušenjem pri vseh društvenih prireditvah in pomeni njegova nesrečna smrt nenadomestljivo izgubo za društvo. Bil je edina opora svojemu ostarelemu očetu, s katerim sočustvuje vsa vas. Njegovo truplo so prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Marjeti, kjer bo jutri dopoldne pogreb.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

člno, ker se med duhovnimi lastniki te revije ni javil nihče, ki bi bil toliko teologa, da bi tovaršem dopovedal vso brezbožnost zagovarjanja take plastike. Če ni nikogar, sem pripravil sam dokazati, da je to po rimsko katoliških verskih nazorih protiversko, pregrešno delo. Vprašam DiŠ bi li imel pogum zagovarjati to plastiko, če bi li imenovali Marijo z Jezuškom ali Madona, zakar bi z ozirom na kompozicijo imeli vso pravico. Zgolj z verskega gledišča DiŠ nikakor ni mogoče čestitati na sodružništvu takih »znanstvenikov« kakor je mladi gospod Mikuž, ki utegnejo nad revijo ponovno priklicati božje, od katerega se je revija pravkar komaj opomogla.

Druga značilnost pa je umetnostni zgodovinar Stane Mikuž sam, ki si je ob tej spomeniški zadevi želel utrditi sloves mnogo obetajočega mladega znanstvenika; seveda z mojo pomočjo. Nu, pa naj bo!

Le kaj bi bilo, ko ne bi napisal tistega usodnega poročila v »Jutru«? Mnogo ljudi ne bi vedelo za tega mladega »znanstvenika«, ki bi se sedaj nosil debelo glavo težkih misli; sedaj mu je uspelo, učenost predelati v tiskane vrste in za bližnje praznike bomo moža srečali v novem klubku, kajti je treba učenosti, ki dela pritisk v mladi glavi, že na zunanji dat vidnega poudarka. Pa to so špasi, zanimivejša je znanstvena metoda, po kateri je učenjak skušal oživiti pred meseci pokopane mrljice.

Predvsem je za njegovo metodo značilen zakasneli nastop. Kdo ve, kod je mož hodil takrat, ko smo bili pravo vojno in zakaj ni koj naskočil z ostro sulico svojevrstne logike, skrit za ščit katoliške revije. Vidite, z mladim možem se ne bova nikdar strinjala. Sva preveč različnih značajev. Jaz sem imel poguma dovolj, da sem prvi

BABYMIRA krema

SE USPEŠNO UPORABLJA ZOPER SPUSCAJE, RANE, PRASKE, OPEKLINE, HRASTE, LISAJE IN VSE NEČISTOSTI KOŽE PRI OTROCIH IN ODRASLIH. NAGLO SUŠI OD ZNOJA ALI MOKRENJA OPALJENO IN ODRGNJENO KOŽO. DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH IN DROGERIJAH PO CENI DIN 10.— ZA SKATLICO.

Jeseniško ubožnico dovršujejo

Jesenice, 17. oktobra.

Mestno ubožno zavetišče bo kmalu izročeno svojemu namenu. Kakih 200 m stran od državne ceste stoji velika, bela pomonska stavba, ki je v okras Jesenicam. Prostor, na katerem stoji, je eden najlepših v vsem revirju. V tem okolju je dosti drevja, solca, čistega zraka in tišine, saj je dovolj stran od ceste. Zelenice in mestnega središča. Načrte in proračun za stavbo je napravil inž. arh. Jože Platner iz Ljubljane.

Stavba je 51 m dolga ter 14 oziroma 10 m široka. Deloma je eno, deloma dvonadstropna in vsa podkletena. Ima centralno kurjavo, angleška stranišča, kopalne in prhe s toplo in hladno vodo. Na desnem krilu bodo stanovanja za sestre strežnice, kuhinja, skupna obednica, čakalnica, ambulanca in bolniški sobi za moške in ženske. Sredi stavbe je kapelica. V vzhodnem delu stavbe bo 24 sob z eno, dvema in največ štirimi posteljami ter večja družabna soba za dnevne razgovore. Temeljni kamen je bil viden sredi novembra lani in bodo vsa dela do srede novembra letos gotova. Zidarska dela je izvršil g. Boštjan Belcjan iz Podgorice pri Kamniku, tesarska dela Ivan Petkoš z Jesenic in tudi ostala dela izvršujejo večnoma domači obrtniki.

Spomin na začetek balkanske vojne

Beograd, 18. oktobra

Združenje Južnosrbijancev obhaja danes svojo krstno slavo v spomin na začetek balkanske vojne, ki je pred 27 leti osvobodila Južno Srbijo. Ze meseca septembra leta 1912. je bilo vse pripravljeno za to osvobodilno vojno. Črna gora je stopila v akcijo kot prva 8. oktobra. Bolgarija je objavila vojno 17. oktobra, istega dne tudi Grčija, Srbija pa 18. oktobra.

Srbska vrhovna komanda je bila takrat v Nišu, od koder je izdal kralj Peter I. na srbski narod proglas, ki je naglašal:

»V božjem imenu sem zapovedal našim junaki vojski, da krene v sveto borbo za svobodo naših bratov, za boljše življenje in napredek kraljevine Srbije. Moja vojska bo v stari Srbiji zatekla poleg kristjanov tudi Srbe muslimane, ki so nam ravno tako dragi, potem pa tudi Arbanaše, kristjane in muslimane, s katerimi živi naš narod skupaj že 1300 let, deleč z njimi srečo in nesrečo. Mi vsem nosimo svobodo, bratstvo in enakost. Naša Srbija bo tudi tja prinesla mir in napredek, kakor ga je v letih 1876—78 prinesla v druge pokrajine, kjer živijo zdaj svobodni, napredni, zavedni in zadovoljni državljani. Tako življenje moramo zdaj zasnovati tudi na obalah Laba, Sitnice, Ibra, Drine in Vardarja.«

Trgatev na Dolenjskem je končana

Novo mesto, 17. oktobra

Trgatev po Dolenjskem je v splošnem opravljena. Zadnje deževje je napravljalo sicer precej neprimerno, vendar je grozde srečno spravljeno pod streho. Letina po dolenjskih vinogradih je bila res dobra, kakor že dolgo ne. Grozde je lepo dozorelo in je pričakovati prav dobro kapljo, le količina ne bo tolikšna, kakor se je izprva pričakovalo. Zaradi poletne suše grozde ni preveč sočaten in vinogradniki trdijo, da dajo tri tropine komaj toliko mošta, kakor običajno leto dve tropini (kolikokrat se pač stiskalnica napolni s tropinami). Zaradi dobre kakovosti moramo seveda kljub ranjenemu pridelku govoriti o zadovoljivi letini. Povpraševanje po moštu ni veliko, zato vinogradnike skrbi, kako bodo svoj dobri pridelek spravili v denar, ki ga nujno potrebujejo. Nekateri imajo še starino v zalogi, zato tem bolj želijo vnoveti mlado vino. Priporočamo gostilničarjem, ki želijo dobro kapljico, da pridejo pokušat na Dolenjsko.

Kulturni pregled

Baletni večer v Ljubljani

V zadnjih letih se baletni nastopi v Ljubljani množijo. Primerjava takih prireditelj olajšuje sodbo o njih višini in pomenu. Godi se ti kakor obiskovalcu slikarske razstave, ki je zavzet pri vstopu vanjo že od barvne kraste prvega platna, a preleti po celotnem pregledu ponovno umetnine in tedaj z globljim spoznavanjem ureja svoje vtise v močnejše in šibkejše. — Občudovalci smo stvaritve Mlakarjevih, ki so bile plod široke in premišljene zasnove ter močrske vtelesene fantazije. Odobraval smo umetniške cilje M. Vidmarjeve, ki stremijo za izčiščenim izrazom brez cenenege balasta. Z zanimanjem smo zasledovali s socialno tendenco prepojeno plesno uredstvom g. Delakove, navdušeno gledali uspeha ljubljanske opernega baleta, ko je izvajal realistične koreografske osnutke Fromana ali Golovina ter spoznali za oko učinkovite podvige plesne skupine »Parnel«. . . . da jih le nekaj omenim.

V ponedeljek, 16. t. m. pa sta se prvič s samostojnim večerom pojavila na ljubljanskih deskah znanec s prejšnjih let, g. Kurbos in Irena Litvinova, člana in solista ruskega baleta iz Monte Carla. Sestava in izvedba njih sporeda je bila še najbolj sorodna poslednjim zgoraj navednim prireditvam: Če bi se bilo Beethovenovi, Weberovi, Chopinovi, Sibeliusovi, Saint-Saensovi in Debussyjevi glasbi pridružilo še delo kakega sodobnega skladatelja, bi bil muzikalni del sporeda docela

zaokrožen. Prav tako so koreografski zasnutki svetovnoznanege Fokina, Nižinskega, nadalje Massina in Kurbosa samega vzbujali veliko pozornost, med njimi po svojevrednosti posebno »Faunovo popoldne« in »Krivec in nedolžnik«. Debussyjeva mehka, v ometih barvah prelivačoka se skladba je v koreografiji Nižinskega dobila erotično-polten izraz. Beethovenovemu počasnemu stavku iz sedme simfonije se manj prilaga Massinova naturalistično obdelana plesna zamisel. — G. Kurbos je kot koreograf pokazal v ruskih narodnih pesmih svež smisel za grotesko; na glasbo Sibeliusovega »Valse triste« je razpredel morda preveč mrk in grob motiv ljubzenske strasti, v Straussov valček »Na lepi, modri Donavi« je položil primerno eleganco, v Saint-Saensovem plesu pa se je predal preveč obarbljeni, neizraziti vsakdanjosti, da ne govorim o »Nogometu«, ki je izvalil zaradi svoje imenitno prikazane drastičnosti sicer salve odobravanja, v umetniški okvir večera pa ni spadal. Istotako je nastop najmlajših učenec Kurbosove baletne šole, rajajočih v mičnih krilih, na melodije slovenskih narodnih pesmi, poslužili le za prehodno razvedrilo.

Visoko tehnično znanje, s katerim sta M. Kurbos in I. Litvinova kot plesalca zmogla celovečerni spored in igranje zmoglovala nekatere odlične težkoče v gibih in kretanjih, vtilva spoštovanje. Muzikalna sta, občutita melodijski in ritmični utrip glasbe

ter že izdatno črpata iz dinamičnih kontrastov skladbe. Kar jima je še v veliki meri potrebno, je prečiščen okus, ki stavlja znanje in sposobnost v službo višjega ideala, kakor pa je učinkovito uporabljano znanjih plesnih gibov in kretanj. Nujno morata stopiti svoje odlike z izbirnejšim okusom in globljo presojo plesnih vrednot pa jih pretopiti v tisto sintezo umetniških prvin, ki s svojim neposrednim, iz dna duše izstlim izrazom zakrije delo in znanje.

Pri klavirju je oba plesna umetnika spremljal in med presledki sam odigral dve Novakovi skladbi dr. Danila Švara. Pozornost, s katero je občinstvo sledilo njegovemu izvajanju, priča o tem, da je pianist izbral večerov primerni deli in ju podal z vso v njima nakopičeno izraznostjo.

P. S.

Čoro Škodlar odgovarja S. Mikužu Kulturna Ljubljana A. D. 1939

Sem mislil, da smo mrljice dokončno pokopali pa sem se ušel. Odkar sem s kratkim poročilom v »Jutru« opozoril na likovni nestor, ki naj bi ne vem po čigavi zaslugi krasil Muzejski trg, se je zoper spako izjavilo mnogo resnih mož. Kazalo je, da je za kulturno Ljubljano nečedna zadeva za vselej izročena pozabi.

Pa se je poslednji čas našel nekdo, ki je zadevo znova potegnil iz pozabe.

Dve stvari sta, na moč značilni za družbo zakasnelih soldatov, ki so se poskrili za mladega moža, pravkar zapustivšega šolske klopi, vsa vsega gorečega za javno uveljavljanje in priznanje.

Prvič, da je dala katoliška literarna revija »Dom in svet« na razpolago prostor za zagovor plastike Franceta Kralja. Zna-

stopil na bojišče, on pa se je izkazal strahopetca in je pripaljal, ki je bilo bojišče že prazno. Sedaj, ko smo pametni ljudje že pri koristnejših poslih, kakor je boj za skazo na Muzejskem trgu, je naš znanstvenik že v naprej oropan slehernega pričakovanja uspeha.

Torej Mikuževa metoda! Kje se je je le pričel? Po učenosti kaže, da je plod cellega štaba sotrudnikov. Prebral sem dolgo disertacijo enkrat, dvakrat in priznati moram, da je nekaj dobrih stavkov vmes: tisti, ki so prepisani od drugod. Koder mož razgalja lastno učenost pozablja na logiko, piše nezmisl. Pričakoval sem, da najdem v razvečenem spisu za obrambo plastike vsaj svežega šolskega znanja in rahlega dokaza za prepričevalnost njene kvalitete. Kaj še, niti besedice o tem!

S kako neuko preprostost govori g. M. o dokumentu največjega barbarstva, kar jih pomeni naša kulturna tradicija. O, blagor njegovi nevednosti! Kam bi se sicer izlili potoki solza tega sijajnega »umetnostnega« zgodovinarja, ko bi zvedel o grmadah prvih slovenskih tiskanih bukev, o usodi Cankarjeve Erotike in mnogem drugem, česar mi čas ne dovoljuje naštevati. Dragi mož! Ko se znanstvena metoda vašega učenega spisa že v prvem odstavku odkljuje z veliko nevednostjo, se takoj v nadaljevanju spremeni v prav tolikšno neumnost. Kako nerodno skušate opravičevati plastiko »kjer se umetnik skuša približati z najbolj primitivnimi formami občutju narodne umetnosti in preprostosti njenega načina oblikovanja«. Da je spomenik zamišljen kot vrtna plastika in je zato bil postavljen na trgu med dreve, kjer je z okolico tvoril prav lepo estetsko celoto. Kakšen nezmisl, kakšno pomanzkanje najpreprostejšega estetskega okusa!

Domače vesti

* **Iz državne službe na Hrvaškem.** Kakor poroča »Hrvatski Dnevnik«, je z navedbo vojne ministra dodeljen po potrebi službe k štabu vsakega orožniškega polka orožniški podpolkovnik Krešimir J. Pavelić, doslej v službi pri štabu dravskega orožniškega polka. Ban hrvatske banovine je predlagal notranjemu ministru, da prevzame Mateja Suhaca, sreskega načelnika v Ogulinu. Na razpoložene so postavljeni politično-upravni uradniki na Hrvaškem: Vinko Albreht, Stanislav Frank, Dominik Dereani, Jože Pernel in Damijan Korda.

* **Promocija.** Na zagrebški univerzi so bili v nedeljo 15. t. m. promovirani za doktorje vsega zdravilstva gg. Stanislav Mahkota iz Voklega pri Kranju, Marijan Stegnar in Kazimir Vrtačnik, oba iz Ljubljane. Čestitamo!

kompletna garnitura preparatov
Parfumerija »VENUS«, Tyrševa 9

ZA NEGO KOŽE din 19.—

* **Diploma.** Na tehniški fakulteti ljubljanske univerze je bila diplomirana za inženjerja-arhitekta gg. Draga Kodričeva iz Krške vasi pri Brezicah. Čestitamo!

* **Smrt blage žene.** V Banovcih pri Veržetu je preminila blaga žena, vzorna mati Katarina Stanetičeva. Dosegla je častitljivo starost 90 let. Bila je zavedna narodna žena, dobrega srca. Plemenita pokojnica je bila tašča upokojenega šefa mariborske davčne uprave g. F. Preloga. Blagi rajniki svetli spomin, žalujočim naše globoko sožalje!

Kvalitetna optika

Ljubljana
PASAŽA
NEBOTIČNIKA

Lajec

* **Smrtna nesreča na lovu.** Iz Medije Izak so večerjaj pripeljali v ljubljansko bolnišnico 29 letnega g. Francija Bleiweis, sina trgovca in posestnika. Mladi g. Bleiweis je na lovu tako nesrečno padel, da se mu je spržila puška in je dobil strel v trebuh. Zvečer so nam sporočili iz bolnišnice, da je ponesrečenec podlegel. Njegov pogreb bo v petek dopoldne v domačem kraju. Pokojnemu blag spomin, ugledni družini naše iskreno sožalje!

— **Pri težki stolici, napetosti, glavobolu** vsled naprtja očisti eno do dve čaši naravne »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefova« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. reg. S. br. 50474/35.

* **Tragična smrt znanega sarajevskega zdravnika.** V zaporih sarajevskega okrožnega sodišča si je vzel življenje znan sarajevski zdravnik dr. Samuel Kampus, ki je pred dvema letoma s svojim krivim dejanjem povzročil veliko senzacijo. Dr. Kampus se je ločil od svoje žene in zaradi premoženjskih zadev je imel spore s svojim svakom. Ženo se je pozneje pobotal, a ko je spet odšla od njega, je bil prepričan, da je vsega tega kriv svak. Nekega večera je vdir v stanovanje svojega svaka trgovca Avrama Aliasa in v navalu besnosti začel streljati. Najprej je zašel svakovno ženo, ki je pozneje ranam podlegla v bolnišnici, ranil pa je tudi slugo, ki je bil slučajno v predsobi. Po krivem dejanju si je skušal vzeti življenje, a je bilo to preprečeno. Potem so dr. Kampus dve leti vodili iz zaporov v zapor in skozi opazovalnice raznih umolnic. Tudi komisija glavnega zdravstvenega sveta v Beogradu je spoznala, da je dr. Kampus duševno bolan in da ni odgovoren za svoje dejanje. Ko so ga komisije v Beogradu pregledale, so ga poslali nazaj v zapore sarajevskega sodišča, dokler ne bo sprejet v kako umolnico. Možno pa je odločitve ni dočakal. V svoji celici si je razparal perilo, napravil zanko ter se obesil.

A-ZET? A-ZET? A-ZET

* **Za Društvo šepih v Ljubljani** je daroval g. Drago Logar v Hrastniku namesto četvrtja na grob blagopokojnega g. Podernika iz Trbovelj 100 din.

Z najbolj primitivnimi formami izkazuje pri nas občutje narodne umetnosti in preprostost njegovega načina oblikovanja ribniški lončarji s svojimi izdelki. Približati se jim, pomeni po izsledkih tega odličnega »umetnostnega« zgodovinarja — približati se visokim umetniškim ciljem. Trditve, ki je niti najstrmejši vernik iz Mikuzove okolice ne bodo verjeli.

Spomenik je vrtna plastika, prav, naj bi jo g. France Kralj postavil v svojem vrtu ali vrtni vile svojega protektorja.

O estetikah in »umetnostni« zgodovinar Mikuz prav toliko pojma, kakor o umetnosti sploh. To trditve sem seveda pripravljeno sprejeti, če mi g. Mikuz sporoči ime vsaj enega pametnega in poštenega ljubljancina, ki bi potrdil, da je tvorila plastika z okolico prav lepo estetsko podobo. Meni je prav žal, da se g. M. ni upal približati plastiki kot prve tedne po »odkritju«. Takrat bi imel priliko slišati glas ljubljane in bi imel ob disertaciji, s kakršno se je nedavno predstavil, čas še kako drugače občutiti zdrav razum treznega Slovenca.

(Konec jutri).

Čoro škodlar

Zapiski

Odmevi bolgarske številke »Misi« in de la. V »Lidovih Novinah« je objavil dr. V. Měrka dve poročili o bolgarski številki naše ugledne revije »Misi« in de la. V prvi beleški poroča o članku Vekoslava Bučarja, ki je prikazal bolgarsko prosvetno življenje. V drugem poročilu pa omenja članka dr. Svetozara Ilesiča in N. Staneva o Dobruži ter se posebej zavestavljajo pri članku B. Borka »Bolgarski kulturni slik« in navaja iz članka nekatere podatke. O uvodniku dr. Branka Vr-

* **Redukcije in čiščenje v uradnih varstvenih občinah.** Kakor mnoge druge hrvatske mestne občine, tako je nedavno tudi varstvena občina dobila poverjenika ali komisarja, ki se je takoj lotil čiščenja v uradih. Odpustili so večje število uslužbenecv, ki so dobili trimesečno ali enomesečno odpoved, ki jim pripada po zakonu. Z izvedenimi redukcijami si bo varstvena občina mestna občina prihranila mesečno okrog 25.000 din. Redukcije utemeljujejo z navedbo, da so bili vsi zdaj reducirani namščenci od prejšnjega režima občini vrnjeni v službovanje. Nekaterim so bila obljubljena tudi povišanja in so že dobivali pri mestni blagajni akontacije na obljubljeno zvišanje plač.

* **Avtomobilska nesreča blizu Cetinja.** Na cesti Starslave in Dobromane blizu Cetinja se je prevrgel velik tovorni avto ne-

ke mostarske tvrdke. Poleg soferja se je vozil uslužbenec tvrdke, na avtomobilu pa je bilo natovorenih 6.000 kg limon v zabojih. Na cesti je bil kup kamenja, kateremu se je hotel sofer ogniti, a je zavil pri tem preveč ob kraj ceste in se je težko vozilo prevrnilo. Po srečnem, naravnost čudovitem naključju sta sofer in njegov spremljevalec ostala popolnoma nepoškodovana, avtomobil pa se je ves razbil ob skalah nekaj metrov pod cesto, dočim so se zaboji limon raztrkali daleč po po- bočju.

* **Krvavo maščevanje starega kmeta.** V vasi Jabučju pri Ubu se je odigrala krvava tragedija. Ugledni posestnik Dragotin Pejić je v prisotnosti velike množice ubil z nožem mladenčica Panteljo Bajčica. Pred štirimi leti je med prepitjem, ki se je razvil med vaško zabavo, zaklal Panteljo Pejićevega edinega sina Miljana. Obsojen je bil zaradi uboja na 8 let roblje, a je po amnestiji pred nekaj meseci prišel iz ječe. Oni dan je bila v vasi velika slavnost posvetitve novega parohijskega doma. Ko je po slavnosti običajno narodno veselje doseglo pred domom svoj višek, je stari Dragotin stopil pred mladenčico Bajčico, poglavlje iz žepa nož in mladenčica trikrat zabodel. Ko je videl, da je njegova žrtev mrtva, je starec glasno zaklical: »To je najslavnejši dan mojega življenja. Maščeval sem svojega sina-edinca!« Po izrečenih besedah se je starec napolnil v občinsko hišo ter prosil, naj pokličejo orožnike. Pri zaslišanju je izpovedal, da ga je do krvavega maščevalnega dejanja napotilo samo to, ker ni ubijalec njegovega sina kazal nobenega kesa. Ko je prišel po štirih letih domov iz ječe, je po vasi veseljačil kakor da bi bil človek najčistejše vesti.

Jeseni resda sladki so maroni, najslajši pa so vedno ČIK-bonboni!

Gl. zast. JERAS, Miklošičeva

* **Huda nesreča.** Posestnica Marija Miakarjeva iz Družinske vasi pri Šmarjeti na Dolenjskem je morala na podstrešje. Ko je bila že na vrhu lestve, ji je spodrsnilo in je padla z glavo nizdol na trda tla, tri metre globoko. Obležala je na mestu nezavestna in so jo šele po dveh urah našli sosedje močno okrvavljeno. Izgubila je mnogo krvi, pretresni so možgani in bržčas ima ženica tudi hude notranje poškodbe. Pomagal ji je zdravnik iz št. Jerneja.

* **Mlakarjevi izbrani planinski spisi,** ki jih izdaja Slovensko planinsko društvo v Ljubljani, bodo zaključeni s tretjo knjigo, ki bo izšla sredi meseca novembra. Prijetno planinsko čtivo šaljivo resnega planinskega pisatelja g. prof. Mlakarja naj bo v vsaki planinski družini. Kdor ima že prva dva zvezka in še ni naročil tretje knjige, naj to nemudoma stori. Vsi oni, ki še nimajo navedene knjige zbirke naj jo takoj naroče v pisarni SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-1, kjer dobe sedaj že prvo in drugo v novembru pa tudi tretjo knjigo. Naklada prve knjige gre h kraju zato je treba hiteti z naročili. (—)

* **Zrebanje efektne loterije Sokolskega društva na Vranskem** je preloženo na dan 10. decembra 1939.

Iz Ljubljane

— **Izredno lepo in primerno darilo** trajne vrednosti je poklonil g. predsednik Narodne galerije v Ljubljani dr. Fran Windischer naši Akademiji znanosti in umetnosti: kip njenega prvega predsednika, univ. profesorja dr. Rajka Nahtigala. Poprsje je po nalogu predsednika Windischerja umetniško izdelal v črnem kamnu akademski kipar g. Boris Kalin. Razstavljeno je do konca tek. meseca v Jaskopčevem paviljonu na razstavi Kluba

čona pravi češki poročevalec, da »kratkot, vendar pa predragotno izraža piščevo prejojanje slovanse misli«.

Nova češka dramska dela. Fraško Narodno gledališče bo uprizorilo v prihodnjih tednih pet novih čeških dramskih del in sicer Olge Scheinflugove »Igro s skrivljavci«, Franka Tetauerja komedijo »Živeti svoje življenje«, veseloigro V. Wernerja »Resnice ne govori«, Františka Kožika »Don Kihot prihaja« in dramatičnijo Win-trogeva »Neuganana bakalarja«.

Iz italijanskega kulturnega življenja. V dnevniku »Il Popolo di Trieste« je objavil Umberto Urbani članek »Poeti jugoslavi di ieri e di oggi«, ki v niem prikazuje dosedanje antologije jugoslov. poezije, predvsem znano antologijo Bogdana Popovića (srbsko), Sime Pandurovića (po vojna srbohrv. poezija) in Kohnovo izdajo Željčeve antologije jugoslov. pesništva. Ta beseda o antologijah daje tržaškemu slavistu priliko, da prikaže z nekaj potezami italijanskemu čitatelju nekatere značilnejše poete in da v zadnjem delu članka naznači odnose naših pesnikov do Italije. Ob tej prilici pripominja da »odlični slovenski pesnik Alojz Gradnik prav kakor Hrvat Vladimir Nazor pripravljata za tisk veliko antologijo italijanskih pesnikov«. V zvezi s tem poroča tudi o »Tali- lanskim liriki«, ki jo je nedavno izdala Zabavna biblioteka in o nje odmevih v revialnem tisku — Ustanovitelj futurizma Marinetti je izdal novo knjigo »Patriotismo in Insettidia«. — Pri Edizioni Roma je izšel v redakciji Luigija Salvintija zbornik »Ungheria d'oggi«. V zborniku so zbrane razprave iz peres madžarskih in italijanskih strokovnjakov, ki prikazujejo današnje politično, gospodarsko in kulturno stanje Madžarov in Madžarske. — M. Barbi

neodvisnih. Potem pa bo v okras akademskimi prostorom na Novem trgu. Naj bi sledil vzornemu vzgledu g. predsednika dr. Windischerja se naši inoviti sloji in zavodi ter dejansko dokazovali umevanje pomena naše Akademije za naš narod z denarnimi subvencijami, volili ali drugimi darili, ki so Akademiji nujno potrebna, če naj izpolnjuje svoje dolžnosti v čast našemu narodu!

— **Razstava bolgarske knjige** bo otvorjena v nedeljo ob enajstih dopoldne v Narodni galeriji. Jugoslov.-bolgarska liga v Ljubljani je pravkar razposlala svojim članom vabila, da posetijo zanimivo razstavo in opozore nanjo tudi svoje znance. Ugodnost polovične vojnje omogoča obisk občinstvu izven Ljubljane. Narodno gledališče, Društvo slovenskih književnikov in Pen-klub pripravljajo za ponedeljek, 23. t. m. bolgarski literarni večer v dram. Imel bo bolgarski in slovenski program. Sodeluje skupina bolgarskih pisateljev. Občinstvo opozarjamo že sedaj na razstavo in na literarno prireditve v gledališču.

Moderne tkanine

za damske kostume in plašče — se priporoča

A. & E. Skaberné

LJUBLJANA.

— **Tečaj za izobrazbo otroških negovalk in spremljevalk,** ki ga priredi mestni odsek za zaščito dece, se prične prav v kratkem. Opozarjamo zlasti matere predšolskih in šoloobveznih otrok, prav tako pa tudi vse nad 40 let stare žene, zlasti iz delavskih krogov, naj se tečaja udeležijo v čim večjem številu, ker se bodo naučile v njem vsega, kar je potrebno za varstvo otrok pred različnimi napadi. Predavanja bodo trikrat na teden v večernih urah in bodo tečaj trajali približno 4 do 5 tednov. Seveda se obisk tečaja priporoča ne samo zaradi pripravljenosti za primer potrebe, temveč tudi zaradi splošne izobrazbe žene za nego otrok v vsakdanjem življenju. Prijave sprejema dopoldne in popoldne med uradnimi urami odsek za zaščito dece v sobi št. 43, v I. nadstropju desne hiše magistrata, Mestni trg št. 2.

Samo kratek čas! LEPO DARILO

za dijake ali vojaka:

- 1 aparat za britje,
- 1 čopče za britje,
- 10 britvice,
- 1 milo za britje,
- 1 zobno ščetko,
- 1 zobno pasto,
- 1 kom. toaletnega mila,
- 1 doza za milo,
- 1 steklenica kolonske vode,

stane samo Din 30.—

Ako želite da Vam pošljemo po pošti uplačajte gornji znesek plus Din 4.— za priporočnico na ček. rač. 13285 ali v znamkah na naslov:

Foto Tourist LOJZE ŠMUC,
Ljubljana — Aleksandrova cesta 8.

— **Akojski odbor Vrhovnega socialnega sveta** prosi članice in člane vseh ljubljanskih dobrodelnih društev in človekoljubnih organizacij, da sodelujejo pri zbiranju odkupnin od razkošja na grobovih ter pridejo po nakaznice v pisarno vsesvetke akcije, ki je v mladinskem odseku mest. socialnega urada v pritličju Mahrove hiše na Krekovem trgu št. 10., vhod iz veže. Vrhovni socialni svet je trdno prepričan, da bodo za pomoč bližnjemu vnete članice in člani dobrodelnih organizacij opozorile prav vse ljubljanske družine na plemeniti namen odkupnin od razkošja na grobovih.

— **Šentjakobska knjižnica v Ljubljani.** Kongresni trg 7, je izposodila septembra 4111 strankam 12776 knjig. Knjižnica posluje vsak delavnik od pol 16. do pol 20. ure, ob sobotah pa od 15. do pol 20. ure, ter izposoja knjige v 10 jezikih ter modne liste vsakomur, kdor se žadosti legitimira. Izvenljubljanskim čitateljem pošilja knjige tudi po pošti.

je izdal pri Sansoniju knjigo »Poesia popolare italiana«, ki ima velik uspeh. — Med drugimi knjigami, ki jih v zadnjem času v Italiji največ kupujejo, navaja »Meridiano di Roma«, R. Calzini »Il taciturno«, B. Samminatelli »Palazzo Alberno«, A. Sofficija »Santi nel tempo«, A. Rostagnia »Classicità e spirito moderno«, kakor tudi novo izdajo de Santisove »Storia dei greci«. — Znani italijanski žurnalisti Luigi Barzini ml. je objavil aktualno knjigo »Evasione in Mongolia«. — V rimski reviji »Augustea« (št. 21—22) piše Siro Angeli o značnem gledališkem pojavu v Italiji: O vedno večjem vračanju k Ibsenu. To novo zanimanje za idejne drame velikoga Norvežana spremlja vedno večji razmah Pirandella. Pri obnovenem zanimanju za Ibsena, izjave pisec, ne gre toliko za ideje, ki so izražene v njegovih delih, marveč za tisto globoko in čisto človeško bolelost, ki jo vzbujajo te ideje: Trpljenje zaradi idej je tudi danes aktualno mikavnost Ibsenovih dram! — Manlio lo Vecchio Musti je v zbirki »Scrittori italiani« objavil zanimiv zvezek »L'opera di Luigi Pirandello«.

— **Slovenski Pravniki** prinaša v oktobrnem zvezku razpravo dr. J. Agneletta »Prva knjiga novega italijanskega državlanskega zakonika«, dr. Josip Glovčnik razpravlja o odgovorni pravici in §§ 1117 in 1118 odz. Miloš Lečnik o vršilcih dolžnosti državnega tožila, urednik SP. univ. prof. dr. R. Savjovic piše o »našem najvišjem sodišču«, doc. dr. B. Škerl se oglašja k vprašanju: določitev spolne zrelosti dekleta v biologiji in v kazenskem pravu, ostali del številke pa zavzemajo književna oročila in vesti. V prilogi so odločitve Stola sedmorice.

Kdo je morilec lepe plesalke Ivette Delange je vprašanje, o katerem razpravlja film

OBTOŽENA

V glavnih vlogah: Douglas Fairbanks jr., Dolores del Rio in Florence Desmond. — KINO UNION, tel. 22-21. Ob 16., 19., 21.

OPOZARJAMO, da redno predvajamo najnovejši FOXOV tehnik!

KAPETAN DŽEK

Danes ob 16., 19. in 21. uri.

SAMO SE DANES

prekrasni glasbeni film

ZARAH LEANDER — HANS STUWE — MARIKA ROKK

Nad 11.000 obiskovalcev je dosedaj videlo ta film in vsesplošno se čuje najboljšo pohvalo — kakršne že leta ni leta ni bil deležen noben glasbeni film.

KINO MATICA, tel. 21-24 — ob 16., 19., 21. uri.

IZREDNO NAPET COWBOYSKI FILM Z MLADIM A ŽE SLAVNIM ZVEZDNIKOM, PEVCEM DIVJEGA ZAPADA BOBOM BAKERJEM IN NJEGOVIM ISKRIM KONJEM ARABCEM »APASEM«.

IZREDNO NAPET COWBOYSKI FILM Z MLADIM A ŽE SLAVNIM ZVEZDNIKOM, PEVCEM DIVJEGA ZAPADA BOBOM BAKERJEM IN NJEGOVIM ISKRIM KONJEM ARABCEM »APASEM«.

— **Iz življenja bolgarskih akademikov v Ljubljani.** Bolgarsko akademsko društvo »Hristov Botev« se je preteklo soboto sestalo k redni letni seji. Sklenili so objaviti: V usodnih časih, ki jih preživlja Evropa, kažemo balkanski narodi vzgled hladnokrvnosti in miru, ki je vreden posnemanja. Da bi se ohranil mir na Balkanu in da ostanemo izven vojne vihrje, moramo zastaviti vse narodne sile in se uspešno boriti za mirno rešitev balkanskih spornih vprašanj. Da se doseže ta zvišeni cilj, je in ostane eden izmed glavnih činiteljev zblizhanje med bratskimi južnoslovenskimi narodi. Akademsko društvo »Hristov Botev« se je odločilo, da bo s še večjo vneto sledilo svojemu zvišenemu vzoru, edinstvu in bratstvu jugoslovanskih in bolgarskih študentov in je v ta namen pripravljeno prispevati svoj skromni delež. — Soglasno je bil izvoljen novi odbor s predsednikom Sašo Baraljev in tajnikom Jarčom Zekom. Naslov kluba je: Univerza ali pa Wolfova ulica 10/III.

SANOPED

ohrani zdrave, suhe, tople noge, stedi nogavice in čevlje. — Vrečica samo 2.— din.

— **Obup nad življenjem.** Nenavadni vremenski preobrat, ki ga doživljamo te dni, očitno vpliva tudi, kakor je to od nekdanjega, na bolne duše ljudi. Te dni so na kirurškem oddelku splošne bolnišnice sprejeli dva ranjenca, ki sta hotela samovoljno skleniti svoj življenjski račun. V torek zvečer si je v trenutni duševni zmedenosti prerezal žile na levem zapestju brezposelnih knjigovodja Maks F. iz Most. Reševalci pa so ga še ob pravem času prepoznali v bolnišnico, kjer so mu ustavili kri in mu rano zašili. Porobno usodo je doživela 32letna Ana L., ločevca žena v Cvišarjih pri Željnah na Kočevskem, ki se je doma na stanovanju z britvijo prerezala vrat. Reševalci so jo prepoznali na kirurški oddelki, kjer bodo nesrečno ženo najbrž rešili najhujšega.

— **Lep zgled ljubantom** je dal g. Aleksander Gjurd, lastnik znane higienske brivnice in modernega damskega salona, ki je ob 50letnici obstoja svojega splošno znane in uglednega podjetja poklonil 1.000 din za mestne reveže. Svojim čestitkam in željam za nadaljnji uspeh pridružuje mesto poglavarstvo najtoplejšo zahvalo ljubantu-dobrotniku tudi v imenu podpiranih.

— **Za staro kulturno** je darovala ga. Ema Tanko, trgovka s sadjem v Kapiteljski ulici, 28 kg sadja; kisarna Jos. Vodnik jedilni za Celovški cest 42., 21.50 l kisa, a trdnika Radio d. z. o. z. na Miklošičevi cesti 7. je najbrednejši poklonil radijski aparat Radione in zvočnik. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

— **JASO — plesne vaje.** Na drugi redni plesni vaji, ki je potekla v prav tako veselim razpoloženju kakor prva, so bile zopet izzrebrane smuči, katere je poklonila ugledna trdnika Gorec. Opozarjamo na naslednjo vajo, ki bo kakor običajno v soboto ob 20. v Trgovskem domu. Vajo vodi g. Jenko, igra Adamičev plesni orkester.

— **Dr. Hefelje.** Gledališča 14 zopet ordinira od 2.—4 ure Zdravljenje z ultratraktnimi valovi. (—)

— **JNAD Jugoslavija.** Drevi ob 20. redni, strogo obvezni članski sestanek. Predava predsednik jugoslovensko-poljske lige g. dr. Molé: Tragedija Poljske. Sestanek bo v prenovljeni čitalnici (arena Narodnega doma — Tomanova 3). Jutri ob 17. se bo pričel govorniški tečaj, ki je za novice obvezen. Vabimo tudi starejše članovce da se ga v čim večjem številu udeležijo. Tovariši novinci, zasledujte obvestila v društveni dopisni knjiži! (—)

— **Slovenski klub** na univerzi ima svoj redni občni zbor v petek 20. t. m. ob 8. zvečer v svojem lokalu na Bleiweisovi cesti 48.

— **Ugotovitev.** V notici, objavljeni meseca julija, je bil v zvezi z afero sieparskega posredovanja služb in zbiranja oglasov za izmišljene publikacije imenovan Miodrag Ičić iz Valjeva. Zdjaj se je izkazalo, da ni ničesar zgrešili, kar so zasledovala oblastva v Ljubljani in Zagrebu, in da je knjiga, za katero je zbiral oglase, naposled res izšla.

— **Oglejte si bogato zalogo najnovejših pletenin** po ugodnih cenah pri K. Soss, Mestni trg 18. (—)

Iz Maribora

— **Ljudski zdravnik.** Pri Devici Mariji v Pušcavi je že delj časa zdravil ljudi 56 letni najemnik Matija Krajnc, ki je zbiral razna zelišča, iz katerih je potem pripravljel zdravila proti revmatizmu. Za vsako zdravilo je računal Krajnc po 30 din. Seveda je imel precej pacientov. Državno tožilstvo ga je obtožilo, ker je v teku petih let proti nagradi in obrotoma zdravil bolnike, ne da bi imel za to predpisano strokovno izobrazbo. Pred okrožnim sodiščem je bil Matija Krajnc obsojen na 14 dni zapor, pogojno na 2 leti. Pri razpravi je Krajnc izpovedal, da je zdravil bolnike, ker je to delal že njegov oče skozi dobo 60 let.

— **Dijaški kuhinji v Mariboru** so poslali učenci razreda 8c realne gimnazije namesto venca na krsto drž. tožila dr. Ivana Hojnika 100.25 din., občina Loka pri Zidanem mostu 200 din., neimavnosti 100 din., DRK v priznanje marijivega sodelovanja dijaštva realne gimnazije pri nabirani akciji v tednu RK din 500, mariborski gg. odvetniki iz presežka zbirke za ve-

nec na krsto rajnega sodnega svetnika E. Kramerja 250 din. Vsem prijateljem revnega dijaštva se odbor najlepše zahvaljuje.

— **Iz Ljudske univerze.** Jutri v petek bo predaval predsednik sreskega odbora Rdečega križa g. dr. Ivan Jančič o zgodovinskem razvoju, ustroju in mednarodnem pomenu Rdečega križa. Predavanje bo gotovo našlo hvaležen odziv pri vseh, ki se zavedajo, kako ogromnega pomena je delovanje te velike splošno priznane, človekoljubne mednarodne organizacije, zlasti v času, ko divja vojna vihar po Evropi in svetu.

— **Iz gledališke pisarne.** Tudi v letošnji sezoni se uvedejo ob nedeljah in praznikih popoldanske gledališke predstave za okolice. Za večje skupine veljajo tudi letos iste ugodnosti kakor lani.

— **Zide so pomagali spravljati preko meje.** Orožniki so aretirali nekega Aleksandra Kanika, Ivana Celana in Petra Babica, ker so osumljeni, da so pomagali spravljati Zide v našo državo. Potem, ko so bili zaslišani pri sreskem načelstvu, jih je prevzela policija. Tik pred vhom v policijske zapore pa je eden od njih nobegnul in se skril na podstrešju neke hiše v Židovski ulici. Kmalu pa so ga izsledili. Vsi trije so v policijskih zaporih.

PLETENINE,

zimsko perilo v bogati izbiri po najnižjih cenah pri »LAMA«, Jurčičeva ulica 4. — Prost ogled.

— **Vlomilci v Metelkovi ulici.** V noči na sredo se je vthotapil v stanovanje g. Karla Novšaka v Metelkovi ulici 51 še neizsleden vlomilec. Odnesel je razne predmete, med drugim 200 din gotovine, zlato ogrlico z briljanti, zlato zapetnostno uro, zlata gumba, srebrno moško žepno uro, 2 moška plašča, 2 ženska plašča in druge predmete, tako da je skupna škoda okoli 8000 do 9000 dinarjev. Očitno isti vlomilec je okoli štirih jutraj posvetil z električno svetilko v pritlično stanovanje učiteljice Slave Senica, ki pa je bila prebujena. Prišla je klicati sosedo, kar v vlomilca prestrašilo, da je pobegnil preko bližnjih vrto.

— **Razprava o žalitvi izpitnega odbora.** Pred mariborskim okrožnim sodiščem je bila večerj dopoldne razprava proti književniku Ivanu Albrehtu in tehničnemu risarju Josipu Puklu. Bila sta obtožena, da sta priobčitovali slike iz groba vstajajočega Ivana Cankarja in neke učiteljice-pripravnice, ki ima v roki našega »Zgodovinske slovenske drame«, ki je bila objavljena 1. aprila v »Totem listu« ter z istočasnim priobčevanjem prispevkov »Cankar, tendenca in pedagogika« oklevetala člane izpitnega odbora za praktične učiteljske izpite v Ljubljani in sicer gg. Adolfa Gröbminga, Janeza Logarja, dr. Romana Savnika, Riharda Aplenca, Doro Vodnikovo, Venčeslava Čopica in Pavla Lavriča. V smislu obtožbe sta zakrivila prestopke zoper čast, ker sta razžalila javne uslužbenke. Obsojena sta bila vsak na 20 dni zapor in 600 din globe, pogojno za dobo 2 let. Obsojna sta bila v odsotnosti.

— **Požar so pogasili z jabolčnikom in kiso.** Poročali smo že o požaru, ki je zajel domačijo haloškega posestnika Andreja Glavice v Slatini. Sedaj pa se doznava, da je posestnik Glavica obvaroval svojo hišo pred požarom, ki je že zajel štiri bližnje objekte, na tan način, da je žrtvoval jabolčnik in kis, s katerim so pogasili ogenj, ki je že prešel na slamnato streho.

— **Podlegel je.** Milan Milošević si je pri št. Ilju pognal kroglo v glavo. V bolnišnici je podlegel poškodbam.

— **Prevrneto navdušenje.** Studeniški orožniki so ovadili pristojni oblasti dva Studenčana, o katerih se je dognalo, da stalno odpirata radio in pustita pri tem okno odprto. Navzlic pritožbam sosedov, ki jim ta muzika ni všeč, sta ostala vztrajna v svojem prevnetem navdu

Gospodarstvo

Zunanja trgovina banovine Hrvatske

Poročali smo že ustanovitvi delegacije Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine v Zagrebu, ki se bo po poznejši spremeni v samostojen urad za zunanjo trgovino banovine Hrvatske, in o imenovanju strokovnega posvetovalnega odbora pri tej delegaciji. Ta odbor je imel v ponedeljek svojo prvo sejo, ki ji je prisostvoval tudi trgovinski minister dr. Andres.

Naloga delegacije Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine v Zagrebu je predvsem ta, da v sporazumu s trgovinskim ministrstvom in bansko oblastjo banovine Hrvatske pripravi ustanovitev urada za zunanjo trgovino za področje banovine Hrvatske in da ustvari pogoje za prenos nalog in poslov, ki so spadali v pristojnost Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. Nadalje je dolžnost delegacije izdelati konkretne predloge za sodelovanje banovine Hrvatske v zunanji trgovini in za razdelitev kontingentov, ki so določeni za izvoz v posamezne države, na osnovi gospodarske kapacitete banovine Hrvatske.

Po uredbi o banovini Hrvatski spada zunanja trgovina med skupne posle, kar pa ne pomeni, da se morajo posli zunanje trgovine voditi centralistično. V svojem govoru na prvi seji posvetovalnega odbora je trgovinski minister dr. Andres izjavil, da je treba pri pospeševanju zunanje trgovine upoštevati interese skupnosti, pa tudi interese posameznih delov države, zlasti interese banovine Hrvatske. Zato se ustanavlja za pospeševanje zunanje trgovine v Zagrebu organ skupne zunanje trgovinske politike, ki bo zastopal interese banovine Hrvatske v zunanji trgovini. Minister je vrhu tega naglasil, da se imajo predlogi gospodarstva s področja banovine Hrvatske, ki se tičejo zunanje trgovine, iznašati le preko delegacije ali pa preko banske oblasti. Za poslovanje te delegacije je minister odobril kredit 10 milijonov in bo v kratkem določeno, v kakšne svrhe se ima ta kredit uporabiti. Del tega zneska bo uporabljen za podporo in kreditne živinorejskih organizacijam za pospeševanje živinoreje, ker je področje banovine Hrvatske izrazita živinorejska pokrajina naše države. Gre tudi za vraščanje neposrednega odkupa kmetijskih proizvodov.

Posvetovalni odbor se je konstituiral tako, da je bil za predsednika izvoljen predsednik oddelka za trgovino in industrijo pri banski upravi v Zagrebu dr. Lamer. Za tajnika na delegat Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine za banovino Hrvatsko Ambrož Primožič.

Organizacija izvoza živine iz Hrvatske

V zvezi z ustanovitvijo delegacije Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine za področje banovine Hrvatske je predsednik zagrebske trgovinske zbornice dr. Krasnik med drugim izjavil naslednje: V hrvatskih krajih naše države, v Podravini in Medžimurju gojijo živino visoke kakovosti, ki je v prvi vrsti primerna za izvoz. Prej je šlo 60% izvoza živine konj, svinj in surovih kož iz vse naše države

Kako se bo v bodoče razvijal naš trgovinski promet z Nemčijo

Ze včeraj smo obširneje poročali o novem trgovinskem sporazumu z Nemčijo, s katerim se za določene vrste blaga uvede obračunavanje preko novega kompenzacijskega računa. O tem poročila beograjski »Jugoslovanski kurir« se naslednje informacije. Kakor se zdi, bo dosednji sistem plačilnega prometa v trgovini z Nemčijo bistveno spremenjen. Uvedba kompenzacijskega računa pomeni, da se bo del blagovne izmenjave z Nemčijo vršil na osnovi popolne kompenzacije, to je blego za blago. Ta kompenzacijski sistem bo v bodočih trgovinskih odnosih z Nemčijo igral važnejšo vlogo od klirniškega sistema in pomeni, da bo obseg našega bodočega izvoza v Nemčijo predvsem odvisen od tega, kaj nam bo Nemčija lahko dobavljala za kritje naših uvoznih potreb. Zato danes se ni moglo reči ali se bo naš izvoz v Nemčijo povečal ker bo to odvisno le od izvoznega potenciala Nemčije odnoso od možnosti, ki jih bo imela Nemčija za izvoz na naš trg. Predvsem je sigurno, da nam bo Nemčija dobavljala premog in koks, nadalje kemikalije, stroje ter deloma železniški material in prevozna sredstva, ne bo pa nam Nemčija dobavljala tekstilnega blaga ter tekstilnih surovin.

Prehod k sistemu kompenzacije pomeni, da bo največji del nemškega izvoza v našo državo šel na kompenzacijski račun in ne preko klirnega. To bo tudi vplivalo na bodoči razvoj klirniškega računa. Zaradi uvedbe kompenzacije se bodo nemške plačila na klirniški račun zmanjšala vplačila naših izvoznikov pa bodo še dali česa znatna, ker naši uvozniki plačujejo nemško blago v daljših plačilnih obdobjih in za razne stroje in naprave tudi v obrokih. Zato bo za izvoz v klirinu našim izvoznikom zahtevano redno plačilo in se ni bati, da bi nastal večji saldo naših terjatev v Nemčiji.

Naš obtok bankovcev polagoma nazaduje

Narodna banka je v svojem izkazu od 8. oktobra prvokrat po vrsti tednov zabeležila zmanjšanje obtoka bankovcev, in sicer za 5,5 milijona din na 9102,4 milijona din. Najnoveši izkaz od 15. oktobra pa zaznamuje ponovno nazadovanje za 25,9 na 9076,5 milijona din (lani 7054,6). Vzporedno z zmanjšanjem obtoka bankovcev so se povečale obveznosti na pokaz za 20,6 na 1494,2 milijona din (lani 2001,1).

Zlata podlaga se je nebitveno povečala za 0,1 na 1987 milijonov stabilizacijskih din (lani 1892,4), devize ki se ne vstejejo v podlago, pa so narasle za 56,1 na 627,2 milijona din (lani 476,5). Posojila, ki so od 22. avgusta do 8. oktobra narasla za 677 milijonov din, so v drugi četrtini oktobra prvokrat nazadovale, in sicer za 45,4 na 2466,5 milijona din (lani 1922,2). Vso ta eskontiranih blagajniških zapisov za narodno obrambo se je v drugi četrtini oktobra povečala, namreč od 170,2 na 328,2 milijona din, razna aktivna pa so se zmanjšala za 150,4 na 2694,7 milijona din.

po posredovanju hrvatskih trgovcev; po-
zneje, ko so ta izvoz centralizirali, pa je
delež hrvatskih trgovcev postopno naza-
doval in je padel na katastrofalno višino
2%. Te številke najbolj pojasnjujejo nu-
jno potrebo reorganizacije naše zunanje
trgovine in ustanovitve delegacije Zavoda
za pospeševanje zunanje trgovine v Za-
grebu. Naloga te delegacije mora biti
predvsem ta, da se pravično razdelijo iz-
vozni kontingenti, ker bi bilo absurdno,
če bi se pri izvozu živine iz hrvatskih
krajev docela eliminirali hrvatski trgovci.
Likvidiran bo tudi dosednji način izvoz-
nih dovoljenj, ki je dobro znan in je le
podražil režijo izvoza na račun producentov.
V odbor delegacije so prišli sami stro-
kovnjaki, v delu delegacije pa bo imela
tudi vidno vlogo Gospodarska sloga.

Pred revizijo načrta za gradnjo nove luke Ploče

Kakor je znano, se ima navzlic ugovorom dalmatinskih gospodarskih krogov graditi med Metkovićem in Dubrovnikom nova luka Ploče, ki naj bi bila specialna luka za promet z Bosno. Ko je bil lani iz-
nešen ta načrt, po katerem bi gradnja nove
luke v prvi etapi zahtevala za 100 mil-
ijonov din investicij, smo čuli proteste
zlasti iz hrvatskih krajev. Vse kaže, da bo
sedaj načrt gradnje te luke revidiran. Du-
brovniška zbornica za TOI je predložila
prometnemu ministru in banu banovine Hr-
vatske spomenico, v kateri iznaša škodljive
posledice, ki bi nastale za luko Dubrov-
nik in Metković, ako bi se gradnja luke
Ploče nadaljevala. Zahteva po ustavitvi
gradnje te nove luke je vnesena tudi v
spomenico hrvatskega gospodarstva, ki je
bila predložena v septembru banu dr. Šu-
bašiću. Spomenica dubrovniške zbornice
poudarja, da bi luki v Dubrovniku in Me-
tkoviću izgubili 90% dosežanega prometa,
ako bi se izgradila nova luka Ploče. Zbor-
nica trdi, da gradnja nove luke ni nava-
kovala nobena prometna ali druga potre-
ba, temveč je to narokoval samo poli-
tični moment režima, ki je ovzročil nra-
vskemu gospodarstvu veliko škodo.

Ker je licitacija za gradnjo luke Plo-
če že odobrena in podpisana pogodba s
podjetnikom, tako da se bodo dela v krat-
kem pričela, za to predlaga dubrovniška
zbornica, da se ponovno prouči vprašanje
te nove luke, ki leži na področju banovine
Hrvatske in zavzema stališča, da se brez
odobritve banovine Hrvatske ne sme ni-
česar graditi v tem malaričnem in močvir-
natem področju, kjer ni nikakih naselij, to
tembolj, ker bi pomenila gradnja nove lu-
ke hud udarec za Dubrovnik in Metković.

V spomenici prometnemu ministru pu-
darja zbornica, da je že leta 1936 prote-
stirala proti gradnji nove luke med Du-
brovnikom in Metkovićem, ki ni potrebna,
ker imata luki v Dubrovniku in Metkoviću
dovolj možnosti za razširjenje. Razšir-
enje luke v Dubrovniku—Gružu in Metko-
viću bi vrhu tega zahtevalo mnogo marj
stroškov. Kakor poročajo iz Zagreba, bo v
kratkem sklicana anketa za revizijo nač-
rta o gradnji luke Ploče.

Stvarna vrednost zlate podlage je zna-
šala 15. t. m. 2179,1 milijona din, kar
predstavlja nasproti vsoti obtoka bankov-
cev in obveznosti na pokaz kritje v viš-
ni 30,07% (prejšnji teden 30,05%).

Kaj določa novi trgovinski sporazum z Grčijo

Včeraj dopoldne sta ministri za trgo-
vino in industrijo dr. Ivo Andres in grški
poslanik Elibica Roseti podpisala dopol-
nitelni trgovinski sporazum med Jugosla-
vijo in Grčijo. Pri tej priložnosti je dal minister
dr. Andres daljšo izjavo, v kateri pravi
med drugim:

Sporazum je dejansko dopolnil trgo-
vinskega kompenzacijskega sporazuma od
22. avgusta 1936. Določbe tega sporazu-
ma iz l. 1936 bodo z nekaterimi spremem-
bami in dopolnitvami veljale do 20. aprila
1940. Če pa novi sporazum ne bo od-
povedan pred 1. marcem 1940 se veljav-
nost podaljša še za 6 mesecev. Spremembe
in dopolnitve novega sporazuma so
naslednje:

1. Blago ki ga izvažamo v Grčijo in so
nam ga Grki plačevali 35% v devizah in
65% v kompenzacijskih bonih, se bo v
bodoče plačevalo takole: 20% v svobod-
nih devizah, 7% v vezanem računu in
73% v kompenzacijskih bonih. Plačilo na
vezani račun kamor bodo Grki plačali
7% vrednosti uvoza predstavlja novost.
Ta račun bo služil za obračunavanje stro-
škov pretovarjanja našega izvoza in tran-
zita preko Soluna, kakor tudi za izplačilo
dolgov naših železnice grški železniški
upravi. Ustrezajočo vrednost nakazal pre-
ko vezanega računa bo izplačevala naša
Narodna banka takoj v dinarjih po dolo-
čenem tečaju.

Iz Grčije bomo dobili bombažno prejo,
sirove kože in volno.

2. V želji, da se doseže ravnotežje v
izmenjavi in da se odstranijo velike fluk-
tuacije tečaja kompenzacijskih bonov, se
je grška vlada obvezala, da nam bo odo-
brila nabavo znatnih količin bombažne
preje, kakor tudi sirovih kož in črne vol-
ne proti plačilu v teh bonih. Po drugi
strani bodo boni služili še naprej za stro-
ške naših potnikov v Grčiji. Sporazum
določa, da bo Grška banka obvezno izpla-
čala našim potnikom na bone najmanj
350 draham dnevno na osebo z avansom

1400 draham. Tako so odstranjene seda-
nje težkoče v zvezi z uporabo bonov za
potnike. Znesek za osebo je sicer zmanj-
šan, toda postal je obvezen. Ta določba
ne izključuje možnosti, da se v opravičlj-
vih primerih odobri tudi večji znesek za
stroške naših potnikov.

3. Sporazum določa končno tudi usta-
novitev posebnega računa »B«, ki bo slu-
žil za transfer kapitala, najemnin, dobi-
čkov in prihrankov, kakor tudi drugih
dohodkov, za katere sedaj ni obstajala
možnost prenosa iz ene države v drugo.
Na ta način se bo olajšalo našim sezo-
nim delavcem na Grškem, da svoje pri-
hranke nakazujejo svojim družinam v Ju-
goslaviji. Ni potrebno poudariti, da pred-
stavlja ta sporazum začasno osnovo za
našo izmenjavo z Grčijo in da bosta obe
državi iskali že naprej trdnjšo in ugod-
nejšo rešitev. Zaradi tega je tudi usta-
novljena mešana komisija, ki se bo seste-
la čim bodo razmere dopustile. Sporazum,
ki smo ga danes podpisali, bo stopil v ve-
ljavo 21. t. m.

Naše klirniške terjatve in naši klirniški dolgovi

Najnoveši izkaz Narodne banke o giba-
nju klirniških računov z inozemstvom od
15. t. m. zaznamuje predvsem občutnejše
zmanjšanje naših klirniških terjatev v
Nemčiji. Že v prvi četrtini oktobra smo
zabeležili zmanjšanje salda naših klirni-
ških terjatev v Nemčiji za 2,01 milijona
mark. V drugi četrtini oktobra pa se je
saldo ponovno zmanjšalo za 2,51 na 10,61
milijonov mark, tako da so naše terjatve
v dveh tednih nazadovale za 4,5 milijona
mark, to je za preko 65 milijonov din, kar
je posledica zastoja v našem izvozu, ki je
nastopil v prvem mesecu vojne. Nasprotno
pa kaže saldo naših klirniških terjatev v
čehoslovanskem protektoratu ponovno
povečanje za 4,4 na 43,8 milijona Kč (dne
17. t. m. je Narodna banka izplačala klir-
niške nakaznice do št. 9069 od 15. sept.
t. l.). Izkaz Narodne banke prvokrat ome-
nja tudi saldo naših klirniških terjatev v
Slovaški, ki znašajo 7,1 milijona Kč.

Znato spremembo beleži izkaz v klirni-
gu s Turčijo. V tem kliringu beležimo že
dolgo vrsto mesecev saldo v višini okrog
17 milijonov din. Ker ta saldo znatno pre-
sega vrednost našega izvoza v zadnjih
dveh letih je razumljivo, da so morali na-
ši izvozniki doslej čakati na vrstni red iz-
plačila podlugo leto. Sedaj pa zaznamuje
ta klirning nenadno zmanjšanje salda za
8,5 na 8,8 milijona din, torej za polovico.
Kar bo vplivalo na pospešeno izplačilo naš-
im izvoznikom.

Od ostalih aktivnih kliringov je omeniti
zmanjšanje salda naših terjatev v Ma-
žarski za 4,0 na 34,7 milijona din. (Dne
17. t. m. je Narodna banka izplačala klir-
niške nakaznice do št. 1771 od 23. avg.
t. l.). Saldo v rednem kliringu z Bolgarijo
pa je ostal na nespremenjeni višini 1,05
milijona din.

Med pasivnimi kliringi kaže saldo naše-
ga klirniškega dolga v Italiji nadalje na-
zadujočo tendenco. Že prejšnji teden se je
naš dolg v kliringu z Italijo zmanjšal za
2,2 milijona din, v drugi četrtini oktobra
pa se je nadalje skril za 6,9 na 128,7 mi-
lijona din. Naš klirniški dolg v Rumuniji
se je nebitveno zmanjšal za 0,1 na 26,2
milijona din. V plačilnem prometu z Grči-
jo je znašal 12. t. m. saldo grško-jugoslo-
venskih bonov v obтку 34,8 milijona din.

Gospodarske vesti

— Slajenje in ojačenje vina za izvoz.
Na predlog finančnega ministra je mi-
nistrijski svet predpisal uredbu o odpremi
sladkorja in spirita v jugoslovanska svo-
bodna carinska skladišča za slajenje in
ojačenje vina, namenjenega za izvoz v
inozemstvo. Količine sladkorja in spirita,
ki jih bodo tvornice odpremile v jugoslo-
venska svobodna carinska skladišča se bo-
do smatrati kot blago, namenjeno za izvoz
in bodo uživale vse po zakonu dovoljene
ugodnosti in olajšave, kakor sladkor in
spirit, ki se izvažata neposredno v inozem-
stvo. Za spirit, odpremljen v jugoslovens-
ka carinska skladišča, uživa prodajna
centrala za spirit izvozno nagrado, dolo-
čeno v čl. 72. zakona o državnih trošarinah.
Uporaba tega sladkorja in spirita za sla-
jenje in ojačenje vina, namenjenega za
izvoz v inozemstvo, je pod nadzorstvom
pristojnih carinskih organov in organov
finančne kontrole.

— Znižana tarifa za pakete s svežim
sadjem. Z 20. oktobrom t. l. prično pošte
sprejemati pakete s svežim sadjem po
znanih tarifih in sicer do 6 kg 5 dinar-
jev, preko 6 do 9 kilogramov 8 dinarjev,
in preko 9 do 12 kilogramov 10 dinarjev.
Težji paketi s svežim sadjem niso dovo-
ljeni. Prav tako se ti paketi ne sprejema-
jo kot ločene in označbo vrednosti ali
naslovljeni na poste restante ali kot eks-
presni Lahko so pa odkupni ali s povrat-
nico za kar je treba plačati pripadajočo
pristojbino po splošni tarifi. Vsebovati
smajo samo sveže in nepredelano sadje in
to: češnje, jabolka, hruške, grozdje, ma-
rjetice, breskve, češnje, višnje, kutne (du-
nje), sveže fige, lešnike, mandlje in ore-
he, v lupinah, kostanj, oranže in manda-
rine. Sadje lahko pošiljajo samo domači
proizvajalci. Pošiljatelj ne sme biti prilo-
ženo pismeno sporočilo. Z eno spremnico
se lahko predajo na pošto največ trije
paketi s svežim sadjem, ako so vsi od
istega pošiljatelja in naslovljeni na iste-
ga naslovnika in ako niso odkupni. Nedo-
stavljenih paketov s svežim sadjem pošte
ne objavljajo, temveč jih vračajo pošilja-
teljem takoj ko ugotovijo nedostavljivost.
Za izgubljene in poškodovane pakete s
svežim sadjem plačuje poštna uprava od-
škodnino po dnevni ceni vsebine, toča
največ 5 din za kilogram. Paketi s sve-
žim sadjem se lahko predajajo na pošto
v dobi od 1. maja do 15. decembra vsake-
ga leta.

— Splošna maloželezniška družba d. d.
v Ljubljani, bo imela 6. novembra ob 20.
v posvetovalnici na Mestnem trgu redni ob-
ni zbor.

— Devize od izvoza v Švico. Devizna
direkcija Narodne banke je izdala okrož-
nico, ki pravi, da morajo denarni zavodi
oni del deviz (55%), ki ga prejemajo na
račun domačih izvoznikov, takoj po pre-
jemu prodati na domačih borzih in teh
deviz ni treba odstopiti Narodni banki, ka-
kor doslej. Te devize pa se smejo upora-
biti samo za blagovna plačila.

Borze

18. oktobra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nem-
ški klirniški čeki nespremenjeni 14,30.
Grški boni so se v Zagrebu trgovali po

ASPIRIN
TABLETE
v novem
zavilku od »celofana«
pri prehladu, reumi, hripi in
groznici.

Oglas reg. pod S. br. 5839 I. III. 1939.

33 v Beogradu pa po 33,14. Na svobod-
nem deviznem trgu se tečaji svobodnih
deviz ravno po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je
vojna škoda pri čvrsti tendenci ponovno
dvignila in se trgovala po 420 v Beo-
gradu po 412 — 415). V ostalih državnih
vrednotah ni bilo zaključkov.

Devize

Ljubljana. Oficialni tečaji: London 176,66
— 179,80, Pariz 99,95 — 102,25, New
York 4406,75 — 4466,75, Curh 995—1005.
Amsterdam 2349,50 — 2387,50, Bruselj
740 — 752. Tečaji na svobodnem trgu:
London 218,21 — 221,41, Pariz 123,55 —
125,85, New York 5480 — 5520, Curh
1228,52 — 1238,52, Amsterdam 2902,59
— 2940,59, Bruselj 914,20 — 926,20.

Curh. Pariz 10,11, London 17,82, New
York 445,875, Bruselj 74,75, Milan 22,50,
Amsterdam 236,90, Berlin 178, Stockholm
106,20, Oslo 101,25, København 86,0750.

Efeki

Zagreb. Državne vrednote: Vojna ško-
da 415 — 425 (420), 4% agrarne 54 den.,
4% severne agrarne 56 bl., 6% beguška
80 bl., 6% dalm. agrarne 70 den., 6%
šumske 68 den., 7% stabiliz. 97 bl., 7%
Blair 87 den., 8% Blair 91 den.; delnice:
Trboveljska 180 — 190.

Beograd. Vojna škoda 416 — 418
(412 — 415), 6% beguška 78 — 81, 6%
dalm. agrarne 75 den. (75 — 76), 6%
šumske 71 — 72, 7% Blair 87,50 — 89,
8% Blair 90,50 — 92, Narodna banka
6900 den.

Blagovna tržišča

Zito

+ Novosadska blagovna borza (18. t.
m.). Tendence prijazna. Pšenica: baška
okol. Novi Sad in Sombor 157%; gornjeba-
ška 159 šlep Tisa I. 156%; rž: baška 127 —
129. Oves: baški, sremski in slavonski 140
— 142,50. Ječmen: baški in sremski 64,65
kg 142,50 — 145. Koruza: baška 111 —
112; banatska 109 — 110; parteta Indija
111 — 113. Moka: baška in banatska
»0g« in »0gg« 235 — 245; »2« 215 —
225; »5« 195 — 205; »6« 175 — 185) »7«
150 — 160; »8« 117,50 do 122,50. Fazol:
baški sremski beli brez vred 312,50 —
322,50. Otrobi: baški in sremski 105 —
107, banatski 103 — 105.

Občinski uslužbenci so zborovali

V nedeljo se je ob priliki sestanka kra-
jevne sekcije za srez Novo mesto sestalo
36 občinskih uslužbencev iz srezov: Novo
mesto, Krško, Litija, Ljubljana-okolica,
Črnomelj in Brežice. Poleg razpravljanja
v okviru običajnega dnevnega reda so
bili soglasni v sledečem: krajevne sekcije
občinskih uslužbencev se naj takoj usta-
novijo v vseh srezih dravske banovine;
dolžnost krajevnih sekcij je, da skrbijo
za povzdigo organizacijske zavesti v svoj-
jih srezih in se povsem samostojno orga-
nizirajo ter na svojih rednih sestankih
razpravljajo o vseh tekočih aktualnih za-
edah; ustanovi se formalni »nadsekcij-
ski« odbor, ter je treba tudi, Armenija, taj-
nika občine Toplice, srez Novo mesto, ta-
ko obvestiti o ustanovitvi vsake sreske
sekcije.

Občinski uslužbenci v imenu vseh to-
varšev izrecno ugotavljajo, da so javno
pravni uradniki ter v delu za državno
ednino prepoznavni ter zatorej smatrajo,
da imajo popolno pravico na polovično
vozino na državnih železnicah in paro-
brodih, kakor uživajo to pravico n. pr.
organisti. Vsi tovarši naj se organizirajo
ter vsem in vsakomur poudarijo, da je
občinski uslužbenec uradniški stan in
vreden, da bi bil deležen vseh pravic drž-
avnih uradnikov, če je že deležen vseh
dolžnosti istih. Občinski uslužbenci vabijo
vse tovarše, da takoj pristopijo k orga-
nizacijskemu delu ter prevzamejo tudi de-
lo za svoj stan v lastne roke.

Trije avtomobilski klubi

Beograd, 18. okt. p. Na seji zastopnikov
vseh sekcij Avtomobilskega kluba krajevi-
ne Jugoslavije, ki je bila v prostorih beo-
grajskega Avtokluba, je bile sklenjene, da
se izvrši reorganizacija Avtomobilskega kluba
v skladu z novo upravno razdelitvijo
države. Osnujejo se samostojni slovenski,
hrvatski in srbski avtomobilski klub. Slo-
venski avtomobilski klub bo imel sedež v
Ljubljani, sekcijo pa v Mariboru, zagreb-
ški bo imel sedež v Zagrebu in sekcijo v
Splitu, srbski avtomobilski klub s sedežem
v Beogradu pa bo imel sekcijo v Novem Sa-
du, Subotici in Skoplju. Vsi trije klubi bo-
do združeni v Jugoslovanski avtomobilski
zvezi. Prva tri leta bo sedež Jugoslovanske
avtomobilске zveze v Beogradu, za nasle-
dja tri leta pa bo sklepala glavna skupšči-
na.

a— 84letni starček povožen. Na Ptujski
cesti je prišel po nesrečnem naključju pod
tovorni avto 84letni posestnik Stefan
Ekart. Povoženega starčka so prepeljali v
bolnišnico. Šofer tovornega avtomobila ni
kriv.

a— Ni kriv. Včeraj dopoldne je bil opro-
ščen pred okrožnim sodiščem 33letni šofer
Franc Topler iz Maribora, ki je bil obto-
žen v zvezi s tragično prometno nesrečo
2. novembra 1938 pri Sv. Benediktu v Slo-
venskih gorah, ki je terjala življenje 42-
letnega posestnika Jakoba Mlinariča. Raz-
prava je pokazala, da Franc Topler ni
kriv.

Iz Celja

e— Zanimiva odškodninska tožba. L.
1936 je neki mojster v Westnovi tovarni
v Celju med delom udaril neko delavko.
ki je zato zahtevala od podjetja, naj mo-
stra odpusti. Ker je podjetje to zahtevo
odklonilo, so pričeli delavci stavkati. Pri-
šlo je do odpusta delavcev. Ko so nekateri
delavci iskali zaposlitve drugod, so bili za-
vrnjeni, po njihovem mnenju radi tega
ker je tovarna opremila njihove delavske
knjižice z rdečim žigom in nekim znane-
njem. Vložili so tožbo proti podjetju češ,
da je tovarna z omenjenim žigom na ta-
jen način obveljala druga podjetja naj ta-
ko obelodane delavce ne sprejmejo v delo.
Prvi je vložil tako tožbo brezposelni delav-
ec Miha Kolenc iz Celja z zahtevo po od-
škodnini 28.800 din. Danes je bila pred
okrožnim sodiščem v Celju razprava, ki jo
je vodil s. o. s. Brečko. Zaslusanih je bilo
več podjetnikov, ki so izpovedali v prilog
tvrdke Števana. Razprava je bila končana
s sporocilom, da bo sodišče izdalo pismeno
razsodbo.

e— Bolničarski tečaj Rdečega križa.
Rdeči križ v Celju je v teku svojega ob-
stoja izvežbal že lepo število samarijanov
in prostovoljnih bolničarjev. V današnjih
časih je zanimanje za bolničarske tečaje
tudi v Celju vedno večje. Zato pripravljajo
Rdeči križ nov bolničarski tečaj, v kate-
rega predvsem vabi žene in dekleta vseh
slojev, ki imajo voljo do poštvalnega
dela in hočejo vztrajati, da tečaj z izpo-
tom uspešno dovršijo. Z znanjem, ki ga
pridobimo v teh tečajih, pomagamo sebi
in bližnjemu, domovini in narodu, kadar
bi bila potreba. Po izvršenem izpitu dobi-
jo tečajniki bolničarske diplome in se pri-
družijo sodelavcem Rdečega križa. Tečaj
se bo pričel v mesecu novembru. Prijave
se bodo sprejemale od 20. do 30. t. m.
vsak dan od 10. do 14. v zdravstvenem od-
delku mestnega poglavarstva v Celju, dvo-
rišni trakt, soba št. 23.

Svetovno znani psihografolog **Karmah**
sprejema obiske v Celju, hotel »Evropa«.

e— Pogreb profesorja in novinarja dr. Bo-
gomira Škaberneta bo danes ob 16. iz hiše
žalosti (Dečkov trg 4) na mestno pokopali-
šče.

e— Poslopje Pokojniskega zavoda na
Krekovi cesti bo kmalu docela dograjeno,
tako da se bodo mogle stranke vseliti naj-
brž že v začetku decembra. Sedaj dokonče-
nje fasado in izvršujejo notranja dela. No-
vo poslop

Poveljniki britske oborožene sile

General Ironside, maršal letalstva sir Cyril Newall in admiral Dudley Pound

Admiral Dudley Pound

Osebnost I. pomorskega lorda britske admiralitete

Admiral sir Dudley Pound, ki je kot prvi pomorski lord britske admiralitete vrhovni poveljnik angleške vojne mornarice, velja splošno za »močnega moža« angleške mornarice. Je odličen zastopnik »moderne šole« v pomorski strategiji, ki nastopa za ofenzivo in iniciativo ter pobija bolj ali manj pasivno politiko britskih mornariških strategov v prvih letih svetovne vojne. Poleg tega je sir Dudley vodilna avtoriteta v vprašanjih pomorske plovbe. Njegova knjiga o tem predmetu je temeljna knjiga britske mornarice.

Pound nastopa odločno in brez strahu za svoja načela, tudi če ga preglašujejo. To mu je nakopalo mnogo sovražnikov. Tako je nastopal na ženevski razorožitveni konferenci z vso odločnostjo proti načrtu mornariškega odseka, ki je hotel vojujočim se silam prepovedati, da bi smele zapleniti tuje vojne ladje, ki bi bile ob početku vojne v njihovih ladjedelnih v gradnji. Ta prepoved je bila vsebovana že v washingtonski pogodbi. Dejstvo, da je neki britski admiral nastopal za oslabevanje te pogodbe, je izzvalo proteste s strani Francije, Zedinjenih držav, Japonske, Italije in britske delavske stranke.

Admiral Pound je eden najspretnjših organizatorjev. Že kot kapitan je uvedel razne organizatorne izboljšave in v zadnjih letih svetovne vojne je imel veliko ulogo kot operacijski vodja admiralitete, kar je bila v bistvu organizatorna uloga. Prej je poveljeval na linijski ladji »Colossus«, s katero se je udeležil tudi bitke pri Skagerraku. Ta je bila edina enota britskega brodograja, ki so jo zalede nemške granate.

Od 1. 1925. do 1927. je bil štabni šef poveljnika sredozemske mornarice, admiral sira Rogera Keyesa, potem je postal štabni šef admiralitete v Whitehallu. Ima tudi mnogo diplomatskih izkušenj, ker je sodeloval pri mirovnih pogajanjih v Versailles in je bil dalj časa tudi zastopnik britske mornarice v stalnem odboru Društva narodov. Te diplomatske izkušnje so mu prišle prav posebno od marca 1936. do maja 1939., ko je poveljeval sredozemski mornarici in so njegove ladje zavoljo razburilivih političnih dogodkov v zvezi z Abesinijo, Palestino, Španijo, Egiptom in

Pred mikrofonom

Angleški minister za mornarico Winston Churchill je te dni po radlu očrtal položaj po prvem mesecu vojne

Šest zlatih angelov

M. BRAND

Roman 66

Težko breme se mu je odvalilo od srca, a ko je kmalu nato Leslie počasi prišla po stopnicah, se je ustrašil. Takšne je še ni bil videl — kakor marmar, tako blede in otrpla je bila v obraz.

»Dala sem se zatajiti, ker sem na smrt utrujena«, je tiho dejala.

»Lahko si mislim — plesanje ste pa morali biti precej naporno«, je odvrnil.

Pogledala ga je kakor obnemela in prebledela še bolj.

»Sicer vas po nisem jaz spoznal, temveč moj Martin?«

»In ostali?« je hlastno vprašala.

»Ne verjamem.«

Potolažena je vzdihnila, in napetost na njenem obličju je ponehala.

»Vsi so bili docela prepadeni in so pobegnili na vrat na nos«, je nadaljeval.

»Tudi Hickey?«

»Temu se je najbolj mudilo, ker je hotel spraviti dogodek še v jutrnji list. — Sicer je pa videl Martin tudi Gonellija — ste morda vedeli, da je bil tam?«

»Da.«

»In mi ne marate izdati, kaj vse to pomeni?«

»Tega ne morem«, je odgovorila, »a telefonirajte mi jutri zjutraj.«

»Kdaj?«

»Ob osmih, zastran mene lahko tudi že ob sedmih.«

»Ali ne bo takrat morda prepozno?«

»Kako to?« je naglo vprašala.

»Leslie«, je rekel, »bolni ste od strahu — česa se bojite?«

Namesto odgovora mu je položila obe roki na ramena ter mu pogledala globoko v oči. Potegnil jo je k sebi, in ona se ni branila — a predala se je takisto, kakor bi bila storila to na odru ali pri poizkušnji v filmskem ateljeju — vsaj njemu se je zdela tako.

»Torej jutri zjutraj«, je rekla nazadnje.

»Lepo, pokličem vas«, je odvrnil in naglo odšel.

Ko je prišel do vrat vrtička pred hišo, se je še enkrat ozrl: stala je na pragu in gledala za njim — počasi je zaprla vrata.

Martin je stopil iz sence bližnjega hišnega vhoda in mu prišel naproti.

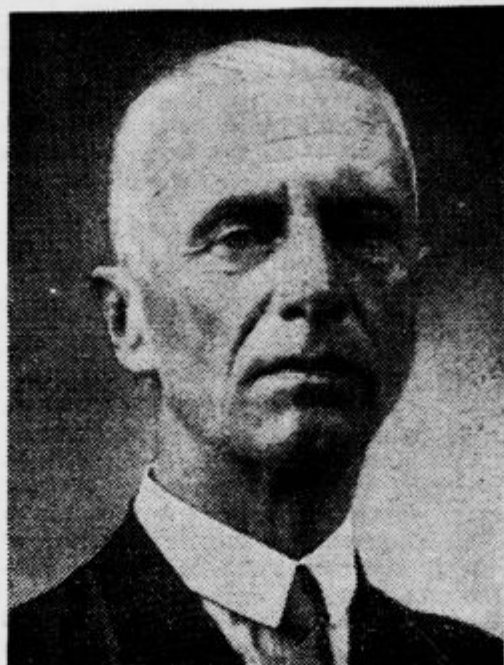
»Nisem si mislil, da vas bo sprejela, gospod«, je dejal.

Ryderja je ta zaupnost na prvi mah mučno zbudila, a potem si je rekel, da bi bilo od sile smešno, če bi se pokazal občutljivega. Bil je tudi dovolj jasnih misli in se je zavedal, da je ta nenadna

Smrtonosni glavnik

Montirji neke elektrarne v Okrouhlicah na Češkem so te dni popravljali poškodovano omrežje. Pred začetkom dela so prekinili tok v krajevnem transformatorju, ki je v kleti šolskega poslopja. Ko so končali popravilo, so poslali 17letnega vajenca Miloslava Smejkalu k transformatorju, da bi tok spet vkjučil. Ker ga dolgo ni bilo nazaj, so ga šli iskat in so ga našli s hudimi opeklinami v kleti mrtvega. Poleg njega je ležal glavnik. Po vsej prihodki se je hotel vajenec v kleti počesati in se je pri tem, ker je bil zelo visok, dotaknil voda visoke napetosti.

Naslednik Moščičkega

Vladislav Rackiewicz, ki je nasledil prof. Moščičkega kot državni prezident Poljske

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Kako potaplajo potniške ladje

Očividci o potopitvi »Bretagne« in »Louisiane«

Nemške podmornice so pred dnevi potopile dve francoski potniški ladji, »Bretagne« in »Louisiane«. Prva se je vračala domov iz Indije in je vozila 124 potnikov. Zaseda je bila v soboto ob petih zjutraj. »Louisiane« je bila na poti iz Anglije na Kubo. Strel jo je pogodil ob devetih zvečer. Rešeni potniki obeh ladij so prispeli na krovu angleških rušilcev v Plymouth in pripovedujejo, kako sta bila potopljena parnika.

Kapitan »Bretagne« je pripovedoval dopisniku »United Press«:

Podmornica je začela obstreljevati krov. Rešilne čolne, poveljniški most in radio. Prisiljeni smo bili, spustiti čolne za reševanje na vodo, ker so bili ranjeni nekateri potniki. Potniki so se vsuli na krov. Panike pa ni bilo. Zapustili smo ladjo kolikor hitro smo mogli. Med hudo ranjenimi z »Bretagne« je tudi deset žensk. Francoski uradnik Henri Garcia, ki se je vračal domov z našo ladjo, se je že v soboto zarana obdelal v svojo najboljšo obleko in vzel v žep vrednostne predmete. Ko je prišel na krov, je uzel v oddalje-

nosti kakšnih 500 m nekaj, kar je bilo podobno majhnemu čolnu. V resnici je bila to nemška podmornica, ki je začela takoj obstreljevati ladjo, poveljniški most, dimnik, strojnico in radio aparat. Ko je prebil ladjo torpedo in se je zaril v oddelek za stroje, ni bilo drugega izhoda, kakor poskakati v čolne.

Poveljnik »Louisiane« Boudien je izjavil:

V petek zjutraj so nas začeli kar na vsem lepem obstreljevati, ne da bi nas prej kdo pozoril, da bo ladja potopljena. Napadalec je ostal neviden, mi pa smo kmalu razločili žrela njegovih topov, ki so merila na ladjo. Kmalu je prižvižgal torpedo. Šli smo v čolne. Podmornica se nam je nato približala od strani in kapitan je rekel suho: »To je vojna.« Vračal se je prijazno, če imamo kaj živih. Pojasnil sem mu, da smo z njimi bogato preskrbljeni. Imeli smo samo enega mrtvega. To je bil prvi ladijski častnik, ki ga je ubila granata v trenutku, ko je pomagal spuščati čolne za reševanje v morje.

Mavzolej za D'Annunzia

Italijanski min. predsednik Mussolini je odobril načrte za zgradbo grobnice pesnika D'Annunzia. Z gradbenimi deli bodo začeli v kratkem.

Enajst ur v dvigalu

Pokvarjena zaročna slavnost

Ob devetih zvečer bi se morala vršiti zaročna slavnost gospodične Irene Baltjeve iz Milana. Njeni starši, ki so precej imoviti, so pripravili vse, da bi bila ta slavnost čim sijajnejša. Povabili so mnogo gostov.

Sorodniki in prijatelji so prišli dovolj zgodaj, samo enega, in sicer tistega, ki se ga je stvar najbolj tikala, ni hotelo biti. To je bil mladi odvetnik Albert Cortino. Irenin izvoljenec. Mlada dama si je bila predstavljala slavnost tako lepo, sedaj pa je bila grenko razočarana nad zaročencevo netočnostjo. Čakali so in čakali, pa ga ni bilo. Pozvali so ga telefonično doma, pa se je izkazalo, da je bil odšel zdoma že ob pol devetih. Kje je ostal? Zaročenka je že mislila, da se mu je pripetilo kaj hudega, toda s policijskih stražnic, kamor so bili

povprašali telefonično, niso zvedeli ničesar o kakšni prometni ali drugi nesreči. Ob 22 so se šli gostje domov, ob 23. je odšla zaročenka vsa obupana v posteljo.

Med tem je preživljal signor Cortino ure nič manjšega obupa. Naslednje jutro je namreč vratar v njegovi hiši opazil, da z dvigalom nekaj ni v redu. Šel je po stopnicah navzgor in ga je opazil med dvema nadstropjema negibnega. V njem pa je sedel odvetnik Cortino, spremenoma bled in rdeč od jeze in žalosti. Poleg vse nesreče ni bil funkcionalni še svarični zvonec. Zaročenka in njeni starši so imeli dovolj posla, da so mladega moža malo pomirili, češ zaročna slavnost itak ni odložena, temveč samo preložena. Mladi advokat se po tej sušnji nekaj časa brčkone ne bo vozil z dvigali.

Vrhovni poveljnik zavezniških vojsk

general Gamelin prihaja v svoj glavni stan na francoskem bojišču

Kako je ušel prekomornik »Bremen«

Tvegana vožnja čez Ocean v pripravljenosti na vse

Na Holandsko se je vrnil Edvard Post, kuhar na nemškem prekomorniku »Bremen«, ki je ob začetku sedanje vojne srečno ušel iz Amerike v nevtralnemu pristanišče. Post, ki je bil edini Holanec med ladijsko posadko, tega pristanišča ne imenuje, iz brzojavk pa je znano, da gre za Murmanska. Post poroča o begu »Bremena« sledeče:

Prekomornik je odpotoval dne 30. avgusta s hitrostjo 35 vozlov iz New Yorka proti vzhodu. Povprečna brzina naslednje dni je bila 33 vozlov. Ponoči je bila za temnitev na ladji popolna, podnevi pa so vsi možje pleskali zunanje bele ploške s sivo barvo. Vso pot niso oddali niti ene radijske brzojavke.

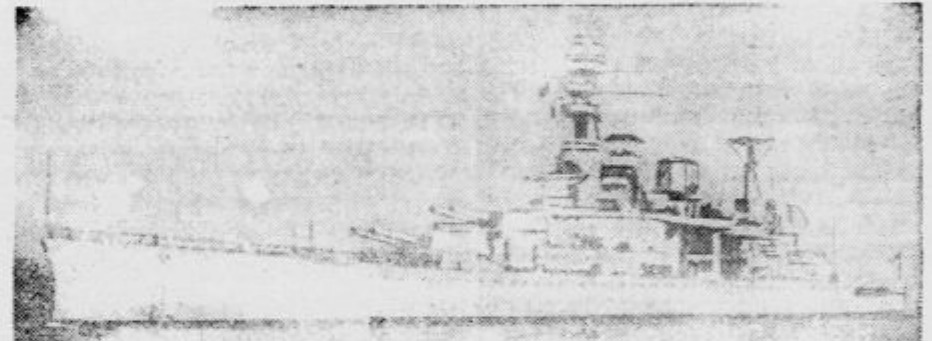
Vedeli so, da prežijo angleške vojne ladje na Atlantiku samo na to; da bi ujele kakšno takšno brzojavko, ki bi jim izdala položaj ladje. Dne 3. septembra, ko je Anglija napovedala Nemčiji vojno, je kapitan zbral vse moštvo in mu sporočil to novico. Dejal je, da sicer ne bo lahko uiti angleškim vojnim ladjam, da pa morajo storiti vse, kar je mogoče, da jim ne pridejo v roke.

Naslednji dan je kapitan posadko še enkrat sklical. Angleške vojne ladje so bi-

le tedaj kvečjemu 10 milj oddaljene od prekomornika. Bili so tedaj dejansko v »levji jami«. Vsak dan je imelo moštvo vaje z rešilnimi čolni, ves prednji del prekomornika je bil prazen za primer, da bi zadel ob kakšno mino. Na krovu so bili vsepovsod razpostavljeni sodi z bencinom, da bi ladjo takoj zažgali, če bi se približala kakšna angleška vojna ladja. Moštvo pa je bilo stalno oblečeno v svoje najboljše obleke in je imelo vse dragocenosti pri sebi. V rešilne čolne bi ne mogli vzeti nobene prtljage. Tudi ponoči se niso sploščili.

V jutru dne 6. septembra so zagledali končno rešilno obalo. Na krov je prišel pilot in povedel ladjo v zaliv, kjer se je usidrala. Sprva jim niso dovolili, da bi stopili na kopno in ta čas so si preganjali s tem, da so poslušali igro ladijske kapele. Počasi so prihajale tudi druge nemške ladje, nekega dne pa jih je obiskal zastopnik nemškega diplomatskega zbora in jim sporočil, da bodo skupaj s posadkami drugih nemških ladij odpuli v Kiel in Bremerhaven. Tja so prispeli 18. t. m. Vsa je prejel na pot dva zavitka s klobasami in kruhom. Potovanje v Bremerhaven in od tam na Holandsko z nemškim parnikom »Sierra Cordoba« je poteklo mirno.

Ne potopljena, ne poškodovana

Angleška oklopna križarka »Repulse«, o kateri so bile pomembne razširjene vesti, da je bila uničena

Smrt francoskega publicista

Znani francoski publicist in novinar José Frappa je umrl v starosti 57 let.

A NEKDOTA

Isabey, slikar dunajskega kongresa, je bil že zelo star, ko je v neki družbi mladimi dami s težavo, ki je pristojala njegovim letom, pobral robček, pa se mu za to ni zahvalil. Pokimal je nevljudni lepotici in dejal z nasmeškom: »Mislim, milostiva, da preveč razsipavate svoj mraz!«

VSAK DAN ENA

»Morda želite govoriti z zdravnikom za zobe?«

(»Settebelloc«)

slaba volja kaj značilna za njegovo duševno stanje. »Očividno misli še enkrat oditi z doma«, je rekel, »in midva bova morala seveda bistro paziti.«

»Bova, gospod.«

»Ali ste ta čas kaj opazili?«

»Nekdo izmed Woodyjevih ljudi je na oni strani ulice kakor blazen kolovratil sem ter tja — enkrat je celo ondukajle skočil čez nizko vrtno seč, najbrže, da bi mogel po odtisih stopal dokazati, da je bil tu.«

»Zdaj stopim v telefonsko celico tamle na vogalu — pazite med tem in me takoj pokličite, če bi se kaj zgodilo.«

»Zanesite se, gospod.«

Ryder se je še enkrat ozrl na hišo Leslieje Cartbove, nato pa hitel telefoniral Franku Woodyju. Detektiv je krepko zazelal v aparat, ko se je oglasil.

»Tukaj Ryder — ali je kaj novega?«

»Vsa družba, ki je bila z vami pri Francescu — «

»Me ta trenutek prav nič ne zanima«, ga je prekinil Charles. »Kaj je storil Gonelli?«

»Trenutek, prosim... Da, tu je poročilo: Gonelli je, ali je vsaj bil v majhnem italijanskem baru, kjer je popil več »streg« — to so takšna močna italijanska krepčila, saj jih morda poznate?«

»Vrag naj jo vzame!... Kaj ste zvedeli o prejšnjem življenju gospodične Carton?«

»Zelo vsakdanjo historijo, gospod Ryder.«

»Namreč?« je nestrno vprašal Charles.

»Doma je iz mesteca Regis v Massachusetsu...«

Moji ljudje so zbrali vse podatke o njeni rodbini, ki je zdelo splošno, da se je že pred letom sedemnajst po priselila v Ameriko. Njen oče je odvetnik, ki ima pogosto opravka pri bostonskem sodišču, mati je pa že umrla. Gospodična Leslie je zapustila Regis pred desetimi ali enajstimi meseci. Doma je mnogo jezdarila, igrala golf in tenis ter kdaj pa kdaj sodelovala pri diletantskih gledaliških predstavah — «

»Vrata celice so se odprla na stečaj.«

»Gospod!« je Martin tiho zaklical.

Ryder je obesil slušalo ter planil ven, in komorni sluga mu je povedal:

»Gonelli je prišel in krenil proti njenim hišnim vratom.«

»Ali ga je sprejela?«

»Tega ne vem.«

»Kako da ne? Je stopil v hišo?«

»Tega nisem več videl, ker sem takoj stekel k vam, kamor ste mi naročili.«

»Seveda, seveda — kakopak«, je rekel Ryder. »S temle vozom se je pripeljal?« je vprašal nato in pokazal na avto ličnih oblik, ki je stal ob robu pločnika.

Martin je pritrdil.

»Je še kdo v njem?«

»Ne vem, morda na zadnjem sedezu — spredaj je sedel vsakako Gonelli sam.«

»Brž skočite nazaj k najinemu vozu in poženite motor — ko mignem z roko, pridite, kakor hitro le morete.«

Selitev nemških manjšin

Nemški listi o ciljih Hitlerjeve odločitve — Izjave veleposlanika Twardowskega — Demanti nemškega generalnega konzulata v Zagrebu

Nemški generalni konzulat v Zagrebu demantira vesti, da namerava nemška vlada preseliti nemške manjšine iz jugovzhodne Evrope v češko-moravski protektorat, od tam pa izseliti del češkega prebivalstva v Rusijo.

V tej zvezi objavlja beograjska »Politika« izjave veleposlanika Twardowskega, ki je v imenu nemškega zunanje ministrstva voden pogajanja o preselitvi Nemcev iz Estonije in Letonske. Twardowski je 17. t. m. na novinarski konferenci v Berlinu poudarjal, da gre za eno izmed največjih preseljevanj narodov, kar jih pozna novejša zgodovina. Nemška manjšina iz Estonije in Letonije bo naseljena v onih poljskih pokrajinah, ki so do leta 1918. pripadale Nemčiji. S kmeti in posestniki ne bo težko. Zemlje bo dovolj. Težavnejše je z intelektualci in trgovci, ki jih je jako mnogo. Za nje bo treba iskati zaposlitve v mestih, ki so sicer pod poljskim režimom dobila poljske večine, a so bila nekdanj nemška. Poljsko prebivalstvo se je za časa sedanje vojne deloma iz teh mest izselilo, deloma pa bo še izseljeno. Po Estoniji in Letoniji pride na vrsto Litva. Poslanik von Twardowski je končno dejal: »V načelu je nemška vlada sklenila, da sčasoma preseli vse nemške manjšine v meje rajha, da tako odkloni vsa nesoglasja, ki bi mogla nastopiti med Nemčijo in državami, kjer žive nemške manjšine. Na ta način želi Nemčija, da vprašanje svojih manjšin postopno odstavi z dnevnega reda in s tem dokaže svojo iskreno željo za trajno pomirjenje v Evropi.«

Kakor javlja DNB, razpravlja sedaj posebna nemška komisija, ki je prispela v Moskvo, z rusko vlado o preseljevanju nemških manjšin iz Rusije. Gre predvsem za preseljevanje nemških skupin onega ozemlja Poljske, ki ga je okupirala Rusija. Poleg tega so v Rusiji močne nemške

manjšine ob Volgi, na obalah Črnega morja, v Voliniji, tudi ob Kavkazu.

Berlinska »Deutsche Allgemeine Zeitung« obširno razpravlja o problemu vračanja Nemcev v matično državo. V prešli stoletjih so prodirle jake nemške kolonije globoko na evropski vzhod in jugovzhod. List navaja zlasti zgodovino in poslanstvo nemških manjšin na Balkanu. Toda čim bolj se je budila narodna samozavednost, tem bolj so postajale nemške manjšine vzrok nasprotstev. Medtem pa so one svoje naloge že izpolnile. Ako jih sedaj klicajo nazaj v domovino in ako dobivajo važne nove naloge za nemško bodočnost, potem se vračajo k svojemu staremu poslanstvu. Veliki cilj Adolfa Hitlerja, ki stremi za popolnim pomirjenjem vzhodne, jugovzhodne in srednje Evrope je tako zvišen, da se proti njemu ne da resno ugovarjati. Nasprotno, vsi morajo pozdraviti sedaj započeto vračanje nemških manjšin v zajedno velikega naroda in velike države.

Nemške naloge na Poznanjskem

Bivši predsednik gdanskega senata (gdanske vlade) Artur Greiser, ki je sedaj postal šef nemške civilne uprave za Poznanjsko, je te dni sprejel nemške novinarje ter jim dal izjavo o svojih načelih in ciljih. Rekel jim je med drugim:

»Vrniti hočem tej deželi njen stari nemški obraz. Vsa zemljišča, ki so bila nekoč v nemških rokah, morajo biti v najkrajšem času vrnjena Nemcem. Skrbel bom, da se bo čim prej dvignilo število nemškega prebivalstva na Poznanjskem zopet na predvojno višino. Poznanjska mora postati vzorna pokrajina rajha ter postati jez pred poljsko in židovsko invazijo.«

Zakaj je poljsko letalstvo odreklo

Poljsko vojaško vodstvo vse do zadnjega hipa ni verjelo v nemški napad

Beograjska »Politika« objavlja razgovor nekakega jugoslovenskega letalskega strokovnjaka s poljskimi letalskimi oficirji, ki so se zatekli po zlomu svoje države v Rumunijo. Eden teh oficirjev, ki je znan kot konstruktor lovskih letal, je pripovedoval: »Dne 1. septembra ob 6. zjutraj me je prebudil strašen tresk, kateremu je sledila eksplozija za eksplozijo. Pogledal sem skozi okno in videl dva nemška bombnika, ki sta letela zelo nizko in obmetavala z bombami našo tovarno letal. Bilo je to v trenutku, ko nihče med nami še ni resno mislil na izbruh vojne. Napad se je ponovil opoldne. Proti večeru je priletelo zopet 18 bombnikov, ki so razdeljali s svojimi bombami polovico tovarne. Nato so prihajali vsak dan trikrat in zmetali več sto bomb. Samo na dvorišču tovarne smo našli 400 lijav, ki so jih izvrzle bombe. Od naše lepe tovarne so ostale samo še gole stene. Čez par dni smo dobili povelje, naj se umaknemo proti rumunski meji. Vozili smo se z avtomobili samo ponoči, ker je bil zaradi stalnih letalskih napadov podnevi vsak promet nemogoč. Podnevi smo se skrivali po gozdovih, a so nas tudi tam le prečesto izsledili nemški letalci ter nas obmetavali z bombami in obstreljevali s strojnimi.«

Drugi poljski letalski oficir je pripovedoval: »Dne 1. septembra je imela poljska vojska kakih 1000 do 1200 letal prve linije, čeprav se je splošno mislilo, da jih je najmanj 2000. Poljsko vojaško letalstvo sploh ni bilo resno pripravljeno na izbruh sovražnosti, ker je bil generalni štab prav do izbruha sovražnosti prepričan, da do vojne ne bo prišlo. Tako je n. pr. dovolil poljski generalni štab, da so prevzeli letalci neke sosedne države še dva dni pred izbruhom vojne večje število najmodernejših bombnikov in lovskih letal, ki so jih izdelale poljske letalske tovarne. Poljski generalni štab ni veroval v totalno vojno, pri čemer se je skliceval na izkušnje kitajske in španske vojne. Bil je mnenja, da Nemci nevarnost letalske vojne namenoma pretiravajo, da bi nas oplašili.

Nemški list o nemški »vojni doktrini«

Vojaskega sotrduinika berlinske »Deutsche Allgemeine Zeitung« je objavil pred dnevi neka zanimiva razmišljanja o teorijah zakonov modernega vojskovanja. Nemški avtor poudarja med drugim, da smatra nemški generalni štab — v nasprotju z angleško teorijo, ki jo je razvil zlasti znani vojaški sotrduinik londonskih »Times« Liddell Hart in po kateri je defenziva še vedno najboljša vojna metoda — da je sodobna motorizacija vojske odprla povsem nove možnosti za uspehe ofenziv. Nemški generalni štab se vrača na staro tezo pruske vojske, po kateri je ofenziva najboljša defenziva. Nemci se pri tem sklicujejo tudi na mnenje ruskih vojaških krogov, ki sodijo, da dopuščajo današnja tehnična sredstva, da se sovražnik »pobje istočasno na vsej črti in v vsej globini svojih pozicij.« Bistvenega pomena za uspeh te metode pa je vzpostavitev trajnosti med posameznimi ofenzivami, to je zagotovitev ofenziv brez predleda. Motorizacija suhozemne vojske ter razvoj letalstva sta za to ustvarila vse potrebne pogoje.

Vojna na Poljskem je po pisanju nemškega vojaškega strokovnjaka prvič po svetovni vojni pokazala uspešnost tesnega sodelovanja med motoriziranimi oddelki vojske in letalstvom. Vse možnosti takega sodelovanja pa na Poljskem niso seveda še prišle do svojega pravega izraza. Poljski so se očitno preveč zanašali na veljavnost angleške teorije, da je obramba večje važnosti in rodi več uspehov kakor napadalna akcija. Poljski vojak se je sicer boril nad vse junško, toda ta duhovna stran vojaka v moderni vojni nima več one veljave kakor nekdanj. V moderni vojni vojak ne sme biti samo junak, on mo-

ra imeti tudi vse potrebne tehnično in faktično znanje, ki mu predvsem omogočata uspehe.

Ruska ekspanzivnost

Dr. J. Welti, specialist »Neue Zürcher Zeitung« za ruske zadeve, razpravlja v posebnem članku o ruski ekspanziji, kakor se uveljavlja po nemško-ruski pogodbi z dne 24. avgusta. Švicarski poznavalce ruske politike prihaja v svojih razmišljanjih do zaključka, da želi Rusija izvajati namo tako zvano »mirno ekspanzijo« in da se bo zato spretno izogibala v bližnji bodočnosti sleherni nevarnosti vojnih zapletov zaradi svojih aspiracij. Dr. Welti izključuje zato tudi možnost rusko-finskega oboževanja spopada ali rusko-rumunskega zaradi Besarabije. V svojem članku piše med drugim:

»Povsem fantastična se nam zdi možnost, da bi se Moskva zasovražila v Ankaru, da bi ograjala Carigrad, ali pa da bi hotela s Kavkaza vkorakati s svojimi četami na turško ozemlje, da pri tem niti ne govorimo o nekem dozdnevem nemškem nagovarjanju Stalina, naj bi udaril na Indijo, dasi bi se vse po površnim poznavalcem sovjetske politike zdelo kot povratek k nekdanjim aspiracijam carizma. Naj bodo metode, ki se jih je sovjetski režim poslužil, ko si je podvrnil obsejne poljske pokrajine in baltične države, še tako nesprejemljive, je vendar izven dvoma, da Moskva ne napada iz veselja do napada, temveč samo zato, da se utrudi za bodočnost proti morebitnemu kasnejšemu nasprotniku, od katerekolik strani bi se že pojavila.

Beleške

Minister Budisavljević pri Ljubi Davidoviću

Minister za socialno politiko dr. Budisavljević je obiskal šefa demokratske stranke Ljubo Davidovića in ostal pri njem celo uro. Razgovoru je prisostvoval tudi član glavnega odbora demokratske stranke Božidar Vlačić. Temu razgovoru se pripisuje poseben pomen, ker se je vršil že potem, ko je ožji odbor demokratske stranke objavil svojo resolucijo.

Nemški interesi na evropskem jugovzhodu

Pod naslovom »Mir na jugovzhodu« objavlja »Frankfurter Zeitung« članek, v katerem takole opisuje nemške interese v tem predelu Evrope:

»Vloga, ki naj jo države jugovzhodne Evrope igrajo v sedanjem položaju, je jasno zarisana. One se lahko trudijo za povzdigo svojega gospodarstva in za zvišanje svoje proizvodnje. Ker Angleži ne morejo nadzirati celinskih potoj in ne plovice po Dunavu, ne more nihče ovirati Rumunov, Madžarov, Jugoslovenov, Bolgarov in Grkov pri izvažanju njihovih proizvodnih presežkov na naravna srednjeevropska tržišča. Današnji položaj na evropskem jugovzhodu mora izbiti dno legendi, ki jo protinemška propaganda stalno razširja, legendi namreč, da hoče Nemčija stara obstoječa nasprotja med državami jugovzhoda izkoristiti za to, da bi jih vse skupaj podjarmila. Dejansko pa Nemčija ne želi ničesar drugega kakor mirni gospodarski razvoj teh držav, pri čemer tudi sama sodeluje z izmenjavo svojih proizvodov. Nujni predpogoj za to pa je seveda ohranitev miru v tem predelu.«

Državna podpora za izvoz kmečkih pridelkov

V zvezi z zahtevo hrvatskih gospodarskih krogov po reorganizaciji Prizada zahteva Hrvatski dnevnik direktno državno intervencijo tudi za one kmečke proizvode, ki so glavni za banovino Hrvatsko, v prvi vrsti za žirino in vino. Ako se iz javnih sredstev podpirajo aktivni in najbolj bogati žirorodni kraji, potem je upravičeno, da se zahteva iz javnih predstev tudi za izvozno trgovino s kmečkimi pridelki v onih krajih, ki so siromašni in morajo žito kupovati. Zahteva »Hrvatskega dnevnika« je povsem upravičena in velja v polni meri tudi za slovenskega kmeta.

Ugotovitve v glasilu narodnega delavstva

»Nova pravda«, glasilu narodnega delavstva, objavlja beležko, v kateri ugotavlja, da se bodo napredni in nacionalni Slovenci politično polnovredno uveljavili samo, če bodo ustvarili enotno politično organizacijo z enotnim vodstvom. Nato list nadaljuje:

»Zaenkrat pa smo od tega še zelo daleč. Vse polno skupin komaj čaka, da bodo lahko slovesno proklamirale svojo samostojnost in na konviktivnih izvolitve, odnosno imenovalne vodstva, ki naj predstavljajo višek politične močdrosti. Koliko jih je prav za prav, ki hočejo razviti svoje zaveste, danes niti točno ne moremo vedeti. Gotovo je, da se tako imenovani maškovičevci smatrajo za pokret zase in da za njimi nečjejo zaostati tudi skupnice kmečkodelavskega gibanja, skupnice starih radikalov, ljotičevcev, hodžerovcev, mladokmetijev itd. Vsi mislijo, da so poklicani govoriti v imenu naprednih Slovencev in soglasno drug drugemu in vsem (samo ne sebi) odrekuje pravico govoriti v imenu »ljudstva«. Vse skupine komaj čakajo, da bodo lahko javno zborovale, če tudi se resno ne vprašajo, kdo jih bo sploh postal. Vsaka skupina želi seveda tudi postavljati svoje kandidate za volitve. Pa tudi ministri bodočih vlad in bane imenujejo in rastejo imena, kakor dobe po dežju. Reč bi bila prav zabavna in vesela, če ne bi kazala obtem politične nezrelosti naprednih Slovencev in dokazovala njihove nesposobnosti združiti se v eni politični organizaciji.«

Pravna fakulteta zagrebške univerze

Kakor poroča »Hrvatski dnevnik« je hrvatski ban sistril izvajanje nove uredbe o organizaciji pravnih fakultet, ki je bila objavljena 12. decembra 1938. Ta uredba zaenkrat za zagrebško univerzo ne velja. Organizacija pravnih fakultet v Zagrebu ostane torej do nadaljnjega takla, kakršna je.

Ukrepi za štednjo na Dunaju

Dunajski listi objavljajo navodila za Dunajčane, ki dajejo svoje perilo prati pericam ali velikim pralnicam. Vsak mora prnesti s seboj na vsak kilogram umazane perila izkaznico za nakup mila ali pa zavojček 25 kg pralnega praška.

Dalje pozivajo listi moške, ki se sami brijejo, naj štedijo z milom za brtje: »Velika večina »samobričev« opere po britju čopič za milo. To je napačno! Na ta način uničujejo preostalo milo, na drugi strani pa škodujejo še čopiču, v katerega se naselijo sivojive glivice. Ne perite torej po britju svojih čopičev, ker jih milo samo najbolj sterilizira.«

Nakup male divjačine in perutnine je bil doslej dovoljen brez živiliških izkaznic. Od 14. oktobra dalje pa je dovoljen samo proti predložitvi nakaznice za meso. Pri nakupu mora prodajalec zabeležiti težo kupljene divjačine in perutnine na zadnjo stran izkaznice. Nakup divjačine in perutnine je dovoljen enkrat na vsakih 14 dni.

Aretacije alžaskih avtonomistov

Pariski »Journal« poroča, da so pred dnevi francoske oblasti aretirale oba voditelja avtonomistov v Alžaciji, poslanca Stürmele in Rosséja iz Nancyja, razen njiju pa še celo vrsto drugih Alžanov, o katerih je šel glas, da izkoriščajo avtonomistični pokret v Alžaciji v protidržavne namene. Med drugimi so aretirali upravnik bolnišnice v Strasbourgu Osterja, direktorja strasbourške knjižnice Brauna, občinskega svetnika Antonija in druge. Glavni voditelj alžaskih avtonomistov dr. Ross je zaprt že nekaj mesecev,

Vedno po starem receptu

Zabavno je opazovati, kako si ljubljanski »Slovenec« in zagrebški »Obzor« pri napadih na jugoslovensko nacionalno stranko delita vloge. Enkrat vrže žogo Ljubljana, drugi Zagreb, enkrat si izmisli nekaj »Slovenec«, pa »Obzor« citira, drugi je iniciativa pri »Obzoru« in »Slovenec« prevzema nadaljnjo »obdelovanje«. Potem se pa drug na drugega sklicujeta, da so njune izmišljotine »točne«.

Tako je tudi s strupenimi napadi, s katerimi je pričel v nedeljo »Slovenec«. Zagrebški »Obzor« jih vneto ponatiskuje in z njimi dokazuje: prvič, da je JNS glavna nasprotnica sporazuma in zlasti tudi banovine Hrvatske, ker zastopa idejo narodnega edinstva; drugič, da dr. Kramar posebej ruje proti ustanovitvi banovine Slovenije in s tem tudi proti oživitvenju uredbe o banovini Hrvatski; iz taktičnih razlogov pri tem sicer ne nastopa odkrito, temveč svoje stališče afirmira preko poedinih jugoslovenskih organizacij v Ljubljani.

Poseben dokaz, da je Jugoslovenska nacionalna stranka proti banovini Hrvatski, vidi »Obzor« tudi v tem, da je ta stranka sicer svojo organizacijo prilagodila novi banovini, da pa svoje glasilu izdaja mesto v Zagrebu v Splitu, s čimer poudarja dalmatinski separatizem. Obširno razpravlja »Obzor« tudi o tem, da JNS Hrvatski ne priznava finančne samostojnosti, češ da je njen podpredsednik Banjanin tako govoril v Banjaluki. Pri tem je za vsakega pametnega človeka jasno, da nihče in najmanj g. Banjanin ne bo odrekal banovini Hrvatski za delokrog, ki ga ima, tudi finančne avtonomije.

Vloga, ki jo igra »Obzor«, je znana. On je posebej angažiran za intrige proti JNS. Ne more se reči, da vrši svoj posel posebno spretno. Mi starega framažonskega kumpana dobro poznamo. Če se napihuje, kakor da bi branil hrvatske interese, se je treba spomniti, da mu je bilo že opetovano s prav avtoritativnega mesta rečeno, da je njegova »pomoč« prav odvisna. Kar si imajo JNS in HSS, odnosno KDK, povedati, to se zgodi odkrito iz oči v oči in brez intervencije samozvanih advokatov in intrigantov, ki pri tem ne mislijo na obče koristi, temveč le na svoje lastne račune.

Ker so v najnovejši polemiki iznešene nekatere načelne stvari, naj se jih brez ozira na »Slovenca« in na »Obzor« na kratko dotaknemo. Jugoslovenska nacionalna stranka stoji na programu narodnega edinstva. To

Posveti v Beogradu

Beograd, 18. okt. p. Dopoldne je prispel v Beograd hrvatski ban dr. Subašić s soprogom. Na kolodvoru so ga sprejeli podpredsednik vlade dr. Maček, minister Bariša Smoljan, podban dr. Krbeč in komisar mesta Zagreba Starčević, ki se že par dni mudi v Beogradu. Takoj po prihodu je bila v kabinetu podpredsednika vlade konferenca, ki so se je udeležili vsi hrvatski ministri in ban dr. Subašić.

Danes sta dr. Mačka obiskala bivši predsednik senata dr. Korošec in vodja zemljoradniških levčarjev dr. Dragoljub Jovanović.

Opoldne je bila konferenca gospodarsko finančnega odbora ministrov.

Iz državne službe

Beograd, 18. okt. p. Premešeni so k finančni direkciji v Novem Sadu podinspektor fin. kontrole 7. pol. skupine Dragomir Ditihi pri glavnem oddelku finančne kontrole v Mariboru, k finančni direkciji v Ljubljani podinspektor fin. kontrole 7. pol. skupine Fran Gaberšik v Zagrebu, h glavnemu oddelku finančne kontrole v Mariboru podinspektor Fran Kocman v Slavonski Požegi, h glavnemu oddelku finančne kontrole Dubrovnik II pa podinspektor Josip Vrhovec v Skoplju.

Upokojeni so Jernej Vidmar, Anton Klemenčič in Stefan Bele, inspektorji 5. skupine pošte Maribor 2, Fortunat Tihle, glavni arhivar 7. skupine pri poštni direkciji v Ljubljani, Anton Majer, višji kontrolor 6. skup. pri pošti Maribor 1.

Slovaški drobiž

sp. — Bratislava, 15. oktobra.

V četrtek, 26. t. m. bo slovaški parlament prvič izvolil predsednika slovaške države. Sedaj je predsednik vlade dr. Tiso ob enem predsednik države. Verjetno je, da bo prva formalna izvolitev padla zopet na njega, vendar pa bo v tem primeru odločil predsedstvo vlade, tako da obe najvišji državni funkciji ne bosta več združeni v eni osebi. Volitev bo zelo svedočna in bo izvedena v avil vseučilišča. Sporočena bo prebivalstvu z 21 topovskiimi streli. Predsednik bo prisegel na križ in ustavo republike.

Vlada pripravlja uredbo o trgovini s papirjem. Cilj uredbe bo, da se iz te trgovine čimbolj iztisnejo židi, ki jo imajo doslej skoro popolnoma v rokah.

Po nemškem vzoru židi tudi na Slovaškem ne morejo biti vojak, zato pa je za njih uvedena obvezna delovna služba. Ravno te dni so bili končani nabori židov za to službo. K naborem se je javilo 1293 židov; od tega jih je bilo 837 proglašanih, da so sposobni za težka, 296 za lažja dela, 160 židov pa je bilo spoznanih za nesposobne.

Cene živilih in oblačilom stalno naraščajo. Vlada je zato imenovala posebno komisijo, da bo nadzirala gibanje cen in skušala vsako neupravičeno podražitev preprečiti.

Na dunajskem jezenskem velesejmu, ki je bil danes otvorjen, je tudi kolektivna razstava Slovaške, ki skuša nuditi pregled vse slovaške produkcije.

Za dan predsedniških volitev bo bratislavska pošta zigosala vse poštne pošiljke s posebnim rdečim žigom, ki bo nosil napis: »Bratislava — volitve prvega predsednika Slovaške 26. X. 1939.«

Da bo mogla zadostiti svojim obvezam do Nemčije, je slovaška vlada prepovedala vsak izvoz konj.

Gospodarsko ministristvo je odredilo, da se morajo na novo pregledati vse obrtne koncesije. Pri izdaji novih obrtnih dovoljenj se imajo čim najbolj izločiti židovski čedki in drugi neslovaški obrtniki. Te določbe pa za Nemce ne veljajo.

ni nikdar niti za trenutek tajila. Niti, ko je šla skupaj z dr. Mačkom v vodilno borbo, niti pozneje, ko je lojalno in vneto pomagala pri akciji za sporazum. Vodstvo hrvatskega narodnega pokreta je sodelovalo z JNS v lojalnem priznanju tega njenega načelnega stališča, kakor JNS ni bila nikdar v dvomu o tem, da je programski temelj HSS hrvatska narodnost. Prepričanja menjavajo iz praktičnih razlogov le spekulanti, JNS se ni pregrešila proti svojemu programu, ko je sprejela ureditev banovine Hrvatske kot dejstvo, iz katerega izvirajo gotove državno-pravne posledice. Le ljudje, ki zasledujejo neke druge cilje, morejo sedaj od nje zahtevati, da se odreče svoji veri, da so Srbi in Hrvati v banovini Hrvatski bratje iste krvi, sinovi iste domovine, in da so eni kakor drugi usodno povezani z ostalim narodom slovenskega, hrvatskega in srbskega imena, ki tvori jugoslovensko državno celoto.

Kar se tiče slovenske banovine, je vsakomur jasno, da je današnje državno-pravno stanje, kakor obstoja po organizaciji banovine Hrvatske, nevzdržno in da je tudi nova organizacija slovenskega in srbskega dela države postavljena na dnevni red. Da bo ta organizacija morala biti izvršena v smeri čim širše samouprave, leži na dani. Da bo pri tem Slovenija posebna edinic, to kaže že en sam pogled na zemljevid. Naše stališče, in »Obzor« se naj mirno zaneša, da je to tudi stališče dr. Kramerja, je pa to, da mora biti rešitev slovenskega vprašanja le v soglasju z vsemi resnimi skupinami, ki predstavljajo politično voljo Slovencev. Kakor je to bilo v glavnem na Hrvatskem in kakor bo to moralo biti v Srbiji. Jugoslovenski nacionalisti se pri tem ne bodo odrekli niti svoji veri v narodno edinstvo, niti bodo dopustili, da se odošaji med državno celoto in slovensko deželo uredijo tako, da bi bilo na kvar ali državi ali pa Sloveniji.

Diplomatski slovar

Opozoril sem že, da se je pojmovanje absolutnega in pogojnega tihotapstva v sedanjih vojni močno spremenilo. Pokazala nam je to predvsem primerjava določb londonske deklaracije iz leta 1909 s tihotapskimi seznamami obeh vojskujočih se strank (Angleije in Nemčije), ki so bili izdani na začetku sedanje vojne. Večina predmetov, ki jih je londonska deklaracija navedla še za blago pogojnega tihotapstva, je v seznamih današnjih vojskujočih se strank navedena v kategoriji blaga absolutnega tihotapstva. Zato ni čudno, ako vsebujejo današnji tihotapski seznam izredno majhno število predmetov pogojnega tihotapstva.

Pogojno tihotapstvo v današnjih seznamih Angleški tihotapski seznam z dne 13. septembra 1939 navaja v svoji drugi prilogi kot blago pogojnega tihotapstva samo naslednje predmete: vsa sredstva prehrane in življenjske potrebščine, kakršnokoli krmo ter oblačila, a tudi vse za proizvodnjo teh predmetov potrebne surovine.

Nemški tihotapski seznam, izdan istega dne, ima glede pogojnega tihotapstva naslednje besedilo: »Rajhovska vlada je izdala tale zakon: Ker je britanska vlada izdala seznam blaga pogojnega tihotapstva in je vanj sprejela življenjske potrebščine ter druge za življenje važne predmete, je rajhovska vlada prisiljena, da tudi s svoje strani odgovarjajoče postopa. Zato objavlja naslednje: Za blago pogojnega tihotapstva se na osnovi določb čl. 24 odredbe o morskem plenu z dne 28. avgusta 1939 smatrajo naslednji predmeti: sredstva prehrane, vstevši sem tudi žive živali, sredstva uživanja (nasladi) ter krma, nadalje oblačila in za njih izdelavo potrebni blagovi. Ta objava stopi v veljavo 13. septembra 1939.«

Blago svobodne trgovine

Ko smo si tako ogledali po določbah londonske deklaracije in v novjših seznamih obe kategoriji blaga vojnega tihotapstva, absolutno in pogojno, nam preostane samo še tretja kategorija blaga v pomorski trgovini med vojno — blago svobodne trgovine. Sem spadajo vsi predmeti povsem mirovne uporabe, ki jih ni mogoče šteti niti za blago absolutnega, niti za blago pogojnega tihotapstva. Glede na današnje sezname obeh vojskujočih se strank, bi torej lahko kar na splošno rekli, da spadajo med predmete svobodne pomorske trgovine med vojno vsi oni, ki niso izrecno navedeni v teh seznamih kot blago absolutnega ali pogojnega tihotapstva. V praksi pa seveda ta razlika ni tako enostavna, ker ni noben tihotapski seznam tako popoln in nedvoumen, da bi ne mogli nastati spori glede pristevanja tega ali onega predmeta v prvo namesto v drugo ali v drugo namesto v tretjo kategorijo itd. Res je, da o tem razpravljajo posebna sodišča morskoga plena, o katerih sem že pisal, toda nad izreki teh sodišč, ki so ustanove vojskujočih se strank samih, ni nobenega mednarodnega nadzorstva, ker je Mednarodno sodišče morskoga plena ostalo doslej mrtva ustanova.

V izogib napačnim tolmačenjem in morebitnim sporom je londonska deklaracija, kakor glede prvih dveh kategorij, tudi glede blaga svobodne trgovine navedla v posebnem členu (čl. 28) 17 vrst takega blaga, seveda samo kot primer, med drugim: surov bombaž, volno, svilo, lan, konopljo ter druge surovine manufakturne industrije, nadalje orehe, oljna semena, razna zrna, rozine, kavčuk, kosti, slonovo kost, razne mineralije, porcelan, steklene izdelke, papir, milo, barve itd.

Za zaključek tega poglavja naj pripomnim, da je razlikovanje med blagom absolutnega in pogojnega tihotapstva v pogledu učinkov, ki iz tega izhajajo, razen v že omenjenem potrebnem tudi zaradi načela o neprekinjenosti plovi, o katerem sem tudi že pisal. To načelo se v primeru pogojnega tihotapstva, strogo vzeto, ne sme uporabljati, kajti blago pogojnega tihotapstva se sme zapleniti samo v primeru, ako je neposredno namenjeno v kako mobilizacijsko središče ali drugačno oporišče ene izmed vojskujočih se strank, ne pa šele po morebitnih ovinkih in pristankih drugih.

Scrutator

Suha usta, ko se zbudite!

Kako lahko se to odpravi. Vzemite, takoj ko vstanete, za jutranjo nego zob in ust zobno pasto Chlorodont. Ta zobna pasta ne samo da osvežuje in čisti, ampak vsebuje tudi kisikovo sol, ki s prijetnim draženjem izžveže zleze slinavke, da izločajo obilnejšo slino, in tako skrbi Chlorodont na najboljši naraven način za čiščenje ust.

Žobna pasta
Chlorodont

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službe išče

Krojaškega pomočnika

dobro izveščane, za velike komade in vajenca(ko) sprejme takoj Maček, Celovška cesta 79. 28238-1

Pekovskega pomočnika

in učena sprejemem takoj po možnosti a. kolesom. — Ponudbe na področju Jutra Jesenice pod »Peko«. 28224-1

Frizerko

perfektno dobro moč, — sprejem v stalno službo proti dobri plači. Samo resne ponudbe na Mihael Ovsenjak, salon »Zvezde«, Ljubljana, Tyrševa c. 15. 28239-1

Trgovskega slugo

inteligentnega, ki bi pomagal pri gospodarstvu, sprejem. Lastnoročno pisane ponudbe na Reklam Rozman, Pražakova 8. 28232-1

Gospodinj

samoostojno, dobro kuharico, sprejemem takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 28239-1

Izkušenega mojstra

za našo predilnico, čistilnico, karte, strečke, flajerje, iščemo. Nastop takoj. Po-Pisane ponudbe s prepisom izpričeval na Prvo podunavsko predilnico pamučnega predila i konca a. d. Pančovo. 27798-1

Gospodična

mlada, muzikalna, ki igra nekoliko violino ali kakšen drug instrument, dobi mesto proti dobri plači v boljšem damskem orkestru. Prednost imajo z dobrim glasom za petje. Ponudbe s fotografijo na: Kapelnik Retič, Park hotel, NŠ. 27680-1

Ujetnika v deželi lam

»V past sva zašla, oče, nič drugega ne more biti!« je šepnil fant. »Kaj meniš, ali hočejo ti razbojnik denarja?« Cin-Lo, ki se je baš tedaj približal, je po kitajsko nekaj zamrmral, na kar je dr. Madigan dokaj glasno odgovoril sinu: »Ne vem še, za kaj gre. Cin-Lo pravi, da so ti ljudje podložniki močnega lame Titra in so nas pričakovali, da nas odvedejo v svoje mesto.« Med tem je bil Cin-Lo zajahal naprej, stopil s konja in se približal čaka-jočim vojščakom; to ga so spoštljivo pozdravili, čemur se doktor ni malo začudil.

Posest

Novo hišo
10.000 kv. m zemlje prod. dam. Kresnice, Spodnje Ribče, Filip Kokalj. 28231-20

Trgovska hiša

v centru Ljubljane, z velikimi staviščem, prevzem hipoteke, ugodno napredaj. Brezplačne informacije pri — »Interpromet«, Aleksandrova 10, Ljubljana. 28151-20

Večje število parcel

kompleksov parcel gozdov trgovskih in stano- »anjskih hiš in vili ima napredaj gradbeno strokovno izobrazbeno osredovalec

KUNAVER LUDVIG

Cesta 29. oktobra 6. Telefon 37-33. Pooblaščen graditelj; in sodni cenitelj za nasvete brezplačno na razpelo. 125-36

Pohištvo

Malo rabljene trgovske cpreme

jedilnice, spalnice, nove šperane spalnice in razno drugo pohištvo po zelo ugodni ceni napredaj. Ogleda se pri tr. Ivan Mathian, Ljubljana, Tyrševa 12, dvorišče. 17-II-12

Stanovanje

Komfortno stanovanje

dvosobno, s kabineto, centralno kurjavo itd., oddam v sredini mesta za 1. februar 1940. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Mira«. 28175-21

Dvosob. stanovanje

oddam odraslim osebam za november. Medvedova ul. 25, I. nadstropje. 28258-21

Trisobno stanovanje

kopalnica, za bežirajsko gimnazijo, oddam za november ali december. Pobjasna Beethovnova 16, IV. vrata 19. 28243-21

Sobo odda

Garsoniero

kopalnico in centralno kurjavo, oddam na Aleksandrovi cesti. Pisane ponudbe pod »Garsonierae« na ogl. odd. Jutra. 28192-23

Sobo

takoj oddam. Beethovnova 15, desne stopnice, vrata 17. 28235-23

Sobo s štedilnikom

oddam v podprilidiju, Vi-dovanska 3. 28176-23

Elegantno sobo

opremljeno, s strogo separiranim vzhodom, oddam boljšemu gospodu, istotam oddam preprosto opremljeno sobo, Florijanska 31. 28262-23

Lepo prazno sobo

separirano, z razgledom na Tyršovo, s souporabo kopalnice v centru, oddam z novembrom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 28257-23

Garsoniero

veliko in udobno, z vsem komfortom za eno ali dve osebi, primerno tudi za pisarno, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 28242-23

Dopisi

Dragi Milan,

žand. pod. Dol. Logatec. Ni mogoče tako, kakor sem ti rekel. Pač se javi na ogl. odd. Jutra pod šifro »Moja in tvoja sreča«. Tvoja Mici. 28241-24

Garsoniero

ali opremljeno sobo s kopalnico, s posebnim vzhodom (s topnjo), lahko tudi v bližnji okolici, — iščem za 1. november. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Opremljeno«. 28210-23a

Izgubljeno

Izgubljen damski dežnik

siv, v nedeljo v glavnem drevoledu se odda proti nagradi Svoboda, Emon-ska 2. 28227-28

Stroji

Pisalni stroj

(kovček), 2 spalnice in različno pohištvo, zelo poceni napredaj. Aero, Kolodvorska 18. 28251-29

Informacij

Izjava

Izjavljam, da to, kar se govori o gospej Pungercarjevi ni resnično, ker to je iznesla moja žena. A. Lapornik, Trbovlje I. 28249-31

Pridelki

Krompirja

prodam par vagonov, 1,55 din kg naprej. Klansek, Se-novo, Rajhenburg. 28135-33

INSERIRAJ V »JUTRO«

SPORT

Novo kolo tekem za točke LNP

Kranj—Mars

Nogometno prvenstvo bo v nedeljo v ljubljanski skupini dospelo do zadnjega, to je do VII. kola, v katerem se bodo spet razvijale ogorčene borbe za dobro ime in mesto v lestvici.

Kranj pride četrtič v Ljubljano v goste, to pot k Marsovcem. S svojim moštvom so Kranjčani doslej izvajali nad ljubljanskimi prvorazrednimi klubi eno zmago in dva remisa, kar pa ne govori slabo za njihovo nogometno igrjo, ki mora zadiviti vsakogar. Moštvo je fizično in tehnično razvito in na veliki višini in v nedeljo bomo res videli tipično prvenstveno borbo med dvema starima nasprotnikoma.

Mars bo polzkusil vse, da reši tudi pri tej tekmi svojo čast. Vsi igralci se zave-dajo svoje dolžnosti, ker vedo, da imajo v nedeljo v gosteh najnevarnejšega nasprotnika.

Ta važna in nad vse zanimiva tekma bo na igrišču Ilirije za Kolinsko tovarno ob 10. dopoldne. Pred to tekmo bodo nastopili juniorji Marsa proti juniorjem Reke — ob 9.

Še enkrat Celje—Olimp

V nedeljo se bosta na celjski Glaziji ponovno srečala, in sicer v prvenstvenem tekmovalju celjska rivala Celje in Olimp. Oba kluba sta najmočnejša nogometna predstavnik Celja. Čeprav je preteklo nedeljo v pokalni tekmi, ki je obe moštvi

nista vzeli z resne strani, Celje zmagalo, bo nedeljsko srečanje trd oreh za zmagovalca. Olimp, ki vodi v celjski skupini, še ni doživel poraza v tem tekmovalju. Posebno preseneča neodločen rezultat, ki ga je dosegel v nevarnih Trbovljah. Celje pa je trenutno na predzadnjem mestu in nujno potrebuje točko, da se povzpne na višje mesto. Zato bo nedeljsko srečanje, po dolgem presledku, zelo zanimivo, saj je v zadnjem času vladalo na naših igriščih skoraj mrtvilo, ker ni bilo zanimivih in privlačnih tekem, ki bi bile vzbudile večje zanimanje med ljubitelji nogometa.

Tekma se bo pričela ob 15., ob 14. pa bo mladinska tekma.

Ostale tekme I. razreda

Razen prej omenjenih tekem bo v Ljubljani še ena prvorazredna tekma, in sicer med Jadranom in Hermesom, ki sta se morala letošnjo sezono zadovoljiti s skromnejšimi mesti v sredini. V ljubljanski skupini bosta dalje še dve tekmi za točke, in sicer na Jesenicah med Bratstvom in Reko, v Domžalah pa med Diskom in Svobodo.

V mariborski skupini bodo imeli dvojni spored, toda na raznih igriščih. V Mariboru bo proti Rapidu gostovalo moštvo Gradjanski iz Čakovca, v Čakovcu pa bodo igrali proti domačemu ČSK železničarji iz Maribora.

Tako bo torej prihodnja nedelja spet zelo pestra glede borb za prvenstvene točke.

Atletski miting v Celju

V soboto 21. in nedeljo 22. t. m. bo celjska Glazija zbralašče najboljših slovenskih atletov. Agilna atletska sekcija SK Celja bo zaključila letošnjo uspešno sezono z atletskim mitingom in vabi k nastopu vse atletske klube in atlete. V Celju bo v soboto in nedeljo gotovo zbrana elita naše atletike. Poleg Celjanov bodo nastopili atleti iz Maribora, Ljubljane in iz drugih krajev. Med ostalimi je zagotovil svojo udeležbo naš najboljši metalec kljavi v državi inž. Stepišnik, kateremu se bo pridružil tudi mnogo obetajoči Mariborčan Gujznik. Zaradi njunega nastopa so morali program nekoliko spremeniti in bo met kljavi v nedeljo dopoldne in ne, kakor je bilo prvotno določeno, v soboto popoldne. Ko bodo prispele prijave ostalih atletov, bomo sporočili njihova imena.

Prvi dan se bo tekmovalje pričelo ob 14.30, v nedeljo pa ob 9. dopoldne. Opozarjamo na to zanimivo atletsko revijo vse, predvsem pa mladino.

Druga tekma z Nemčijo odpovedana

Beograd, 18. oktobra.

Nogometna tekma med Nemčijo in Jugoslavijo, ki bi morala biti danes ob 14.30 na igrišču BSK, je bila iz tehničnih razlogov odpovedana.

Nemška nogometna reprezentanca ostane še jutri v gostih v Beogradu, zvečer pa bo nadaljevala pot v Sofijo, kjer bo v nedeljo odigrala drugo tekmo na tej inozem-

Dragoceno!

Vsakovrstno zlato

drage kamne, srebro, vsakovrstne antikvice kupuje po najvišji ceni A. Božič Ljubljana, Frančiškanska 5. 510-36

Vsakovrstno zlato

cupuje po najvišjih cenah CERNE - juvelir, Ljubljana — Wolfova

Razno

Sveže najfinejše norveško

ribje olje

iz lekarne dr. G. PICCOLIJA v Ljubljani

se priporoča bledim in slabotnim osebam

Kupujemo

posušeno cvetje

arnike, korenine preobjede, bezgovno cvetje, baldrianove korenine in svilčevce (encianove) korenine. Ponudbe naj se pošljejo na APEF, Via Declani 15 — Udine

Od Vas je odvisno, da imate obliko vedno kot novo

sato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni JOS. REICH Ljubljana Poljanski nastip 4-6 inica — Svetolikolnica

Organizacijski odbor v Helsinkih še dela

Te dni smo prejeli 10. številko uradnega glasila olimpijske tiskovne službe iz Helsinkov. Priznati moramo, da v teh zadnjih dnevih, ko je bilo v zvezi s svetovnimi dogodki precej govora tudi o mali in junaki Finski, nismo več računali, da bi prirediteljski odbor v Helsinkih še dalje vzdrževal zveze s tujnino in nadaljeval svoj posel, kakor da bi valovi vojne že ne butali ob finske meje. Toda, kakor so se Finci izkazali v številnih drugih toriščih, tako so tudi v organizaciji te največje sportne prireditve na svetu ostali dosledni do zadnjega. Iz te »vojne« številke tiskovne službe za olimpijado posnemamo za danes najbolj zanimiv uvodni članek o pripravah za prihodnjo olimpiado, ki ugotavlja:

Zapletki, ki so se pojavili v svetu v prvih dnevih septembra, so toliko razburili duhove, da je bilo treba ponovno temeljito proučiti možnosti, ali naj se prireditelj olimpijske igre 1940. Govorica, o katere izvoru prirediteljskemu odboru za XII. olimpijske igre ni nič znano, je razširila po svetu vest, da je Finska baje ustavila svoje olimpijske priprave.

Prirediteljski odbor za XII. olimpijske igre objavlja zato, da ni prekinil priprav za to olimpiado. Organizacijski odbor zavzema neomajno stališče, da je treba te igre izvesti kljub spremenjenim razmeram na svetu. Finska vlada je pristala na nadaljnje denarne podpore za olimpijske priprave, mesto Helsinkov pa je na dan 13. septembra sklenilo, da bo do kraja dogradilo vse sportne naprave, ki so v gradnji in bodo tamkaj tudi trajno ostale.

Pripravljalna dela za olimpijske igre so dozdaj toliko napredovala, da se lahko na vseh boriščih, razen v plavalnem stadionu, vršijo tekmovalja. Plavalni stadion pa bo ne glede na to, ali bodo te igre ali ne, dogotovljen spomladi 1940., prav takrat, kakor zgradbe v olimpijski vasi. Spored olimpijskih iger je tudi že izdelan do minute natančno. Prav tako so bile dostavljene pristojnim organizacijam vsa pravila in določbe za olimpijske nastope. Vstopnice za olimpiado je bilo v inozemstvu in še bolj doma prodanih že mnogo, prodaja pa se nadaljuje še zmerom.

Za glavnega tajnika prirediteljskega odbora je bil namesto podpolkovnika Karikoskija, ki je moral dne 15. septembra nastopiti aktivno službo v vojski, imenovan njegov dozdajni namestnik mr. Lauri Miettinen, medtem ko bo poveljnik olimpijske vasi major Valkama opravil posle kot namestnik glavnega tajnika.

Novi sabljaški tečaji

Sabljaška sekcija SK Ilirije bo letos otvorila začetniške tečaje v sabljanju za dame in gospode. Namen te naše največje sabljaške edince je, da ta sport, ki je v raznih državah eden izmed najpriljubljenejših, tudi pri nas popularizira in ga napravi dostopnega najširšim slojem. Pogrešno je mnenje, da je ta sportna panoga domena grobe sile, kakor je zmotno tudi stališče, da je le to sport elite. Po svojem značaju je sabljanje vežba, ki najbolj ustreza zahtevam sodobnega sporta, ker krepi telo, razen tega pa razvija duševno sposobnost borilca. Dober borilec mora imeti hitrost, ki zahteva fizično moč, da pa prisili nasprotnika h kapitulaciji, mora biti dober strateg, kar zahteva mnogo duševnih sposobnosti.

Da je šola SK Ilirije najboljša v naši državi, dokazujejo številni uspehi njenih tekmovalcev na domačih in inozemskih turnirjih. Letos bodo tečaji ločeno za dame in gospode pod strokovnim vodstvom zašluznega g. polkovnika Cvetka ob asistenci naših internacionalcev dr. Koršiča in Pengova.

Informacije in prijave sprejemajo v tajništvu SK Ilirije nad kavarno Evropo v I. nadstropju vsak dan od 17. do 18.

SK Ljubljana igra v nedeljo v Splitu. Zaradi nedeljske mednarodne tekme med Nemčijo in Jugoslavijo so bile odgojene vse ligaške tekme, ki bi bile določene za nedeljo 15. oktobra. Pri tem se je v hrvatsko-slovenski ligi primerilo, da vsaj v Ljubljani do večerja ni bilo gotovo, ali bo v nedeljo 22. t. m. na sporedu prvotno določeni razpored ali pa oni, ki bi bil moral biti odigran preteklo nedeljo. V teku večerajšnjega dneva je vodstvo Ljubljane prejelo kratko brzojavko, po kateri naj moštvo v nedeljo potuje v Split. Za odhod tjakaj je res še časa dovolj, toda Ljubljana ima pri vsakem odhodu z doma še druge skrbi, ki se ne dajo urediti kar tako mimogrede...

JASO (službeno). Na redni seji c. o. je bil v odbor kooptiran tovariš Boris Zidarič. Sklicujemo članski sestanek, ki bo 27. t. m. zaradi važnosti polnoštevilno. V nedeljo priredimo društveni izlet na Dobeno nad Trzinom. Odhod ob 13.25. Zbirališče ob 13. pred kolodvorom.

»Ilustrovane sportske novosti« štev. 42 so izšle. Vsebine: Nepotrebna katastrofa. — Kasni prekok. — Razočaranje nad razočaranji. — Poznati Szezana, to spada v nemško kulturo... (Vsa poročila o nedeljski tekmi med Nemčijo in Jugoslavijo). — Slovenski ligaš Ljubljana pred razsulo? (Izvešček iz tega članka objavljamo na drugem mestu. Op. ur.). — Naše radosti in žalosti na X. Balkanskih igrah. — Član italijanskega napada Ferrari je sam sebe prodal za četrtil milijona lir, itd. — Vmes je še polno pestrega drobiža iz raznih sportnih panog, tabele iz obeh ligaskih tekmovalj, službena obvestila in podobno. Posamezne številke so po 1 din.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek, 19.: Kozarec vode. Znižane cene. Petek, 20. ob 15.: Kacijanar. Dijaška predstava. Globoko znižane cene. Sobota, 21.: Antigona. Premiera. Premier-ski abonma. Nedelja, 22. ob 15.: Pikica in Tonček. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Zene na Niskavoturi. Izven. Znižane cene.

Jutri bo v drami dijaška predstava. V Medvedovi tragediji »Kacijanar« nastopajo zanimive zgodovinske osebnosti: Ivan in Nikolaj Zrinjski, Frankopan, Tahi, Erdőd in drugi. V igri je naslikana zarota zoper cesarja Ferdinanda, ki so jo skovali naštetih plemiči, in pisatelj pokaže, kam privedeta Kacijanarja nesloga in koristoljubje zarotnikov. Cene dijaške.

OPERA

Četrtek, 19.: Kjer škranček žvrgoli. Red četrtek. Petek, 20.: zaprto. Sobota, 21.: Traviata. Gostovanje Zlate Gjunganec. Izven. Nedelja, 22.: Sabška kraljica. Gostovanje Josipa Gostiča. Izven.

Gđ. Jelka Igljevič, ki je sicer članica mariborskega gledališča, gostuje stalno na našem odru v partiji lepe Margit v Leharjevi opereti »Kjer škranček žvrgoli« ter je z njo dosegla pri občinstvu i pri kritiki najboljši uspeh. Razen nje nastopajo še: Vidaličeva, Barbičeva, Zupan, Sancier, Jan-ko in Peček. Predstava bo drevi za red četrtek.

Gledališka uprava vjudno naproša cenj. občinstvo, da prihaja k predstavam pred 20. uro, ker bo po 1. novembru osebe imele nalog zapreti dostop v posloje, da se obiskovalci ne bodo mogli več pritoževati zavoljo motenja predstav.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 19.: Neopravičena ura. Red A. Petek, 20.: zaprto. Sobota, 21.: Veriga. Red C.

f

Strti v neizmerni boli javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da se je danes na lovu smrtno ponesrečil naš ljubljani sin, dragi brat

Franci Bleiweis

sin trgovca in posestnika

Na zadnji poti ga sprejmo v petek dopoldne na pokopališče v Podšentjurju.

Medija Izlake, 18. oktobra 1939.

Žalujoča rodbina

Bleiweisova

ZAHVALA

Vsem prijateljem, ki so nam pomagali v težkih dneh nenadne izgube našega dobrega nenadomestljivega očca, gospoda

RANT FRANCETA

javnega notarja v Metliki

se iskreno zahvaljujemo.

V CELJU, dne 17. oktobra 1939.

Zena KATARINA in sin MIRKO.

ZAHVALA

Vsem prijateljem, ki so nam pomagali v težkih dneh nenadne izgube našega dobrega nenadomestljivega očca, gospoda

RANT MILA z otroki